

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
І СПОРТУ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНОГО, НЕОЛІМПІЙСЬКОГО ТА
АДАПТИВНОГО СПОРТУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт,
освітньою програмою «Спорт»

на тему: **«ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ НЕОЛІМПІЙСЬКИХ**
ВИДІВ СПОРТУ»

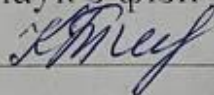
здобувача вищої освіти
другого (магістерського) рівня
Полушкіної Вікторії Павлівни

Науковий керівник: Кропивницька Т.А.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Рецензент: Радченко Л.О.
доктор наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
завідувач кафедри історії та теорії олімпійського
спорту

Рекомендовано до захисту на засіданні
кафедри (протокол № 5 від 20.12.2023 р.)

Завідувач кафедри: Кропивницька Т.А.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

(підпис)

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. НЕОЛІМПІЙСЬКИЙ СПОРТ ЯК СКЛАДОВА В СИСТЕМІ СПОРТИВНОГО РУХУ ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА	8
1.1. Місце неолімпійського спорту системі спортивного руху	8
1.2. Виникнення нових видів спорту як активна тенденція сучасного спорту	11
1.3. Сучасні технології навчання в системі вищої освіти та їх можливості впровадження в дисципліну «Неолімпійський спорт»	15
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	21
2.1. Методи дослідження	21
2.1.1. Аналіз наукових джерел, інформації на сайтах спортивних федерацій	21
2.1.2. Аналіз, синтез та узагальнення	21
2.1.3. Історичний метод	22
2.1.4. Систематизація	22
2.1.5. Порівняння та аналогія	22
2.1.6. Системний підхід	23
2.2. Організація дослідження	23
РОЗДІЛ 3. ХРОНОЛОГІЯ ТА ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ НЕОЛІМПІЙСЬКИХ ВИДІВ СПОРТУ	24
3.1. Історія виникнення неолімпійських видів спорту	24
3.2. Динаміка та передумови виникнення	78
Висновки до розділу 3	94
	95

**РОЗДІЛ 4. РОЗРОБКА ІНТЕРАКТИВНОГО РЕСУРСУ НА
ОСНОВІ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ІСТОРИЧНИХ ДАНИХ ПРО ПОЯВУ
НЕОЛІМПІЙСЬКИХ ВИДІВ СПОРТУ** 95

4.1. Створення інтерактивної карти з зазначенням року, країни та
передумов виникнення неолімпійських видів спорту 102

4.2. Рекомендації щодо використання інтерактивного ресурсу для
вивчення дисципліни «Неолімпійський спорт» 104

Висновки до розділу 4

**РОЗДІЛ 5. АНАЛІЗ І ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ
ДОСЛІДЖЕННЯ** 105

ВИСНОВКИ 108

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 111

ДОДАТКИ

Додаток А

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

- ЗВО - заклад вищої освіти
- ІКТ - інформаційно-комунікаційні технології
- МОК - Міжнародний олімпійський комітет
- GAISF - Глобальна асоціація міжнародних спортивних федерацій
- IWGA - Міжнародна асоціація Всесвітніх ігор

ВСТУП

Актуальність теми. Протягом останніх двох століть спорт впевнено займає одне з провідних місць у соціальній системі. Цей складний феномен виступає своєрідним лакмусовим папірцем та відображає специфіку життя сучасної людини та суспільства в цілому. Підвищений темп життя, технологічний прогрес, характер суспільних відносин – мають суттєвий вплив на динаміку розвитку форм фізичної активності та створюють умови для появи нових.

Міжнародний спортивний рух сьогодні охоплює загалом більше половини населення світу та неолімпійський напрямок займає далеко не останнє місце в цій системі. До інтенсифікації виникнення видів спорту призвели активна пропаганда у світі здорового способу життя в ХХ ст. та бажання людей зберегти національні традиції форм рухової активності з подальшим їх поширенням за кордони певної країни. Аналіз літератури [12, 22, 30, 42, 43, 56, 57] показує, що сьогодні існує приблизно 3500 видів рухової активності, частина яких вже отримала статус «вид спорту». Це в 70 разів перевищує кількість видів спорту в олімпійській програмі. Цей показник демонструє масштаби поширення та популярності неолімпійського спорту в світі та факт існування великої кількості неолімпійських видів, якими систематично займається більше осіб, ніж на всіх рівнях олімпійського спорту разом.

Але, не зважаючи на стрімке поширення та розвиток неолімпійського спорту, його потенціал не розкритий повністю в багатьох аспектах через брак наукових робіт та досліджень у цій галузі. Наявні нечисленні роботи, де пропонують розглянути історичні, правові, організаційні та економічні сторони неолімпійського спорту, але більшість наукових робіт приділяють увагу вирішенню проблем олімпійського спорту або підготовці спортсменів в окремих видах спорту чи дисциплінах. Історію неолімпійського спорту, його сучасну структуру у своїх наукових роботах висвітлювали Борисова О. [2, 9, 42, 43, 67], Імас Є. [42, 43], Матвеев С. [2, 42], Когут І. [42, 43, 67]. Долбишева Н. [25, 26, 27,

28] розглядала організаційну структуру, напрями діяльності та функції управлінських органів вітчизняного неолімпійського спорту. Серед Н. [8] вивчала маркетингову діяльність організацій фізкультурно-спортивної спрямованості в неолімпійському спорті. Перспективи розвитку неолімпійського спорту в своїх роботах досліджували Кропивницька Т. [57], Леонов Я. та Путятіна Г. [58]. Є поодинокі роботи, що розкривають передумови виникнення видів неолімпійського спорту [5, 8, 62], проте вони стосуються невеликої їх частини.

Серед робіт сучасних авторів не вдалося знайти тих, які б обґрунтовували причини появи кожного окремого неолімпійського виду спорту. Однак ці питання є важливими для визначення тенденцій та розуміння перспектив розвитку неолімпійського спорту, як одного з найважливіших напрямків спортивного руху. Крім того, актуальним питанням залишається формування системи знань про спорт у майбутніх фахівців.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконується згідно Плану НДР НУФВСУ на 2021 – 2025 рр. за темою 1.4 «Теоретико-методологічні засади розвитку професійного, неолімпійського та адаптивного спорту в Україні в умовах реформування сфери фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації 0121U108294).

Мета дослідження – аналіз історичних аспектів появи неолімпійських видів спорту задля доповнення системи знань про неолімпійський спорт.

Завдання дослідження:

1. Узагальнити передумови виникнення видів спорту.
2. Вивчити хронологію виникнення неолімпійських видів спорту найбільш популярних в світі та Україні та встановити динаміку цього процесу.
3. Розробити інтерактивний освітній ресурс із зазначенням року, країни та передумови виникнення неолімпійських видів спорту.

Об'єкт дослідження: неолімпійські види спорту, що офіційно визнані в Україні.

Предмет дослідження: рік виникнення видів спорту, країна-засновник, періоди та інтенсивність появи, передумови формування.

Методи дослідження: аналіз наукових джерел, інформації на сайтах спортивних федерацій; синтез та узагальнення; історичний; систематизація; порівняння та аналогія; системний підхід.

Наукова новизна:

- вперше виділено періоди і встановлена інтенсивність зародження неолімпійських видів спорту;
- вперше створено інтерактивний ресурс на основі систематизації історичних даних про появу неолімпійських видів спорту;
- доповнена система знань з неолімпійського спорту.

Практична значимість. Результати дослідження можуть бути використані:

- Спортивним комітетом України для розміщення інтерактивної мапи на сайті організації задля популяризації неолімпійських видів спорту;
- спеціальними закладами вищої освіти України в освітньому процесі при викладанні дисципліни «Неолімпійський спорт».

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська робота містить 118 сторінок друкованого тексту. Складається зі вступу, 5 розділів, висновків, списку використаних літературних джерел. Список літератури включає 165 джерел. Матеріали дослідження ілюстровані 23 рисунками та 3 таблицями.

РОЗДІЛ 1

НЕОЛІМПІЙСЬКИЙ СПОРТ В СИСТЕМІ СПОРТИВНОГО РУХУ, ПЕРЕДУМОВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

1.1. Місце неолімпійського спорту в системі спортивного руху

Вітчизняні вчені [2, 3, 4, 16] розглядають сучасний неолімпійський спорт, як соціокультурне явище, один з напрямків спортивного руху, де реалізуються взаємопов'язані між собою процеси спортивної підготовки, організації та проведення спортивних змагань переважно з тих видів спорту, які не входять до олімпійської програми. Факт існування великої кількості неолімпійських видів спорту, що розвиваються в різних країнах світу, свідчить про масштаби його поширення.

Комплексний характер Олімпійських ігор з можливістю задоволення уподобань широкої глядацької аудиторії, універсальність принципів олімпізму, які перевірені у сприятливі та кризові періоди – все це стимулювало становлення неолімпійського спорту як складової міжнародного спортивного руху.

Неолімпійський спорт почав активно розвиватись у другій половині ХХ ст. та багато у чому бере приклад з олімпійського спорту, але на сучасному етапі розвитку є недоцільним ототожнювати та порівнювати їх масштаби та значущість, бо неолімпійський спорт є дуже молодим у порівнянні з міжнародним олімпійським спортивним рухом [42].

Сьогодні в неолімпійському спорті існує багаторівнева міжнародна структура, що об'єднує організації не тільки різних напрямів спорту (олімпійського, неолімпійського, професійного, адаптивного тощо), а й різної спрямованості, які виконують чітко розділені функції.

Глобальна асоціація міжнародних спортивних федерацій (GAISF) та Міжнародна асоціація Всесвітніх ігор (IWGA) опікуються розвитком неолімпійського спорту та тісно співпрацюють з МОК і іншими олімпійськими організаціями. У працях Імаса Є, Борисової О., Когут І., було розглянуто

організацію та місце неолімпійського спорту в міжнародній спортивній системі (рис. 1.1) [43].

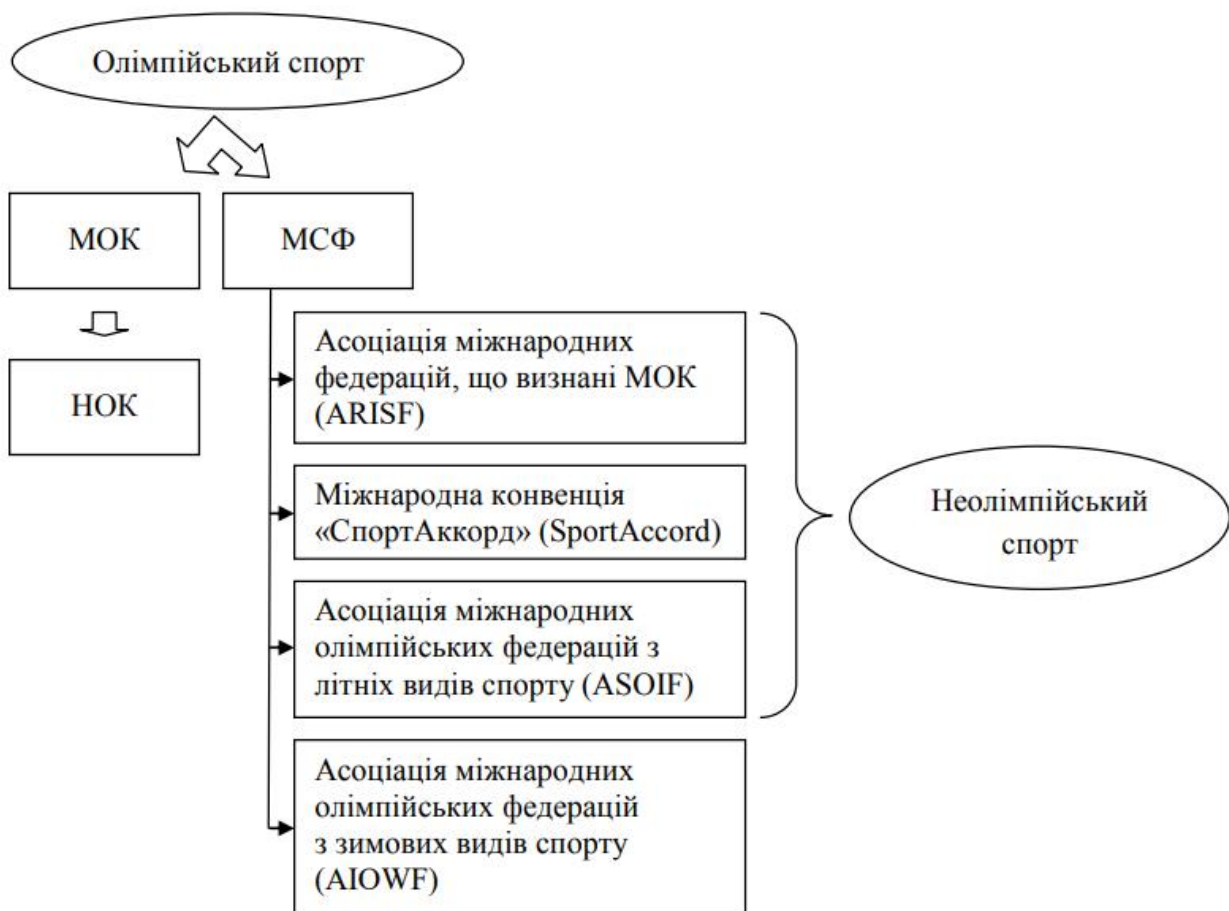

Рис. 1.1. Олімпійський і неолімпійський спорт у міжнародній системі [43]

Доповнивши ці данні, нами було створено таблицю, у якій визначено усі організації, які входять до сучасної міжнародної системи неолімпійського спорту (табл. 1.1).

Змагання з неолімпійських видів спорту на всіх рівнях відповідають олімпійським стандартам. Обов'язковими на будь-яких змаганнях є церемонії відкриття, нагородження та закриття. Загалом увесь розвиток видів спорту спортивні організації з неолімпійських видів спорту повинні проводити відповідно до сучасних принципів олімпізму.

Таблиця 1.1

Міжнародна організаційна структура неолімпійського спорту

Міжнародні організації неолімпійського спорту		
Назва організації	Рік створення	Мета створення
IWGA Міжнародна асоціація Всесвітніх ігор	1980	Забезпечення регулярного проведення Всесвітніх ігор
ARISF Асоціація МСФ, що визнані МОК	1984	Посилення у спортивному русі ролі МСФ, що опікуються неолімпійськими видами спорту
IMSA Міжнародна асоціація Інтелектуального спорту	2005	Об'єднання та проведення змагань з інтелектуальних видів спорту
AIMS Асоціація МСФ, що не визнані МОК	2009	Розвиток конкурентних видів спорту для отримання визнання МОК
МСФ, що опікуються розвитком неолімпійських видів спорту	Відповідно до року створення кожної окремої федерації	Розвиток конкретного (-их) виду (-ів) спорту
Міжнародні організації, що можуть розглядатися в системі неолімпійського спорту		
GAISF Глобальна асоціація міжнародних спортивних федерацій	1921	Посилення у спортивному русі ролі МСФ, пізніше розвиток спорту у світі
ASOIF МСФ з літніх видів олімпійських видів спорту	1983	Посилення у спортивному русі ролі МСФ, що опікуються олімпійськими видами спорту
AIOWF Асоціація МСФ з зимових олімпійських видів спорту	1983	Посилення у спортивному русі ролі МСФ, що опікуються олімпійськими видами спорту
МСФ, що опікуються олімпійськими та неолімпійськими видами спорту	Відповідно до року створення кожної окремої федерації	Розвиток конкретного (-их) виду (-ів) спорту

Не дивлячись на те, що моделі розвитку олімпійського та неолімпійського спорту мають багато спільного, існують певні відмінності у ідеологічних та економічних аспектах. До основних відмінних рис неолімпійської та олімпійської спортивних моделей розвитку можна віднести:

- головною ідеєю олімпійського руху є перемога в Олімпійських іграх, демонстрація найкращого результату та максимальних можливостей спортсмена. Ідея неолімпійського спорту ширша: по-перше, соціалізація особистості, бо тут спортсмени-олімпійці мають змогу реалізувати себе, якщо з певних причин цього не вийшло зробити в олімпійському спорті; по-друге, підготовка до олімпійських змагань, безпосередньо демонстрація власних можливостей та перемога на Всесвітніх іграх чи інших комплексних змаганнях;

- неолімпійський спортивний рух є набагато молодшим за олімпійський і загалом інтенсифікація процесу систематизації неолімпійських видів спорту була спричинена активним розвитком олімпійського спорту у середині ХХ ст;

- олімпійський рух має один головний керівний орган – МОК. У неолімпійському русі найбільший вплив має IWGA – асоціація, що відповідає за організацію Всесвітніх ігор [42].

1.2. Виникнення нових видів спорту як активна тенденція сучасного спорту

Однією з найбільш інтенсивних тенденцій неолімпійського спорту є поява нових видів спорту та спортивних дисциплін, більшість з яких виникли у ХХ столітті. Ця тенденція має місце і сьогодні, так як існує велике різноманіття форм рухової активності (бокінг, зорбінг, слейклайн, паркур та ін.), які у перспективі можуть отримати статус «виду спорту». Зростання кількості видів спорту стимулює процеси появи нових змагань комплексного характеру. Започатковані Всесвітні ігри з груп видів спорту (інтелектуальних, пляжних, вуличних, єдиноборств); зростає популярність екстремальних ігор (Гравітаційних та Х-ігор), окремі федерації організують міжнародні комплексні турніри тощо. Більшість спортивних дисциплін, що формують програми цих змагань, належать до системи неолімпійського спорту [57].

Протягом століть людство створювало різноманітні форми рухової активності, що згодом склали основу варіантів спортивної діяльності.

Особливо потужний сплеск виникнення нових видів спорту спостерігається останні 30–50 років. Науково обґрунтувати цей феномен можна такими причинами [43, 62] :

- модифікація вже існуючих видів спорту. Прикладом може слугувати кікбоксінг та усі похідні види від нього (японський кікбоксинг (*формат K-1*), американський кікбоксинг (фул-контакт, фул-контакт з лоу-кіком, семі-контакт, лайт-контакт, кік-лайт);

- механічне поєднання тих видів спорту, що вже існують. Наприклад, при об'єднанні лижного чи ковзанярського спорту з акробатикою ми отримали фрістайл. Ще один цікавий приклад - «шахбокс» і, як зрозуміло з назви, це поєднання шахів та боксу;

- міграція виду спорту з однієї країни в інші країни. Серед цих видів спорту багато єдиноборств, особливо популярними є східні єдиноборства (карате, айкідо (з Японії), тхеквондо (з Кореї);

- гендерна політика та права особистості. З кожним роком усе більше «чоловічих» видів спорту підкорюється жінкам: жіночий бокс, стрибки з жердиною, для жінок, потрійний стрибок для жінок, важка атлетика, жіночий хокей, футбол та ін. Включення чоловіків до «жіночих» видів спорту – абсолютно нова тенденція (з 2015 р. чоловіки беруть участь у міжнародних змаганнях у парах з жінками в синхронному плаванні, чоловіча художня гімнастика);

- перетворення виду спорту одного народу (національного) на міжнародний вид спорту - тенденція, що зустрічається в останні роки все частіше. Цей спосіб дуже схожий із міграцією спорту з однієї країни і в інші, однак для кожної окремої країни ці два способи абсолютно відмінні: наприклад, хортинг та бойовий гопак виходять за межі України, а карате та тхеквондо навпаки заходять на територію України;

- екстремальність, реалізація гострих відчуттів – нова тенденція у спорті. Глибинний дайвінг, зимове плавання, рафтинг, білдеринг, серфінг на схилах

вулканів та ін. Ці види спорту з'являються спочатку як екстремальна розвага, а потім отримують статус виду спорту та змагання з нього;

- впровадження нових науково-технічних технологій. Поява нових технічних видів спорту тісно пов'язане зі швидким розвитком нових технологій: флайборд (піднімання людини в повітря до 10 метрів за рахунок реактивної сили потоку води), бокінг (стрибки на ходулях), Бізон-трек шоу (перегони на тракторах), гонки на аквабайках та ін.

На початку нові форми рухової діяльності отримують маргінальний статус. Згодом відбувається звикання до незвичності та новизни цих форм, що сприяє їх становленню, тобто вони набувають магістрального статусу. Ці процеси можуть відбуватися швидко (революційно), мати затяжний чи латентний характер [42].

Розвиток нових видів спорту відбувається часто незалежно від олімпійського руху, куди включаються загальноновизнані класичні види. Одним із завдань неолімпійського руху є потрапляння неолімпійських видів спорту в олімпійську програм, тому для видів спорту рекомендованою є наявність олімпійської перспективи, фінансової підтримки, системи громадського управління, доступності, привабливості для спонсорів, конкуренції, наявності кадрів та методичного забезпечення [42].

Зростання кількості неолімпійських видів спорту стимулює процеси розширення програми або появи нових змагань, у тому числі комплексного характеру. Проаналізувавши програму Всесвітніх ігор 2001-2022 років, виявлено тенденцію до збільшення кількості видів спорту та дисциплін в основній програмі змагань, що свідчить про актуальність розвитку неолімпійського спорту, зростання його популярності в світі в цілому та його головних змагань – Всесвітніх ігор, зокрема (рис. 1.2).

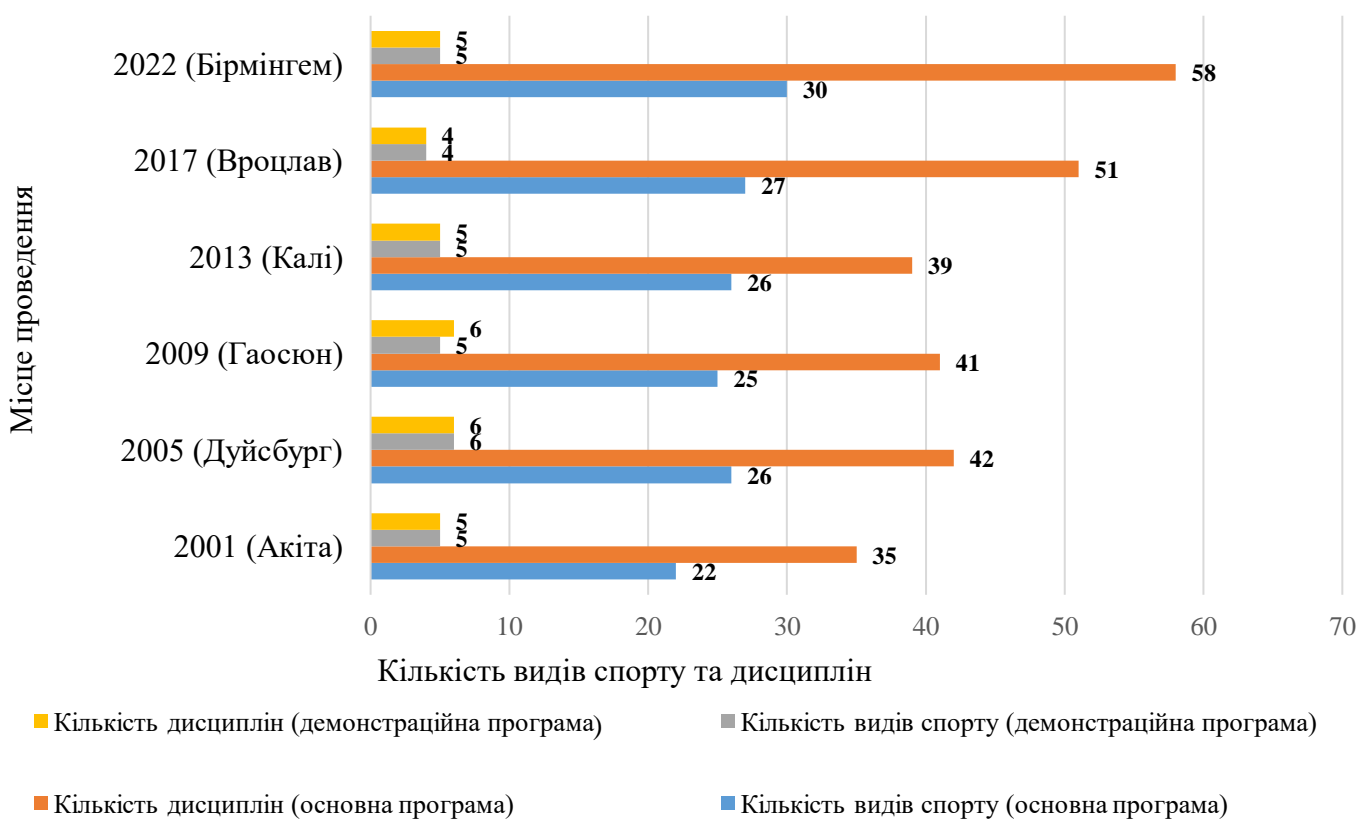

Рис. 1.2. Програма Всесвітніх ігор відповідно до основних та показових видів спорту (2001-2022 рр.) [16, 17, 20, 18, 19, 15]

Відповідно до наказу Міністерства молоді та спорту України «Про внесення змін у додаток до наказу Міністерства молоді та спорту України від 01.02.2021 № 304» від 17.12.2021 року, в Україні офіційно визнані 121 неолімпійський вид спорту [68].

Долбишева Н.Г. у своїх наукових працях звертає увагу на факт стрімкого зростання популярності неолімпійського спорту в Україні й на значні досягнення наших спортсменів, які представляють неолімпійські види спорту на міжнародному рівні. У вітчизняній науково-методичній літературі достатньо повно представлена ієрархія управління неолімпійським спортом в Україні з боку держави та громадських організацій [2, 5, 42, 58].

1.3. Сучасні технології навчання в системі вищої освіти та їх можливості впровадження в дисципліну «Неолімпійський спорт»

Саух П. у своїй роботі акцентує увагу на тому, що вища освіта має визначальне значення для успішного розвитку будь-якої країни. Її стан, ефективність функціонування, значущість у суспільстві є показниками розвитку держави. Революційні зміни технологій, які ґрунтуються на інтелектуальних ресурсах високого рівня, і пов'язана з цим конкуренція провідних країн світу за ці ресурси стають архіважливими чинниками, що визначають не лише рівень розвитку економіки, а й соціокультурне і політичне життя суспільства у ХХІ столітті [71].

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікативних мереж, а саме Інтернету, в глобальному масштабі має вплив на усі сфери життя людини. Це стосується і освіти, в якій з'являються нові засоби та методи формування знань, розширюються електронні освітні ресурси та впроваджується мобільне навчання [69, 90, 103].

Галиця О. звертає увагу на те, що, відповідно до досліджень психологів, у пам'яті студента залишається 10% того, що він чує, 50 % того, що він бачить і 90% того, що він робить. Спираючись на ці дані, можна стверджувати, що використання мультимедійних та інших сучасних інформаційних технологій залучає до роботи різні канали сприйняття у студентів (зоровий, слуховий), дозволяє застосовувати різні способи подання матеріалу і дає можливість зацентувати увагу на найважливіших аспектах [21].

Багато сучасних українських науковців присвячують свої роботи цій темі [65, 72, 165]. Рашевська Н.В. у своїй науковій праці дає стисле то зрозуміле визначення «мобільним інформаційно-комунікаційним технологіям навчання», яке трактує як сукупність мобільних апаратних та програмних засобів, а також систему методів та форм використання таких засобів у навчальному процесі з метою отримання, збереження, опрацювання та відтворення аудіо-, відео-, текстових, графічних, та мультимедіа даних в умовах оперативної комунікації з глобальними та локальними ресурсами [69].

BYOD — це одна з багатьох сучасних технологій навчання, яка дозволяє студентам використовувати персональні мобільні пристрої під час навчання, зокрема мобільні телефони, планшети, ноутбуки, електронні книги та смартфони. Цю технологію у своїй праці описує Скрипка Г.В. і наголошує, що використання ідеї BYOD дає змогу учням працювати в режимі онлайн і в короткі терміни обробляти отримані результати, проходити опитування, створювати власні закладки, входити в особистий кабінет без логіна і пароля [55].

Синиця М.О. звертає увагу на той факт, що в сучасній педагогічній практиці яскраво представлений процес комп'ютеризації різних наукових дисциплін, який викликаний розвитком мультимедійних технологій. Під час роботи з анімацією, графікою, фото, відео, звуком і текстом створюється таке інформаційне середовище, в якому користувач знаходить якісно нові можливості, які сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів [72].

Биков В.Ю. також зазначає, що впровадження інформаційно-комунікативних технологій у сучасну освіту суттєво прискорює передачу знань і накопиченого технологічного та соціального досвіду людства не тільки від покоління до покоління, а й від однієї людини до іншої. Сучасні ІКТ дають змогу людині успішніше й швидше адаптуватися до навколишнього середовища, до соціальних змін, бо підвищують якість навчання й освіти. Активне впровадження нових технологій в освіту є важливим чинником створення нової сучасної системи освіти, що відповідає вимогам суспільства і процесу модернізації традиційної системи освіти [7].

У рамках цієї роботи, ми хотіли б звернути увагу на використання інтерактивних (мультимедійних) карт в освітньому процесі ЗВО. Літературних джерел стосовно цієї теми у галузі фізичної культури і спорту не дуже багато, але, спираючись на тему даної роботи, буде доцільно дослідити це питання у сфері історії.

У своїй науковій праці Башли І.М. говорить про те, що сьогодні викладачі з історії дуже активно впроваджують інтерактивні карти в навчальний процес [6].

Бравцев Д.А. стверджує, що це обумовлено такими перевагами мультимедійних технологій [10]:

- Інтегральність представлення знань
- Контекстуальність
- Доступність інформації
- Економність порівняно з поліграфічними виданнями
- Багатоканальність сприйняття
- Поліваріантність

Гриценко А.П. також висловлює думку, що застосування мультимедійних історичних карт в процесі вивчення історії в ЗВО, підвищує ефективність навчальної діяльності. Адже, історичні карти доповнюють одна одну, демонструючи динаміку історичного розвитку [24].

На основі аналізу робіт науковців [21, 65, 73], нами було виділено основні засоби ІКТ, які використовуються або можуть бути застосовані в сучасному освітньому процесі (рис. 1.3).

Концепція підготовки фахівця зі спорту вказує на формування фундаментальних знань, що гарантують їх професійну мобільність у професійному середовищі, яке постійно розвивається [72, 74, 75, 90,]. Сфера спорту, на початку ХХІ століття, в Україні набула свого соціального розвитку в різних його напрямках, таких як масовий, олімпійський, професійний спорт, спорт для всіх та неолімпійський, який набув свого законодавчого статусу у 2011 р.

Його інтенсивний розвиток у різних напрямках – від масового до професійного, на різних рівнях – від державного до комерційного, вимагає насамперед удосконалення системи підготовки майбутніх фахівців зі спорту в системі вищих навчальних закладах, а саме формування спеціальних знань та умінь з неолімпійського спорту [11, 29, 41, 59].

Рис. 1.3. ІКТ в сучасному освітньому процесі [65]

Наявність дисципліни «Неолімпійський спорт» в навчальній програмі закладів вищої освіти обумовлюється сучасними вимогами до фахівця галузі спорту. Магістр та бакалавр зі спорту повинен володіти не тільки системою знань з олімпійського та професійного спорту, а й знаннями з неолімпійського спорту, оскільки він з одного боку, відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт», який набув чинності 1 січня 2011 р., він є визнаним як самостійним напрямом спорту, а з другого – набуває все більшого значення в соціальному і спортивному житті суспільства [70, 33].

Вивчення даної дисципліни за програмою в вищих навчальних закладах передбачає: формування і удосконалення комплексу спеціальних здібностей, що забезпечують ефективну професійну діяльність в сфері спорту; застосування набутих знань у галузі неолімпійського спорту при вирішенні конкретних наукових, практичних та інших завдань; розвиток навичок самостійної роботи та оволодіння технологією пізнавальної діяльності відповідно до неолімпійського

спорту; формування наукових інтересів магістрантів та бакалаврів щодо неолімпійського спорту. У ході вивчення дисципліни передбачається формування знань у магістрів та бакалаврів щодо функціонування та розвитку неолімпійського спорту в Україні та на світовому просторі, знань з організаційних основ, функціонування та правового законодавства неолімпійських видів спорту, які розкривають основні проблеми неолімпійських видів спорту їх взаємодії з Міжнародними спортивними організаціями та історії розвитку окремих неолімпійських видів спорту. Метою дисципліни є формування та систематизація теоретичних і практичних знань з історичних та організаційно-правових аспектів розвитку неолімпійських видів спорту.

Висновки до розділу 1

1. На сучасному етапі розвитку спорт функціонує як соціальний інститут і має декілька різних напрямів, які тісно взаємопов'язані та взаємодіють між собою. Неолімпійський спорт динамічно розвивається, є прогресивним напрямом спортивного руху, що сприяє не тільки зміцненню іміджу держав на міжнародній арені, масштабному залученню населення до занять руховою активністю, зокрема молоді, привертанню уваги глядачів, виробників товарів та послуг, а також вирішенню проблем розвитку молодих, які відповідають часу, видів спорту.

2. Спорт як соціальне явище відображає життя сучасного суспільства, тому природньою є поява нових видів рухової активності та нових видів спорту, які відповідають потребам та запитам людей саме сьогодні. До основних причин виникнення нових форм рухової діяльності (видів спорту) слід віднести такі: модифікація вже існуючих видів спорту; механічне поєднання тих видів спорту, що вже існують; міграція виду спорту з однієї країни в інші країни; перетворення виду спорту одного народу (національного) на міжнародний вид спорту; реалізація екстремальних відчуттів; впровадження нових науково-технічних технологій; гендерна політика та права особистості.

3. Сучасна індустрія спорту висуває певні вимоги до рівня підготовленості фахівців, тому виникає необхідність в удосконаленні системи підготовки у закладах вищої освіти, систематизації та опануванні знаннями з неолімпійського спорту, на рівні з олімпійським, професійним та спорту для всіх, що дозволить майбутньому фахівцю зі спорту бути більш освіченим у теоретичному плані та адаптованим до практичної діяльності відповідного до сучасного розвитку суспільства.

Сьогодні суспільство швидко розвивається в галузі комп'ютерних наук, тому питання про використання ІКТ в освітньому процесі ЗВО є дуже актуальним.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Методи дослідження

В процесі виконання роботи було застосовано методи дослідження, які були підібрані відповідно до мети та поставлених завдань: аналіз наукових джерел, інформації на сайтах спортивних федерацій; аналіз, синтез та узагальнення; історичний; систематизація; порівняння та аналогія; системний підхід.

2.1.1. Аналіз наукових джерел, інформації спортивних федерацій

Під час виконання роботи основними джерелами інформації були науково-методична література, данні з офіційних сайтів федерацій, документальні джерела. Під час аналізу нами були опрацьовані роботи вітчизняних, сучасних та зарубіжних авторів, таких як: Борисова О., Імас Є., Кропивницька Т., Когут І., Долбишева Н. Brown, T., Heino, R. D, в яких були представлені результати їх власних досліджень з питань неолімпійського спорту та його місця в системі спортивного руху, визначено специфіку та тенденції розвитку неолімпійських видів спорту. Аналіз спеціальної науково-методичної літератури проводився для отримання інформації та вивчення питань, які стосуються теми та мети магістерської роботи. На основі отриманих даних, ми сформулювали власну мету, завдання, актуальність роботи та новизну дослідження.

При підготовці розділу 3 вивчалася інформація офіційних сайтів спортивних федерацій (міжнародних та національних) задля знаходження інформації про історію виникнення видів спорту.

2.1.2. Аналіз, синтез та узагальнення

У даній роботі нами були використані методи аналізу, синтезу та узагальнення з метою досягнення поставлених наукових цілей. Аналіз являє собою метод дослідження, що передбачає розчленування на складові частини, виявлення окремих сторін, властивостей та зв'язків досліджуваного об'єкту. Синтез, в свою чергу, передбачає з'єднання окремих елементів явища та їх

взаємодію з метою, відтворення та розуміння явища або об'єкту в цілому. Метод узагальнення передбачає консолідацію даних та висновків, отриманих в результаті аналізу та синтезу, з метою генералізації загальних теоретичних положень та закономірностей. Використання цих методів дало змогу здійснити комплексний аналіз проблеми та зробити обґрунтовані висновки щодо передумов виникнення неолімпійських видів спорту.

2.1.3. Історичний метод

Історичний метод дослідження дозволив нам вивчати процеси виникнення та розвитку неолімпійських видів спорту в хронологічній послідовності, виявити внутрішні та зовнішні зв'язки, закономірності та суперечності у процесі становлення та розвитку цих видів спорту. Крім того, за допомогою цього методу ми змогли визначити періоди розвитку кожного виду спорту та охарактеризувати їх основні етапи.

2.1.4. Систематизація

Метод систематизації був використаний задля організації та структурування великих обсягів інформації з метою подальшого аналізу та використання в дослідженні.

Основною метою застосування методу систематизації в рамках даної магістерської роботи було зібрання всієї наявної інформації щодо передумов виникнення неолімпійських видів спорту та подальша систематизація її згідно з визначеними критеріями. Це дало можливість зробити дослідження більш комплексним та повним, а також підвищити його наукову обґрунтованість та достовірність.

2.1.5. Порівняння та аналогія

Метод порівняння використовується для знаходження подібностей та відмінностей між предметами або явищами дійсності. Цей метод є ефективним лише при порівнянні об'єктів з об'єктивними загальними рисами та за найважливішими істотними показниками. Метод порівняння є нероздільним з аналогією, суть якої полягає в пошуку відповідності елементів, збіганні

властивостей, що створює передумови для перенесення інформації з одного моделі на прототип.

Застосування вищезазначених методів в нашій роботі дало змогу визначити схожі та відмінні риси у розвитку олімпійського та неолімпійського спорту, певних неолімпійських дисциплін.

2.1.6. Системний підхід

Системний підхід передбачає розгляд досліджуваних об'єктів як складних систем, що складаються з елементів, які взаємодіючих між собою та з зовнішнім середовищем. Використання системного підходу в дослідженні дозволило нам розглядати об'єкт дослідження як цілісну систему, яка має власні внутрішні взаємозв'язками та взаємодією з іншими елементами системами. Такий підхід допоміг нам виявити місце, тенденції, закономірності розвитку неолімпійського спорту в системі спортивного руху, виявити передумови виникнення неолімпійських видів спорту та можливі напрямки їх для подальшого розвитку.

2.2. Організація дослідження

Перший етап (жовтень – грудень 2022 р.) –проведено пошук, аналіз та вивчення наукової літератури, пов'язаної з темою дослідження. Це дозволило обґрунтувати актуальність і напрями досліджень, сформулювати мету та завдання, визначити предмет і об'єкт досліджень, оцінити наукову новизну, практичну і теоретичну значущість роботи та підібрати відповідні методи дослідження. На даному етапі відбувалася підготовка I і II розділів роботи.

На другому етапі (січень 2023 р. – травень 2023 р.) проводилося дослідження, спрямоване на вивчення історії та передумов виникнення обраних неолімпійських видів спорту. На основі отриманої інформації було розроблено інтерактивний освітній ресурс із зазначенням року, країни та передумови виникнення неолімпійських видів спорту. Здійснювалася обробка отриманих та оформлення III і IV розділів роботи.

На третьому етапі (вересень - листопад 2023 р.) відбувалось обговорення результатів нашого дослідження, було оформлено V розділ і доопрацьовано

інтерактивний ресурс. Крім того, проходила підготовка роботи до захисту, що включало перевірку документів, підготовку презентації та ін.

РОЗДІЛ 3

ХРОНОЛОГІЯ ТА ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ НЕОЛІМПІЙСЬКИХ ВИДІВ СПОРТУ

3.1. Історія виникнення неолімпійських видів спорту

Авіамоделльний спорт

Авіамоделльний спорт зародився у кінці 19 – поч. 20 ст. як бажання позмагатися в запуску літальних апаратів. Із розвитком техніки авіамоделлі ускладнювалися, з'являлися нові їх різновидності, зростала результативність змагань. Керівний орган, під егідою якого проводяться змагання з авіамоделльного спорту, — Міжнародна федерація авіаспорту була заснована 14 жовтня 1905 року в Парижі.

1927 в Англії лорд Вейкфілд заснував перехідний Срібний Кубок. Перші міжнародні змагання за Кубок Вейкфілда проведено 1928 на аеродромі Хедрон неподалік від Лондона. Незадовго до Другої світової війни у Великій Британії та Німеччині проведено перші міжнародні змагання [60].

Автомобільний спорт

30 серпня 1867 року в Ештон-андер-Лайн у Великому Манчестері, Англія, розпочалися перші попередньо організовані перегони між транспортними засобами з автономним приводом за встановленим маршрутом, які можна справедливо назвати зародженням автоспорту. У перегонах, які проходили по маршруту довжиною 8 миль до Олд Траффорд, брали участь дві твердопаливні парові екіпажі, одноциліндровий автомобіль, побудований Ісааком В. Бултоном, і двоциліндрова модель від Деніела Адамсона та компанії.

Міжнародна автомобільна федерація (FIA) була створена 20 червня 1904 року для репрезентування інтересів власників автомобілів та організацій таких власників [102].

Автомодельний спорт

Початок автомобельного спорту покладено 1942 р. у Франції, коли при головному спортивному клубі гоночних автомобілів у Парижі було створено

секцію автомоделізму. Невдовзі автомоделіні осередки з'явилися в Італії та Великій Британії.

Після Другої світової війни гуртки автомоделізму функціонували в Бельгії, Нідерландах, Швейцарії та ФРН. 1949 в м. Ліоні (Франція) відбулися перші змагання між моделістами Франції та Італії. 1952 в м. Базелі (Швейцарія), на 1-му Чемпіонаті Європи, представники Франції, Італії, Швейцарії та Англії утворили Європейську федерацію автомоделізму (франц. Federation Europeenne du Modelisme Automobile, FEМА).

Міжнародна федерація модельних автоперегонів (IFMAR) була створена 9 липня 1979 році професійним гонщиком і модельним підприємцем Тедом Лонгшоу [61].

Айкідо

Засновник айкідо Моріхей Уесіба народився в Японії 14 грудня 1883 року. Будучи хлопчиком, він часто бачив, як місцеві бандити били його батька з політичних мотивів. Він захотів зробити себе сильним, щоб помститися. Присвятив себе важкій фізичній підготовці і, зрештою, практиці бойових мистецтв, отримавши сертифікати майстерності в кількох стилях джиу-джитсу, фехтування та бою на списі. Поєднавши своє бойове навчання зі своїми релігійними та політичними ідеологіями, він створив сучасне бойове мистецтво Айкідо. Уесіба визначився з назвою «Айкідо» в 1942 році (до цього він називав своє бойове мистецтво «айкібудо» і «айкіномічі»). Айкідо вперше було представлено решті світу в 1951 році Мінору Мочізукі під час візиту до Франції, де він продемонстрував техніку айкідо студентам дзюдо. Міжнародна федерація айкідо була заснована у 1976 році в Токіо [152].

Аквабайк

Ініціатором та винахідником аквабайка став Клейтон Джейкобсон II, який працював банківським працівником і присвячував свій вільний час мотоциклам. У середині 60-х років цей американець захопився ідеєю перенесення мотогонок на воду і розробив новий тип мотоцикла, який назвав аквабайком. Саме в 1970-х роках аквабайк став популярним видом спорту у США. Перші чемпіонати світу

з аквабайку відбулися у 1996 році. Міжнародними організаторами та регуляторами аквабайку на світовому рівні є Міжнародний водно-моторний союз (UIM - 1907 р) та Міжнародна асоціація водно-моторного спорту (IJSBA – середина 1970х років) [92].

Акробатичний рок-н-рол

Все почалося у 50-ті роки, коли рок-н-рол охопив більшість світу як масового культурного руху. Рок-н-рол став універсальним танцем, завдяки своїй привабливості та відсутності обмежень, що дозволяло кожному випробувати його.

У 1974 році Франція, Німеччина, Італія та Швейцарія влаштували перші змагання з рок-н-ролу. Того ж року ці країни заснували Європейську асоціацію рок-н-ролу (ERRA). Згодом до неї приєдналися Австрія, Нідерланди, Данія та Швеція. Після приєднання Канади, асоціацію перейменували у Всесвітню асоціацію рок-н-ролу (WRRRA) [148].

Альпінізм

Альпінізм у сучасному спортивному контексті зародився, коли молодий геневський вчений, Орас-Бенедикт де Соссюр, під час свого першого візиту до Шамоні у 1760 році, оглянув Монблан і вирішив, що він повинен піднятися на його вершину або бути відповідальним за її досягнення. Починаючи з 1850 року, різні групи альпіністів почали за один одним підкорювати високогір'я Швейцарії. У 1985 році в олімпійському містечку Бардонеккья, Італія, неподалік від Туріна, Андреа Меллано, член академічної групи CAI, і Емануеле Кассара, відомий італійський спортивний журналіст, зібрали групу кращих альпіністів для подія під назвою "SportRoccia", яка проходила на природній скелі у Валле Стретта. Це були перші організовані змагання.

Міжнародна федерація спортивного скелелазіння (IFSC) була створена 27 січня 2007 року як продовження Міжнародної ради зі спортивного скелелазіння, яка була створена в 1997 році [151].

Американський футбол

Американський футбол зародився у Сполучених Штатах Америки на початку 19-го століття і з часом став одним з найбільш популярних видів спорту в країні. Точна історія та походження американського футболу все ще обговорюються і вивчаються дослідниками, але за однією з версій Вільям Вебб Елліс із міста Регбі під час чемпіонату з футболу схопив м'яч руками і помчав із ним до воріт суперника. Так 1823 року з'явилася гра регбі. А майже через п'ятдесят років на Нью-Брунсвікському футбольному полі зустрілися гравці університетів Принстона і Рутгерса, щоб зіграти чи то в регбі, чи то у футбол. Відбувся легендарний матч 6 листопада 1869 року. Цей день і став Днем народження гри "американський футбол". Проте, правила та формат гри в цей час були значно різними від сучасних правил американського футболу. З часом американський футбол став більш організованим і розповсюдився серед вищих навчальних закладів у США. В 1876 році було створено першу національну асоціацію футболу, яка встановила загальні правила та регламент для гри, а у 1998 році була офіційно створена Міжнародна федерація американського футболу [54].

Армрестлінг

Сполучені Штати Америки вважаються однією з країн, де армрестлінг, у сучасному розумінні, отримав поштовх для розвитку. Захоплення армрестлінгом виникло серед водіїв дальнобійних вантажівок, які змагалися за столом у закусточних і барах під час довгих поїздок. Це стало своєрідним шоу, яке привертало увагу.

У спортивне русло популярну в барах і кафе боротьбу на руках спрямував каліфорнійський журналіст Білл Собіранес. Одного разу Біллу спала на думку ідея організувати перший офіційний турнір з рукоборства. Профспілки водіїв підтримали ідею, і турнір відбувся. Він пройшов з таким бурхливим успіхом, що стало зрозуміло - народився новий вид спорту.

Одним з ключових років розвитку сучасного армрестлінгу є 1977 р. У цей рік було засновано International Federation of Armwrestling (IFAF), що сприяло поширенню цього виду спорту по всьому світу [45].

Багатоборство тілоохоронців

Професійна підготовка охоронців має бути бездоганною, вона завжди потребує вдосконалення, що і стало причиною появи такого виду спорту, як бодігардне багатоборство або багатоборство тілоохоронців.

Українські експерти охоронної діяльності Леонід Кучерявий та Петро Шерекін розробили програму змагань та детально описали порядок виконання кожної вправи в багатоборстві.

Починаючи з 1999 року в Ялті щорічно проходив Чемпіонат України та Міжнародний турнір з боротьби тілоохоронців, де змагались команди з різних країн. Пізніше 19 вересня 2009 року в Ялті представники Болгарії, Грузії, Росії, Молдови та України заснували Міжнародну федерацію охоронців (IBF) зі штаб-квартирою в Києві. Зареєстровано Міністерством юстиції України 7 травня 2010 року. Це допомогло змаганням вийти на вищий міжнародний рівень. Після цього Рада IBF вирішила провести Чемпіонат світу з охоронців. Перший відбувся 18-23 вересня 2010 року в Ялті [82].

Більярдний спорт

Історія більярдного спорту налічує вже багато століть і знавці цієї гри сходяться на думці, що гра прийшла зі Сходу. У той же час, йдеться не про той класичний більярд, який ми знаємо сьогодні, а скоріше про його прототип. А ось щодо країни походження думки розійшлися. Одні вчені приписують створення гри Індії, що подарувала світові вже не одну популярну гру. Інші стверджують, що батьківщина більярду – Китай. Але у прихильників «китайської версії» є одна вада – Китай тривалий час був закритою країною, і не поспішав ділитися своїми напрацюваннями у сфері культури з іншими країнами.

У середні віки більярд привезли до Європи. Щодо подальшого його розвитку існує 2 теорії – англійська та французька.

Англійці стверджують, що до кінця XVI століття більярдний стіл вже був у їхньої співвітчизниці та дуже помітної історичної особистості – Марії Стюард. Нібито знайдено листа, в якому вона згадувала про стіл для гри в кулі.

Французи не відстають, у них є два фаворити: Людовик XI, який жив набагато раніше Марії Стюард (у XV столітті) і Генріх Деліньє (XVI століття). Подейкують, Деліньє був одним із найазартніших гравців у більярд. Але довести, що саме тут розпочалася історія більярду – неможливо й досі.

У 19 столітті більярд почав ставати все більше спортивною дисципліною. У Франції у 1826 році було засновано перше спортивне товариство для більярду, а у 1959 році було створено Всесвітній союз більярду (UMB), яка є найстарішою федерацією Всесвітньої конфедерації більярдного спорту (WCBS) [46].

Бодібілдинг

На зламі XIX і XX століть у Європі починає розвиватися специфічний вид занять з обтяженнями атлетичного спрямування, що отримав назву "Бодібілдинг". Засновником бодібілдингу вважають Фредеріка Мюллера, який виступав під сценічним псевдонімом Юджина Сендоу. Він зробив блискучу кар'єру циркового артиста і став популярним атлетом свого часу. Він розробив програму вправ із гантелями та гумовими амортизаторами, яку узагальнено передав у підручнику "Побудова тіла", виданому в Лондоні. Перекладач передав дослівний зміст назви книжки Ю. Сендоу, внаслідок чого виникло нове англійське слово "бодібілдинг"

З 1901 року в таких країнах, як Канада, Англія, Франція, Бельгія, Німеччина проводять міжнародні конкурси з бодібілдингу. Найбільшого розвитку бодібілдинг набув в Америці, завдяки активній діяльності Джозефа Едвіна Вейдера. У віці сімнадцяти років Джо видав перший номер журналу "Your Physique", в якому розповів про методи своїх тренувань і правильне нарощування м'язової маси. 1946 року в Монреалі братами Джо і Беном Вайдерами було засновано Міжнародну Федерацію Бодібілдерів (International Federation of BodyBuilders, IFBB).

1965 року Джо Вайдер організував конкурс "Містер Олімпія" - змагання серед професіоналів [36].

Боротьба Кураш

Кураш - це стародавній вид боротьби на жакетах, який виник на території сучасного Узбекистану.

Майже 2500 років тому Геродот у своїх відомих книгах під назвою «Історії» говорить, що Кураш є звичайною активністю для людей, які проживають на території сучасного Узбекистан. Понад три тисячоліття Кураш був обмежений кордонами Середньої Азії. Прийоми, традиції, правила і філософія курашу усно передавалися з покоління в покоління, від батьків до дітей. У вересні 1998 року в столиці Узбекистану – Ташкенті відбувся перший в історії міжнародний турнір з курашу. 6 вересня 1998 року представники 28 держав Азії, Європи та Північної Америки заснували Міжнародну Асоціацію Кураш – офіційний міжнародний спортивний орган, який представляє Кураш у світі [113].

Боротьба на поясах

Боротьбі на поясах згадується в епосі про Гільгамеша, написаному близько 2000 року до нашої ери про царя Шумеру, який жив близько 2800-2600 років до нашої ери. Однією з найстаріших зареєстрованих ілюстрацій боротьби є бронзова статуетка, датована приблизно 2600 роком до нашої ери і знайдена в 1938 році в Хафаджі, поблизу Багдада, і зараз зберігається в Національному музеї Іраку. Китайські хроніки Таншу також згадують боротьбу на поясах у середньовічному Китаї приблизно в 11 столітті, про цей вид боротьби писав учений і філософ Авіценна [113].

Боротьба на поясах Алиш

Історичне коріння «Алиш» сягає в далеке минуле. Алиш вважається одним з найдавніших видів спорту Азії і є національним традиційним видом спорту Киргизстану. Слово «Алиш», що означає «боротися, щоб визначити найсильнішого», сягає своїм корінням у давньотюркську мову. Перший сучасний чемпіонат світу з боротьби на поясах відбувся в 2002 році в киргизькому місті Ош (Киргизстан). З 2008 року регулюється United World Wrestling, яка була створена в Дуйсбурзі в 1905 році [84].

Боулінг

Боулінг - одна з найдавніших ігор людства, яка була популярна задовго до заснування Риму. Люди вже тоді котили кулі, намагаючись збити кеглі. У 1930 році британський антрополог Фліндерс Петрі знайшов в єгипетських гробницях набір для гри, який можна вважати прототипом сучасного боулінгу. За його підрахунками, цим набором користувалися приблизно за 5200 років до народження Христа. Також історики підтверджують, що стародавні полінезійці грали в гру, схожу на боулінг, де гравці кидали кулю з відстані близько 18 метрів - майже такої ж відстані, яка використовується в сучасній грі. Прототип сучасного боулінгу, ближчий до його теперішнього вигляду, з'явився в Німеччині в ранньому середньовіччі. Саме німецьким гравцям ми завдячуємо як 9 кеглям, так і її назві.

Міжнародна федерація боулінгу (IBF) була заснована 27 січня 1956 року в Гамбурзі, Німеччина [32].

Боротьба самбо та бойове самбо

В основі самбо лежить багато спортивних і національних видів боротьби, а також різні системи самозахисту. У становленні самбо, як і будь-якого іншого виду спорту, брали участь багато людей. Але ключовими фігурами є такі фахівці, як В.С. Ощепков, В.А. Спиридонов, А.А. Харлампієв. Вони усвідомили важливість навичок самооборони не лише для спортсменів чи військових, а й для простих людей. Його розробка була розпочата на початку 1920-х років радянським НКВС та Червоною Армією для покращення навичок рукопашного бою своїх військовослужбовців.

Офіційною датою народження самбо вважається 16 листопада 1938 року, коли було видано наказ Всесоюзного комітету з фізичної культури і спорту при Раді Народних Комісарів СРСР № 633 «Про розвиток вільної боротьби». Що стосується назви «самбо», то вперше вона згадується в книзі В. А. Спиридонова «Самооборона без зброї (навчання і змагання)», що вийшла 1928 року. Перший турнір відбувся 23-25 листопада 1939 року в Ленінграді на стадіоні «Червона Зірка». Минув час, і офіційну назву бойове мистецтво отримало свою нинішню назву на весняному соборі 1947 року. Цього ж року була заснована Федерація

самбо СРСР, а 13 червня 1984 року було створено Міжнародну федерацію самбо (FIAS) [145].

Вейкбординг

Особливо динамічно вейкбординг став розвиватися на початку 80-х років ХХ століття. Він зробив революцію у водному спорті так само, як у свій час сноуборд у гірських лижах. Свої коріння вейкбординг має від серфінгу, бо саме серфінгісти з Австралії та Америки, Херб О'Брайн та Тоні Фін, започаткували цей спорт. Безліч трюків прийшли у вейкбординг із інших «дошкових» видів спорту — сноубордингау, скейтбордингу. Джимі Редмон розробив сучасний вигляд дошки та заснував у 1989 WWA (Wake World Association) — найвідомішу організацію вейкбордистів у світі. Найбільший розвиток цей спорт має у Сполучених Штатах, особливо у штаті Флорида [49].

Вертолітний спорт

СРСР вважається одним із перших засновників вертолітного спорту. У 1950-х роках СРСР виступив з ініціативою розвитку вертолітного спорту, а у 1958 р., в м. Калуга було проведено перші всесоюзні змагання на точність польоту, акробатику та швидкість, присвячені 40-річчю ВЛКСМ. У 1969 році було створено Федерацію вертолітного спорту СРСР для розвитку та популяризації цього виду спорту. Перший чемпіонат світу з гвинтокрилих літальних апаратів був організований у 1971 році в Бюкебурзі.

СРСР був однією з перших країн, яка систематизувала правила вертолітних змагань і встановила стандарти для розвитку вертолітного спорту. Цей вид спорту отримав значну підтримку з боку уряду і військових структур СРСР, що сприяло його стрімкому розвитку. У червні 1955 року на 48-й Генеральній конференції FAI в Парижі було створено "Міжнародну вертолітну комісію" ("Commission de Giraviation - CG") [37].

Веслування на човнах "Дракон"

Перегони на човнах-драконах виникли ще 2500 років тому, в період Воюючих царств (402-221 рр. до н. е.) серед рибальських громад уздовж річки Янцзи в південно-центральному Китаї. Спочатку це був народний ритуал,

призначений задобрити богів дощу, заохотити дощ і відсвяткувати літню посадку рису. Однак гонки на човнах-драконах вийшли з моди під час Китайської культурної революції (1966-1976). Ця практика була пов'язана з феодалними забобонами та вважалася застарілим звичаєм, який погано узгоджувався з революційним духом часу.

Перегони на човнах-драконах відновилися лише в 1976 році, коли уряд Гонконгу (тоді під владою Великобританії) почав популяризувати цей вид спорту з метою розвитку туризму. У 1991 році було створено Міжнародну федерацію човнів-драконів (IDBF) [144].

Військово-спортивне багатоборство

"Військово-спортивні багатоборства" (далі ВСБ) - це спортивно-технічний і прикладний вид спорту, створений в кінці 90-х років в Україні. Входить до "Переліку видів спорту, що визнані в Україні" та є неолімпійським видом спорту.

Розвитком цього виду спорту в Україні опікується Всеукраїнська федерація військово-спортивних багатоборств, заснована у 2000 році. Міжнародна федерація з цього виду спорту — International organization of military and sports all-round competitions заснована в Україні в 2005 році [14].

Воднолижний спорт

Водні лижі беруть свій початок з 1922 року в США. Ральф Самуельсон, мешканець штату Міннесота, розробив першу пару водних лиж, які кріпилися до човна з підвісним мотором. Винахід Самуельсона швидко став популярним видом спорту як у США, так і в Європі в 1920-х і на початку 1930-х років. Офіційно водні лижі стали змагальним видом спорту 1939 року, коли було створено Американську асоціацію водних лиж (AWSA), і в Джонс Біч, Лонг Айленд, Нью-Йорк, був проведений перший щорічний Національний чемпіонат з водних лиж [119].

Водно-моторний спорт

Моторні човни з двигунами внутрішнього згоряння були розроблені в 1880-х роках. Двома ключовими факторами збільшення швидкості моторного човна були потужні силові установки та обтічна конструкція корпусу. Моторні човни

використовувалися в основному для широкого спектру приватних видів відпочинку, а не для змагань, але люди хотіли дізнатись, як швидко вони можуть змусити цей човен плисти, і, що природньо, виникала конкуренція.

Інтерес до швидкісних моторних човнів по-справжньому зріс у 1902 році, коли була створена Асоціація морських двигунів як відділення Королівського автомобільного клубу в Британії. Перші перегони на моторних човнах стартували в 1904 році від південно-східного узбережжя Англії до Кале, Франція. Міжнародний водно-моторний союз UIM був створений у 1907 році [108].

Гирьовий спорт

Важко сказати, хто винайшов гирі, хоча варіації концепції сягають ще Стародавньої Греції. В Археологічному музеї Олімпії в Афінах виставлена навіть 315-фунтова гиря з написом «Бібон підняв мене над головою однією рукою». Перша згадка про слово « гиря », що означає традиційну гирю з чавуну, була в російському словнику 1704 року. У той час гирі використовувалися для вимірювання ваги товарів на місцевих ринках фермерських сіл. Російські колгоспники виявили, що гирю можна використовувати для розгойдування і пресування для демонстрації сили. Змагання влаштовувалися як розвага в селах і містах під час свят, ярмарків, цирків.

Пізніше вправи з гирями були популяризовані наприкінці 1800-х років російським лікарем (уродженцем Варшави) на ім'я Владислав Краєвський, якого багато хто вважає батьком-засновником олімпійської силової підготовки в країні.

У 1948 році гирьовий спорт став національним видом спорту Радянського Союзу. Міжнародний союз гирьового спорту IUKL був офіційно зареєстрований в 1993 році і є організацією, яка розвиває гирьовий спорт як окремий і самостійний вид спорту на міжнародній арені [159].

Го

Гра Го була винайдена більше 3000 років тому в Китаї (хоча є думки, що це може бути навіть 4000 років тому). З самого початку гра була глибоко пов'язана з природними законами, політикою, економікою, стратегією та інтелектом.

Вперше відомі згадки про цю гру можна знайти в «Аналектах Конфуція», найвидатнішому творі китайської філософії та етики, написаному в 6 столітті до нашої ери.

Го потрапив до Японії приблизно 1500 років тому шляхом поширення через Корейський півострів. Він став популярним серед імператорської родини, аристократії та придворних дам на японському дворі. У XI столітті гра згадується кілька разів у шедеврі «Повість про Гендзі», який вважається одним з перших романів у світі.

Історія міжнародних турнірів у всьому світі починається з проведення 1-го Чемпіонату світу з го серед аматорів у 1979 році в Токіо. Міжнародна федерація го (IGF) офіційно заснована 18 березня 1982 року [112].

Годзю-рю карате

Багато науковців вважає, що жителі острова Окінава (у 1429—1872 центр незалежного королівства Рюкю) вели постійну партизанську боротьбу проти японських загарбників і заради цієї боротьби створили мистецтво карате. Але існують і противники цієї теорії, вони стверджують, що бойові мистецтва на острові практикувалися, переважно, серед нащадків переселенців з Китаю, і вже від них поступово перейшли до інших жителів.

Наприкінці XIX століття Окінава стала префектурою Японської імперії. Під час набору призовників у ряди доблесної японської армії лікарі помітили, що ряд призовників з Окінави відрізняються гарною фізичною формою. Було встановлено, що вони займалися місцевим бойовим мистецтвом тоте, яке пізніше визнали класичним карате. Бойове мистецтво швидко вийшло межі Окінави і завоювало всю Японію. Стиль годзю-рю був заснований майстром Чоджуном Міягі (1888-1953) в Окінаві, Японія 1928 року. Міжнародна окінавська федерація годзю-рю карате-до (IOGKF) була заснована в липні 1979 року сенсеем Моріо Хігаонна [125].

Голубиний спорт

Найдавніші відомості про одомашнення голубів належать до п'ятої єгипетської династії (приблизно 3000 років до нашої ери). Султан Багдада

встановив систему голубиної пошти в 1150 році нашої ери, і Чингісхан використовував таку систему під час своїх завоювань. Під час Революції 1848 року голуби широко використовувалися для кур'єрських повідомлень у Європі, а в 1849 році голубів використовували для перенесення повідомлень під час перерв у телеграфному сполученні між Берліном і Брюсселем.

Голубині перегони як вид спорту почалися в Бельгії, де в 1818 році відбулися перші перегони на довгі дистанції на понад 100 миль (160 км). У 1820 році відбулася гонка між Парижем і Льєжем, а в 1823 році — від Лондона до Бельгії. Цей вид спорту набув популярності наприкінці 1800-х років у Великій Британії, США та Франції. Міжнародну федерацію голубиноного спорту (F.C.I.) було створено в Брюсселі в 1937 році [140].

Городки

Городки є традиційною слов'янською забавою, активною грою, яка сприяє розвитку координації рухів і точності. Перші достовірні записи про поширення гри в городки датуються початком XIX століття. У цей період в Західній Європі були опубліковані кольорові гравюри, що описували російську народну забаву. За цими публікаціями можна зробити припущення, що гра в городки була поширена на всій території сучасної Росії ще до XIX століття та мала свої власні правила. Таким чином, можна зробити висновок, що гра в городки з'явилася у середині або першій половині XVIII століття. Міжнародну федерацію городкового спорту (МФГС) було засновано 1993 року [44].

Дартс

Дартс часто асоціюється з барами та пабами, де він поширився і став популярним. Це може створити враження, що це відносно молода гра, але насправді дартс має глибоке коріння. Вважається, що він з'явився ще в Середньовіччі, приблизно в 1300-х роках. З наявних даних відомо, що дартс - одна з найстаріших англійських пабних ігор.

Цілком ймовірно, що походження дартсу пов'язане зі стрільбою з луку. Деякі історики стверджують, що дартс був винайдений воїнами короля Артура, які розважалися, намагаючись влучити стрілами в ціль. Хоча ми не можемо

підтвердити правдивість цієї теорії, одне можна сказати точно: найперші типи мішеней нагадували концентричні мішені, що використовувалися в стрільбі з луку.

Сучасний дартс був винайдений теслею з Ланкаширу на ім'я Браян Гемлін у 1896 році. Всесвітня федерація дартсу була заснована у 1976 році в Лондоні [131].

Дельтапланерний спорт

Дельтапланеризм є одним із найдавніших видів авіації. Перший пілотований планер, що запускався з гори, приписують англійському інженеру серу Джорджу Кейлі в 1853 році. Планери Кейлі ніколи не могли досягти безпечного, тривалого польоту, оскільки в ті часи була загальна нестача аеродинаміки та компонентів польоту. Але його робота допомогла підштовхнути майбутній прогрес. Отто Лілієнталь був німецьким льотчиком із досвідом інженера-механіка, який наприкінці 1800-х років старанно працював над інноваціями планерування. Його успіх став відомим у всьому світі на початку 1890-х років, коли він почав здійснювати польоти на 82 фути (25 метрів). Тут важливо зазначити, що Лілієнталь не був першою людиною, яка коли-небудь літала на планері, але він був першим, хто здійснив контрольовані польоти, тобто активно керував планером, коли він був у повітрі.

Заснована у 1975 році, Міжнародна комісія з вільного польоту (CIVL - Комісія з дельтапланеризму та парапланеризму) є комісією з повітряного спорту (ASC) Міжнародної федерації повітроплавання (FAI), заснованої в 1905 році в Парижі (Франція), а сьогодні базується в Лозанні, Швейцарія [157].

Джиу-джитсу

Витоки джиу-джитсу сягають давнини, коли за легендою Широбей Акіяма був свідком того, як гілки більшості дерев ламаються під час хуртовини, а більш пружні гілки верби гнуться і ефективно звільняються від снігу.

Вважається, що джиу-джитсу виникло в Японії приблизно в першому столітті. Найдавніше слово "джиу-джитсу" вживалося в 1532 році Хісаморі Тененучі, коли він офіційно заснував першу школу джиу-джитсу в Японії.

Джиу-джитсу було бойовим мистецтвом самураїв Японії. Вони зазвичай були добре озброєні і їздили верхи, а мистецтво джиу-джитсу було розроблено, щоб дозволити самураям ефективно битися, якщо вони виявилися роззброєними та пішими. 1987 – рік заснування Міжнародної федерації джиу-джитсу (IJF), а перший Чемпіонат світу з JJIF відбувся в 1993 році (Данія) [128].

Змішані єдиноборства (ММА)

Організовані бої між представниками різних єдиноборств за правилами змішаних боїв у Європі та на Далекому Сході почали проводити тільки наприкінці XIX - на початку XX століття. Справжні змішані єдиноборства, як такі, сформувалися лише у 1990-х роках в США, Японії та Бразилії. Лідерами в цьому процесі були Сполучені Штати, де ще на початку XX століття активно проводилися турніри зі вільної (або вільно-американської) боротьби. Перший турнір зі змішаних єдиноборств отримав назву UFC (Ultimate Fighting Championship) і відбувся в США в 1993 році. Цей рік вважається офіційним народженням нового, але водночас стародавнього виду спорту. Два міжнародні керівні органи зі змішаних бойових мистецтв, Міжнародна федерація змішаних єдиноборств (IMMAF) і Всесвітня асоціація змішаних бойових мистецтв (WMMAA) були створені незалежно один від одного у 2012 році [47].

Карате JKA WF

Бойове мистецтво карате мало свій корінь на Окінаві, що знаходиться на південному заході від материкової частини Японії і набуло великої популярності як засіб самооборони після того, як уряд Японії на Окінаві заборонив використання зброї. Фунакоші Гічін також відомий як «батько» стилю карате-до (сучасне шотокан). Його стиль карате виник завдяки навчанню у двох визначних майстрів карате з Окінави, Ясацуне Азато і Анко Ітосу. Після того, як міністр освіти Японії відвідав демонстрацію карате, Фунакоші був запрошений викладати своє мистецтво в японських університетах.

У 1936 році Гічін Фунакоші вдалося зібрати кошти для будівництва першого офіційного додзьо карате в Японії. У 1949 році він та його прихильники створили асоціацію з метою поширення карате, і вона отримала назву Nihon Karate Kyokai,

або Японська асоціація карате, що стало початком історії ЖКА (Japan Karate Association). У 1964 році Ояма офіційно заснував «Міжнародну організацію карате кіокушикайкан» або скорочено ІКО [146].

Карате ЖКС

Колишній головний інструктор ЖКС, Асаї Тецухіко Сенсей, успадкував сучасне карате від Накаяма Масатоші Сенсея (головний інструктор ЖКА) та дав йому новий вигляд. У 2003 році, після значного розколу Японської асоціації карате, Асай Сенсей заснував Японську федерацію карате шото з метою подальшого розвитку та еволюції карате. Він створив нові унікальні ката, які практикують лише члени ЖКС. Він також започаткував інноваційну та сміливу практику карате на інвалідних візках для людей з обмеженою рухливістю. Асай Сенсей збагатив карате-до інтенсивними обертальними рухами і хлистовими рухами кінцівок тіла [78].

Карате ВКС

На установчій конференції, яка відбулася 4 травня 1996 року у Франкфурті-на-Майні (Німеччина), була створена Всесвітня конфедерація карате. Організацію ініціював та заснував доктор Фріц Вендланд з Німеччини. Проте у 2021 році, Марко Нікович, користуючись своїми повноваженнями як Президент, порушив етикет карате та статuti ВКС. Це спричинило конфлікт і розкол усередині організації, і на чолі новоствореної нелегітимної ВКС став сам Марко Нікович.

Для того, щоб відрізнитися від цієї нелегітимної ВКС, тепер організація називається Всесвітньою конфедерацією карате, яку заснував Фріц Вендланд (World Karate Confederation founded by Fritz Wendland). Правила, які приймає і дотримується організація, відрізняються своєю універсальністю, демократичністю та збереженням традицій. Вони не віддають перевагу одному стилю перед іншим. Змагання з ката проводяться для кожного стилю, включаючи шотокан, шито-рю, годзю-рю, вадо-рю, сьорін-рю, фудокан і кобудо, і визнають усі підстильові напрями цих стилів [79].

Кікбоксинг ЖКА

Всесвітня асоціація карате (також відома як Всесвітня асоціація карате та кікбоксингу, або Всесвітня асоціація кікбоксингу) виникла поруч із іншою організацією, РКА (професійна асоціація карате), що пізніше перетворилася на кікбоксинг, який ми знаємо сьогодні. Ідея створення цієї організації виникла в жовтні 1976 року у Говарда Хенсона, який був володарем чорного поясу в стилі Шорін Рю і навчався під керівництвом Майка Стоуна та Арнольда Урکیدеса. Всесвітня асоціація карате (WKA) була некомерційною організацією, що регулювала професійний та аматорський повно контактне карате.

Однією з ключових інновацій WKA було дозволено використання ударів ногою з кругового боку в зовнішню частину стегна вище коліна і нижче тазостегнового суглоба. Ці правила були введені через відмову багатьох азіатських бійців брати участь в професійних карате-змаганнях без цих ударів. Головною метою WKA було піднесення професійного карате до статусу великого міжнародного виду спорту, з визнаними зірками і телевізійним висвітленням своїх подій. WKA пропонує різні стилі: легкий контакт, повний контакт, кік-лайт, низький кік, стиль K1 та музичні форми [162].

Кікбоксинг WPKA

WPKA (World Profi kickboxing Association) – це добре відома Всесвітня професійна асоціація кікбоксингу, заснована в 1995 році. Більш ніж 50 країн стали її членами.

Кікбоксинг WAKO

26 лютого 1977 році в Європі було створено організацію WAKO (World Association of Kickboxing Organizations), яка сформулювала правила та положення для змагань. Цей вид спорту розвинувся з карате, тхеквондо, боксу та муай-тай під впливом таких людей, як Брюс Лі та Джун Лі. WAKO заснував німецький промоутер кікбоксингу Георг Брюкнер. Офіційна реєстрація WAKO відбулася в Цюриху (Швейцарія), і, на сьогодні, вона стала найбільшою об'єднаною організацією кікбоксингу в світі. WAKO пропонує 7 різних стилів: боротьбу за очками, легкий контакт, повний контакт, кік-лайт, низький кік, стиль K1 та музичні форми [124].

Кікбоксинг WTKA

Всесвітня асоціація традиційного кікбоксингу (WTKA, що скорочено від "Всесвітня асоціація традиційного карате, кікбоксингу, кунг-фу та всіх стилів") - це міжнародна федерація, яка має на меті популяризацію кікбоксингу на світовому рівні. WTKA запропонувала понад десять видів бойових дисциплін для змагань, серед яких напівконтакт, лайт-контакт, повний контакт, кікбоксинг, тайський бокс, форми, K1-style, фрі-файтинг, ММА, санда, греплінг та інші. Організація WTKA була заснована в 2003 році за участю п'яти країн: Італії, Англії, Ірландії, Німеччини та Словаччини, а зокрема завдяки ініціативі керівників IAKSA (Міжнародна спортивна асоціація аматорського кікбоксингу) [83, 124].

Кіокушин карате

Після вивчення кількох стилів бойових мистецтв, Мас Ояма визначив, що жоден з них не задовольняє його уявлення про "справжню" бойову систему. Він почав практикувати сам і розробив власне тренування, методи боротьби та філософію. Мас Ояма дав їй назву kyokushī, що перекладається як "Істинний шлях" або "Остановна правда". У 1954 році відбулося відкриття першого додзьо в Токіо під керівництвом Мас Оями, де він навчав інших інструкторів, таких як К. Мізусіма і Е. Ясуда.

Після тривалого періоду суперечок наприкінці 1980-х і на початку 1990-х років і політичного тиску, під час якого стало очевидно, що очікування Японії та прагнення британського карате кіокушинкай більше не сумісні, Ханші Стів Арнейл прийняв важливе рішення з повагою піти у відставку з ІКО Honbu – як представника Великобританії. ІФК (кіокушин) або Міжнародної федерації карате (кіокушин) була заснована в 1992 році Ханші Стівом Арнейлом [107].

Кіокушинкай карате та Кіокушинкайкан карате модифікація вже існуючих видів спорту.

Після смерті Мас Оями у 1994, світ Кіокушин зазнав великого поділу, через непорозуміння та різні погляди послідовників на процес подальшого розвитку

Кіокушин, що призвело до заснування нових організацій та появи нових стилів Кіокушин карате [107].

Козацький двобій

Козацький двобій - це унікальний український вид єдиноборства, який об'єднує у собі ударні техніки руками і ногами разом із технічними прийомами боротьби. Козацький двобій бере свій початок в Україні, у період козацтва, коли козаки, які були воїнським станом та вільними громадянами, використовували цей вид бойового мистецтва для тренування та вирішення конфліктів. Двобій відігравав важливу роль у культурі та традиціях козацтва. У 2000 році козацький двобій отримав офіційне визнання як національний вид спорту, і була створена відповідна федерація для його розвитку [52].

Комбат Дзю-Дзюцу

Існує дві теорії щодо виникнення цього виду спорту. Перша – комбат дзю-дзюцу було засноване шиханом Ентоні Фласком 7-го дану Джиу-джитсу в 1988 році. З 2004 по 2009 рік ряд навчальних закладів і асоціацій, що спеціалізуються на напрямку комбат дзю-дзюцу, входили до складу Відділу комбат дзю-дзюцу Всеяпонської міжнародної федерації дзю-джитсу. У конгресі, який відбувся 28 лютого 2009 у Москві, Росія, у зв'язку із непогодженням політики, яку прийняло керівництво ALL Japan Ju-Jitsu International Federation, була затверджена структура, правила змагань та принципи CJJIF (Combat Ju-Jitsu International Federation).

Друга - Combat Jiu-Jitsu (CJJ) є ініціативою Едді Браво. Цей вид єдиноборств виник через те, що Едді Браво вважав, що у традиційному джиу-джитсу (BJJ) було занадто багато нереалістичних рухів та тактик, які не відповідали реальним умовам бою. Він відчував, що BJJ втратило свою орієнтацію на самозахист. Таким чином, Едді Браво створив CJJ як більш реалістичну і придатну версію джиу-джитсу для самозахисту. Компанія Combat Jiu Jitsu була заснована у 2013 році головним тренером академії 10-ї Планети Джиу-Джитсу Едді Браво, і перший тестовий запуск цього виду змагань відбувся у 2017 році під час турніру Eddie Bravo Invitational (EBI) 11, де взяли участь чотири спортсмени [95].

Кунгфу

Витоки кунгфу сягають стародавнього Китаю. Кажуть, що даоський чернець Чан Сан-Фен створив його, змішавши ідеї багатьох технік і вірувань бойових мистецтв в єдину систему. Пізніше кунгфу практикували як різновид самозахисту, а також як техніку розвитку внутрішнього спокою та рівноваги, і згодом воно стало невід'ємною складовою традиційної китайської культури. Кунгфу набуло популярності під час династії Хань (206 р. до н. е. – 220 р. н. е.) в результаті того, що імператор Ву Цай пропагував його як важливу частину своєї військової стратегії. Кунгфу все ще практикується в сотнях різноманітних стилів у всьому світі і досі є фундаментальним елементом китайської культури сьогодні. Міжнародна федерація кунгфу була заснована в 2012 році [164].

Літаковий спорт

Літаковий спорт представляє собою одну з дисциплін авіаційного спорту і на сьогоднішній день включає в себе різноманітні види змагань, такі як вищий пілотаж, авіараллі, точне приземлення та повітряні гонки. Змагання в авіаційному спорті сягають своїм корінням ще часів діяльності видатних представників авіації, таких як Клеман Адер, брати Райт і Сантос-Дюмон, коли розвиток технологій був доволі швидким і змагання на дистанцію та швидкість стали засобом випробування та вдосконалення літаків.

Міжнародна федерація повітроплавання заснована 14 жовтня 1905 року, а повітряні перегони, як спортивна дисципліна, почали свою історію з 1909 року, коли в Реймсі, Франція, відбулися перші міжнародні змагання [106].

Міні-гольф

Шотландці отримали визнання за винайдення "патингу" наприкінці 1800-х років, хоча ця версія гри була далеко не такою деталізованою, як сучасний міні-гольф, оскільки поле для "путта" складалося всього з кількох ярдів завдовжки, але, можливо, це було першою версією сучасного міні-гольф.

У Шотландії 19 століття, а саме в Гімалаях, нудьгуючі жінки в клубі, чекаючи, поки чоловіки закінчать насолоджуватися звичайним гольфом, шукали

спосіб згаяти час та повеселитись то ж, згодом, жіночий клуб Сент-Ендрюс став офіційною групою з міні-гольфу, а Гімалаї стали першим відомим полем для міні-гольфу у світі. WMF було офіційно засновано в 1983 році (Всесвітня Спортивна Федерація Міні-гольфу) [158].

Морські багатоборства

Перші офіційні змагання з морського багатоборства відбулися в 1949 році в СРСР, а їх організатором було Добровільне товариство сприяння армії, авіації і флоту (ДТСААФ). У 1956 році в Польщі відбулися перші міжнародні змагання з морського багатоборства. В 1993 році була створена Міжнародна Асоціація морських багатоборств (МАМБ). Крім того, згадки про змагання з морського багатоборства можна знайти в журналі "Морской сборник" від 1858 року. На цих заходах проводилися змагання з греблі, вітрильного спорту та бігу. Через два роки, у 1860 році, до цих змагань була додана стрільба та змагання на паруснику без руля [4].

Мотоциклетний спорт

Історія мотоциклетних гонок бере свій початок від розробки бензинового двигуна внутрішнього згоряння в кінці XIX століття. Перші мотоцикли були адаптованими велосипедами, до заднього колеса яких прикріплювався простий двигун для забезпечення необхідної потужності.

Так як і в розвитку ранніх автомобілів для гонок, перші мотоцикли для змагань виготовлялися у різних конфігураціях, оскільки майстри експериментували з двоколісною та триколісною будовою. У 1897 році в Сурреї, Англія, відбулися перші мотоциклетні гонки, в яких брали участь виключно двоколісні мотоцикли. Цей вид спорту швидко став популярним як в Європі, так і в Сполучених Штатах. Організація, яка встановлює стандарти для мотоциклетних гонок, Міжнародна федерація мотоциклетного спорту, створена в 1904 році, відома тепер як Міжнародна федерація мотоспорту (FIM) [136].

Панкратіон

Панкратіон - відроджений вид єдиноборства, що прийшов до нас від стародавніх греків. Змагання проводились на 4 день Олімпійських ігор з 648 р.

до н.е. Популярність панкратіону втихла після перемоги римського війська над греками в 146 році до н. е. У той час популярність панкратіону дісталася гладіаторським боям.

Своє друге життя панкратіон розпочав в 60-і роки ХХ століття. Сучасний панкратіон вперше був представлений спільноті бойових мистецтв греко-американським спортсменом борцем Джимом Арванітісом у 1969 році, а пізніше, ставши популярним у всьому світі, в 1973 році був представлений на обкладинці журналу Black Belt. Сьогодні панкратіон керується Всесвітньою федерацією панкратіону атліма (WPAF), заснованою в 2002 році [48].

Палапланеризм

Розвиток парапланеризму, подібно до авто- та мотоспорту, був сильно пов'язаний з технологічним прогресом. У 1964 році американка Доміна Джалберт успішно запатентувала парашут Parafoil, який був багатокомірковим та мав подвійну поверхню. Ця конструкція використовувала потік повітря, який проникав через комірки, щоб надувати парашут та надавати йому аеродинамічний профіль, що дозволяв параболізу ковзати по повітрю.

Парапланеризм набув популярності в 1978 році. 25 червня парашутисти Жан-Клод Бетемп і Андре Бон вирішили спробувати піднятися в повітря з крутого схилу гори Мон-Пертюїзе в Мьєссі, Франція. Їхні польоти привернули увагу ЗМІ, що залучило багато нових спортсменів до цього виду спорту. Бетемп став відомим багатьом як один з засновників парапланеризму. Перший Чемпіонат світу з парапланеризму відбувся в Австрії в 1989 році і визначив початок міжнародних змагань з цього виду спорту. Заснована в 1975 році, Міжнародна комісія з дельтапланеризму та парапланеризму (CIVL - Commission Internationale de Vol Libre) є комісією з повітряного спорту (ASC) Міжнародної федерації повітроплавання (FAI), заснованої в 1905 році [109].

Парашутний спорт

Перший справжній стрибок з парашутом був здійснений у 1797 році, коли француз Андре-Жак Гангарен успішно подолав відстань від повітряної кулі до поверхні землі. Гангарену вдалося стрибнути з висоти 650 метрів. З того часу

"парашутна" справа неухильно розвивалася й удосконалювалося. А вже в середині минулого століття був проведений перший Чемпіонат світу з парашутного спорту.

Міжнародна комісія зі стрибків з парашутом (ISC), також відома як Всесвітня комісія зі стрибків з парашутом, є однією з 11 комісій з повітряного спорту (ASC) організованих під керівництвом Fédération Aéronautique Internationale (FAI), заснованої в 1905 році зі штаб-квартирою в Лозанні, Швейцарія [138].

Пауерліфтинг

Історія пауерліфтингу бере своє коріння зі стародавньої Греції та Китаю, де чоловіки піднімали важкі предмети, щоб продемонструвати свою мужність і фізичну силу. Сучасна інтерпретація пауерліфтингу сформувалася одночасно у Сполучених Штатах та Великій Британії у 1950-х завдяки важкоатлетам, які вважали, що олімпійська важка атлетика надто акцентує увагу на процедурі та техніці, а не на силі. Перша світова подія з пауерліфтингу також відбулася в Йорку в 1971 році, і в тому ж році була створена Міжнародна федерація пауерліфтингу (IPF).

Пауерліфтинг не має одного винахідника, оскільки всі його аспекти базуються на принципах важкої атлетики. Варто відзначити, що різні особистості внесли свій внесок у розробку конкретних вправ, які використовуються під час змагань з пауерліфтингу. Наприклад, Джордж Хакеншмідт у 1950-х році вперше виконав жим лежачи, а присідання та станова тяга стали популярними завдяки Міло Штайнборну та Герману Гернеру [161].

Пейнтбол

Пейнтбол - це новий вид спорту, історія якого сягає 1960-х років. Все почалося, коли Чарльз Нельсон з компанії Nelson Paint Company винайшов спеціальний маркер, який згодом перетворився на пейнтбольну рушницю. Спочатку маркер був розроблений не для пейнтболу, а як точний та ефективний спосіб маркувати дерева та худобу з великих відстаней для доглядачів парків та

тваринників. Нельсон також розробив желатинові кульки з фарбою, у які потім було введено масляну фарбу.

Спільно з компанією Daisy, відомим виробником зброї ВВ, вони перетворили цей маркер на культовий Splotch Maker, більш відомий як маркер Nel-Spot 007.

У 1981 році була проведена перша офіційна гра в пейнтбол. Боб Гернсі, Хейс Ноель і Чарльз Гейнс, друзі та співробітники, сперечалися, хто має кращі навички виживання - міські жителі чи сільські мешканці. Вони вирішили вирішити цю суперечку через гру на виживання, використовуючи маркери Нельсона. Боб Гернсі склав правила, і дев'ять інших гравців були запрошені на перше пейнтбольне поле в Нью-Гемпширі, США, 7 червня 1981 року, щоб провести першу пейнтбольну гру. Наприкінці 1980-х років була заснована Міжнародна асоціація гравців у пейнтбол як некомерційна організація для розвитку та забезпечення безпеки цього виду спорту [153].

Перетягування канату

Походження перетягування канату як виду спорту не може бути точно визначено, оскільки ця активність виникла зі стародавніх обрядів та культів, що існували по всьому світу. Історичні джерела свідчать про перетягування канату в таких регіонах, як Єгипет, Бірма, Індія, Борнео, Японія, Корея, Гаваї та Південна Америка. В різних культурах ця активність виконувалася в різних стилях. Наприклад, в Греції, де народились стародавні Олімпійські ігри, перетягування канату було популярним видом змагань або фізичною підготовкою для інших видів спорту. Ця діяльність також була включена до програми Олімпійських ігор з 1900 по 1920 рік.

Міжнародна федерація перетягування канату була заснована в 1960 році завдяки ініціативі Джорджа Хаттона з Асоціації перетягування канату Англії та співпраці з представниками шведської асоціації [117].

Петанк

У 6 столітті до нашої ери стародавні греки грали у гру, де підкидали монети, плоскі камені та кам'яні кулі, які називали сферистикою. Спеціальна ціль була

додана римлянами, які грали з метою наближення куль до неї. Цей варіант гри прийшов до Франції завдяки римським солдатам і морякам, а кам'яні кулі з часом були замінені дерев'яними кулями.

У 19 столітті в Англії гра стала відома як "боулінг на газоні", а в Франції, її варіант, подібний до сучасного петанку, отримав назву "Jeu Provençal".

Сучасна форма петанку виникла в 1907 році в Ла Сьота, Прованс, Франція. Її придумав Ернест Пітіо, власник місцевого кафе, для сприяння гравцю на ім'я Жюль Ленуар, який через ревматизм не міг бігати перед кидком м'яча. У новій грі зменшили довжину ігрової зони і гравці більше не розбігалися під час кидка м'яча, а стояли нерухомо в колі.

Перший турнір з петанку за новими правилами був організований братами Ернест і Джозефом Пітіо в 1910 році. У 1957 році в Спа, Бельгія, під час міжнародного турніру, було закладено основи Міжнародної федерації петанку [105].

Підводний спорт

Виникнення підводного спорту пов'язане зі спрощенням доступу до легковолодазного обладнання, яке стало доступним та надійним. У 1933 році француз Луї де Корльє отримав патент на сучасні ласті, тоді як акваланг був розроблений французьким дослідником Жаком Івом Кусто на початку 1940-х років.

Зараз підводне плавання доступне для багатьох. У 50-х роках у різних країнах почали розвиватися різні різновиди цього виду спорту, такі як підводне полювання, пірнання на швидкість, підводне орієнтування, підводна археологія та інші. У 1959 році Жак Кусто та його співробітники заснували Всесвітню конфедерацію підводної діяльності CMAS, яка на сьогоднішній день об'єднує понад 90 національних федерацій та регулює різноманітні аспекти підводної діяльності [93].

Планерний спорт

Планерний спорт з'явився після Першої світової війни, коли був укладений Версальський договір, який наклав обмеження на виробництво та використання

одномісних літаків з двигуном в у Веймарській Республіці Німеччини. У 1920-х і 1930-х роках, поки авіатори та авіабудівники з усього світу зосереджувалися на розвитку літаків і двигунів, німці віддавали перевагу проектуванню та польотам на все більш вдосконалених планерах. Перші офіційні планерні змагання в Німеччині відбулися в Вассеркуппе у 1920 році і були спрямовані Оскаром Урсінусом. У 1937 році було засновано керівний орган спорту – Fédération Aéronautique Internationale (FAI) [100].

Пляжний гандбол

На початку 1980-х років пляжний волейбол процвітає на пляжах Італії і незабаром надихає італійських гандболістів на ідею перенести гру на пісок. Сімонетта Монтаньї, італійський тренер, відзначається як першопроходець у розвитку гандболу на пляжі, і ця тенденція починає поширюватися також серед гравців в Нідерландах.

У 1990 році Ральф Дежако, новообраний президент італійської федерації, визнає привабливість цього нового виду спорту і вкладає доручення італійському тренеру Лучано Бартоліні розробити перші правила для гри. Всього за десять років молодий пляжний гандбол стає офіційним видом спорту ЕНФ і вперше з'являється на міжнародній арені під час Чемпіонату Європи з пляжного гандболу ЕНФ у Гаєті, Італія, 2000 року. Міжнародна федерація гандболу (INF), яка заснована у 1946 року в Копенгагені (Данія) взяла під свій патронат цей варіант гри [116].

Пляжний футбол

Пляжний футбол зародився на піску Копакабани (Бразилія) в середині 50-х років. Проте перша міжнародна організація з його керівництва виникла у 1992 році, коли Джанкарло Синьоріні очолив створення Beach Soccer Company, яка розробила концепцію змагань, правила виду спорту і започаткувала Pro Beach Soccer Series. Вперше ця гра привернула увагу публіки на успішному пробному турнірі на пляжі Уїлла Роджерса в Лос-Анджелесі. У 2004 році пляжний футбол приєднався до ФІФА, а в 2005 році на пляжі Копакабана в Ріо-де-Жанейро відбувся перший в історії Чемпіонат світу з пляжного футболу [87].

Повітроплавальний спорт

Відомий як повітроплавство, цей вид спорту став особливо популярним у 1960-х роках. Історія повітроплавства виходить далеко назад і бере свій початок у 1783 році, з історичних польотів повітряних куль братів Монгольф'є у Франції. Перші повітряні кулі використовувались лише у наукових та військових цілях. Спортивне повітроплавство, як ми його знаємо сьогодні, справжньою мірою розквітло у 1906 році, коли американський видавець Джеймс Гордон Беннет запропонував міжнародний трофей за річні дистанційні польоти на повітряних кульках. Спочатку цей вид спорту, як і міжнародний яхтинг, був розвагою багатих людей. The Federation Aeronautique Internationale (FAI) опікується цим видом спорту на міжнародній арені [86].

Пожежно-прикладний спорт

Історія пожежно-прикладного спорту починається ще в 1937 році, коли відбулися перші змагання пожежних відділень НКВД СРСР. Засновниками створення та подальшого розвитку цього виду спорту стали представники оперативних підрозділів Головного Управління пожежної охорони НКВД, а також Центральних і місцевих рад "Динамо". Починаючи з 1963 року, пожежно-рятувальний спорт було включено до Єдиної Всесоюзної спортивної класифікації. Той самий рік відзначився створенням Федерації пожежно-прикладного спорту. У 1965 році відбувся перший чемпіонат СРСР з пожежно-прикладного спорту, а з 1966 року щорічно проводяться чемпіонати спортивних товариств та окремих установ. «Міжнародна спортивна федерація пожежників і рятувальників» заснована в 2001 році [39].

Поліатлон

Поліатлон, як вид спорту, був створений у 1992 році, після розпаду СРСР, на основі програми "Багатоборство ГТО", яка існувала з 1931 року, і дитячого змагань "Старти Надій". Під час проведення I Чемпіонату СНД з зимового фізкультурно-спортивного багатоборства в Санкт-Петербурзі у 1992 році була утворена Міжнародна Асоціація Поліатлона. Влітку цього ж року в Санкт-Петербурзі відбулися перші міжнародні змагання з літнього поліатлону, а в

жовтні 1992 року в Чернігові (Україна) відбувся перший Чемпіонат світу з літнього поліатлону, в якому брали участь 324 спортсмени з 11 держав [35].

Професійний бокс

Бокс з обмеженим набором правил між двома або більше особами, безсумнівно, зародився в доісторичні часи, але перші організовані поєдинки були задокументовані в ранніх цивілізаціях, які володіли писемністю. Стародавній Шумер є батьківщиною перших письмових згадок про бокс, зафіксованих в 3-му тисячоліттях до нашої ери на території сучасного Іраку.

Професійний бокс як вид спорту бере свій початок з 1891 року, коли приватний клуб "National Sporting Club" у Лондоні почав просувати професійні бої в рукавичках, дотримуючись розширених правил, які схожі на правила Квінсберрі. Професійний бокс підконтрольний різним організаціям і найбільш визнані серед них - Всесвітня боксерська рада (WBC, рік створення - 1963), Всесвітня боксерська організація (WBO рік створення - 1988), Всесвітня асоціація боксу (WBA, рік створення - 1921) та Міжнародна федерація боксу (IBF, рік створення - 1977).

Радіоспорт

Радіоспорт - це технічний вид спорту, який об'єднує радіокомунікації та фізичну активність. Історія радіоспорту налічує десятиліття. У Сполучених Штатах, Великобританії, Франції та країнах Скандинавії починаючи з моменту заснування Міжнародного союзу радіоаматорів (IARU) у 1925 році і в СРСР з 1927 року, регулярно проводяться конкурси радіолюбителів. Змагання радіолюбителів можуть включати завдання з встановлення зв'язку на певних радіочастотах, пошук схованих передавачів, а також використання радіотехніки для розв'язання різних практичних завдань [141].

Ракетомодельний спорт

Ракетомодельний спорт, відомий також як ракетобудування, знайшов своє втілення завдяки Гаррі Г. Стайну і Орвіллу Карлслілу. У 1954 році вони побудували першу сучасну модель ракети, а в 1957 році заснували Національну асоціацію ракетобудування (NAR) в Сполучених Штатах, цей рік і вважається

датою заснування ракетомодельного спорту. 1962 рік визначив нову еру для ракетомодельного спорту. У 1964 році FAI вперше прийняла тимчасові правила, які, врешті-решт, у 1968 році стали офіційними. Історичний момент настав у 1972 році, коли відбувся перший Чемпіонат світу з ракетомодельного спорту (WSMC) в Югославії [143].

Регбіліг

29 серпня 1895 року в історії регбі відбулася революція, коли 21 клуб, що розташовані в північній частині Англії, вирішили вибороти незалежність від Англійського регбі-союзу. Цей розкол призвів до народження регбілігу та створення власного чемпіонату. Причиною розриву було бажання північних клубів платити гравцям, що було заборонено згідно з правилами регбійного союзу того часу. У 1948 році керівні органи Британії, Франції та Нової Зеландії заснували Міжнародну раду регбіліг, а в 1998 році було засновано новий керівний орган — Міжнародну федерацію регбіліг [130].

Риболовний спорт

Рибальство - старовинне заняття, яке супроводжувало людство всю історію його розвитку. Ще з кам'яного віку люди ловили рибу виключно для того, щоб забезпечити себе їжею. Проте, в 1496 році, у Англії було опубліковано видання під назвою "Трактат про рибальство з використанням крючка", автором якого була Джуліана Бернерс. У цій книзі рибальство описувалося як вищий вид спорту для джентльменів.

Ще одним важливим відомим твором була книга Ісаака Вальтона, яка побачила світ у 1653 році. У цій книзі вперше сформульовано ідею риболовлі, яка приносить радість та задоволення через спілкування з природою. І саме в ті часи з'являється поняття "рибалка-спортсмен". Міжнародна конфедерація спортивного рибальства заснована в 1952 році [129].

Роликовий спорт

Історія катання на роликових ковзанах бере свій початок ще з 18 століття, коли винахідливий бельгійський музикант та інженер Джозеф Мерлін створив першу версію роликових ковзанів. Проте істинний розвиток цього виду спорту

відбувся вже у 19 столітті. Перша записана гра в роликовий хокей відбулася в Лондоні у 1878 році. Змагання з катання на роликових ковзанах набули популярності в 1890-х роках і залишалися важливою частиною розваг протягом перших десятиліть ХХ століття. У 1924 році було засновано Міжнародну федерацію роликового спорту, а вже в 1937 році відбувся перший чемпіонат світу з цього виду спорту [142].

Рукопашний бій

Рукопашний бій – це вид бойового мистецтва з витокami в давніх культурах та традиціях. Свою історію він здобував на гладіаторських аренах Давнього Риму та у лицарських змаганнях середньовіччя. Ще у 1022 р. до н. е. китайські солдати династії Чжоу навчалися рукопашному бою впритул. Спортивно-прикладний бій рукопашний сформувався як окремий вид бойового мистецтва в сімдесятих роках минулого століття. Системи рукопашного бою впроваджувалися в інших країнах по всьому світу. Бій на близькій відстані (CQC) були в основному кодифіковані Вільямом Евартом Фейрберном і Еріком Ентоні Сайксом. Вони працювали в Шанхайській муніципальній поліції Міжнародного поселення в 1920-х роках, широко визнаному найнебезпечнішим портовим містом у світі. Фейрберну було доручено створити допоміжний загін для боротьби з заворушеннями. Поглинувши найвідповідніші елементи від різноманітних експертів бойових мистецтв із Китаю, Японії та інших країн, він сконцентрував ці мистецтва в практичній бойовій системі, яку він назвав Defendu.

За версією Міжнародної федерації спорту рукопашного бою, яка заснована у 2006 році в Москві, як повноцінне спортивно-прикладне бойове мистецтво рукопашний бій сформувався в сімдесятих роках минулого століття. Авторами стилю стали фахівці Комітету державної безпеки СРСР [101].

Сквош

Близько 1148 року у Франції грали у "le Paume", що означає "долоня", із часом ця гра перетворилася на Jeu de Paume, Real Tennis, Royal Tennis або, просто, теніс. На початку 19 століття захоплення ракетками та м'ячами породило ще один вид спорту – в незвичайному місці, а саме в тюрмі Fleet Prison в Лондоні.

Ув'язнені, переважно боржники, тренувалися, вдаряючи м'ячі об стіни з використанням ракеток.

Перші офіційні згадки про сквош задокументовані у школі Харроу приблизно в 1830 році, коли учні виявили, що м'яч, відбитий від стіни ракеткою, створює нову та більш різноманітну гру. Цей варіант виявився популярним, і в 1864 році в школі були побудовані перші чотири корти для сквошу, а цей вид спорту було офіційно започатковано. В Англії гра регулювалася підкомітетом зі сквошу Асоціації тенісу та ракеток з 1908 року. У січні 1967 року представники семи країн (Австралії, Великої Британії, Єгипту, Індії, Нової Зеландії, Пакистану та Південної Африки) зустрілися в Лондоні та створили Міжнародну федерацію сквошу [77].

Спорт із собаками

Кінологічний спорт, або спорт із собаками, - це загальне поняття, що охоплює усі спортивні ігри з собаками. Курсинг вважається найдавнішим з усіх видів спорту, що проводяться з участю цих тварин і був популярним як серед давніх греків, так і римлян. Під час правління Єлизавети I, 16 століття, цей вид спорту набрав популярності, і саме тоді Єлизавета наказала своєму графу-маршалу створити перші правила для курсингу. Уже під час правління Георга III, все більше джентльменів зацікавлювалися проведенням змагань між своїми гончими з іншими, звичайно, за ставку. У 1776 році граф Орфорд заснував перший англійський курсинг-клуб, що послужив зразком для подібних закладів у майбутньому.

Більшість з інших видів спорту з собаками мають офіційні згадки починаючи з 19-20 століть. Міжнародна кінологічна федерація була створена 22 травня 1911 року [156].

Спорт надлегких літальних апаратів

Надлегкі летальні апарати походять від дельтапланів і є декілька причин, які призвели до їх появи. В середині 1970-х років ентузіасти дельтапланеризму та парапланеризму змушені були долати сотні кілометрів, щоб тільки знайти місце, яке б підійшло для вдалого зльоту. У той же час нафтова криза змусила деяких

пілотів традиційних літаків розглянути "мінімалістичні" літальні апарати, які були економічними як у плані будівництва, так і в експлуатації.

Перші такі літальні апарати з'явилися на ринку на початку 1970-х років, причому Франція стала лідером у цій сфері. FAI заснує Microlight Commission in 1981, а у 1985 році в Мійо, Франція, відбувся перший чемпіонат світу FAI з надлегких летальних апаратів [139].

Спортивна аеробіка

У 1960-х американський лікар Кен Купер розробив серію "аеробних вправ", спрямованих на боротьбу з серцево-судинними захворюваннями, а вже у 1980-х роках аеробні вправи стали ваговою складовою світової фітнес-програми.

Спортивна аеробіка або гімнастика була створена в США і Японії в 1988 році і є унікальним поєднанням аеробної танцювальної хореографії та елементів гімнастики.

Крок до остаточного об'єднання аеробіки з гімнастикою було зроблено в 1993 році, коли афілійовані федерації Міжнародної федерації гімнастики (FIG) офіційно звернулися до виконавчого комітету FIG з проханням включити аеробіку як дисципліну в програму змагань FIG і вже у 1995 році в Парижі відбувся перший Чемпіонат світу з аеробної гімнастики FIG, а у 1996 році FIG офіційно визнала аеробну гімнастику як дисципліну FIG [122].

Спортивна акробатика

Акробатика існувала в різних формах протягом тисячоліть, давши початок організованій гімнастиці в Стародавній Греції та Римі. Як змагальна дисципліна, яку ми знаємо зараз, спортивна акробатика з'явилася в Радянському Союзі, де були сформульовані перші правила змагань. У 1939 році відбувся перший радянський національний чемпіонат, але розвиток дисципліни перервала Друга світова війна.

Міжнародна федерація спортивної акробатики (IFSA) була заснована 23 листопада 1973 року, а наступного року у Москві відбувся перший чемпіонат світу з акробатики з участю команд Болгарії, ФРН, Великобританії, Угорщини, Польщі, Радянського Союзу та США [121].

Спортивне орієнтування

Історія спортивного орієнтування почалася наприкінці 19-го століття в Швеції. Термін «орієнтування» (оригінальна шведська назва) вперше згадано у 1886 році, і він визначав перетин невідомої місцевості за допомогою карти та компаса.

Спортивне орієнтування в Швеції почалося у вигляді військової підготовки з наземної навігації, перетворившись на змагальний вид спорту для військових офіцерів та, в подальшому, для громадянського населення. Перші відкриті змагання зі спортивного орієнтування відбулися в Норвегії в 1897 році. Міжнародна федерація спортивного орієнтування (IOF) була заснована в 1961 році і визнана Міжнародним олімпійським комітетом у 1977 році [97].

Спортивний бридж

Гра в бридж має своїх попередників, в тому числі "віст" і "гвинт", з яких взяла певні елементи. "Віст" виник у XVIII столітті в Англії, а до XIX століття став популярним по всій Європі, зокрема в Російській імперії. Там він еволюціонував та був значно удосконалений, змінивши назву на "гвинт".

Від цієї гри до бриджу залишався лише крок, який було зроблено у 1887 році - тоді світ дістав першу публікацію нових правил гри під назвою "бридж-віст". Офіційною датою зародження гри бридж вважають 1894 рік, коли Лондонський Портланд-клуб, відомий у світі законодавець карткових ігор, опублікував правила гри в бридж-віст.

Першим офіційним міжнародним змаганням із бриджу став матч між командами зі США та Англії, зіграний у 1930 р. У 1958 році в Осло засновано Всесвітню федерацію бриджу (WBF) [63].

Спортивний туризм

Подорожі в первісних суспільствах та цивілізаціях були обмеженими, підкорялися суворим реаліям та люди мали недостатньо вільного часу для отримання задоволення від подорожей. Проте з підвищенням якості життя та розвитком суспільства, у людей з'явилася більша свобода та бажання відкривати для себе нові місця.

У 6 столітті до н.е. давні греки та римляни здійснювали подорожі до Єгипту, підкорені відомій древній історії, культурі та видовищним єгипетським спорудам. У 459 році до н.е. "батько історії" - Геродот, написав книгу, присвячену Древньому Єгипту, ставши першим документованим грецьким туристом.

В листопаді 2011 року за ініціативи Федерації спортивного туризму України та за активної участі національних туристсько-спортивних організацій Росії, Білорусі, Литви, Молдови, Казахстану та Киргизії була створена Міжнародна асоціація громадських об'єднань зі спортивного туризму «Міжнародна Федерація спортивного туризму» [127].

Спортивні танці та танцювальний спорт (два види спорту у реєстрі)

До двадцятого століття танець був суто соціальною діяльністю або ставився в театральному вигляді. Він почав набувати ознак спорту завдяки ініціативі Каміля де Реналя, французького підприємця, танцівника і хореографа, і його групи танцюристів. Їхні конкурси в бальному танці руйнували соціальні традиції, перетворюючи балетні зали на місця змагань.

У 1907 році відбувся перший міжнародний турнір з танго в Ніцці, Франції, що відкрив новий етап в розвитку танцю. Париж, Берлін і Лондон приймали чемпіонати з бального танцю, що допомогло Франції, Німеччині та Англії відіграти визначальну роль у формуванні нового спортивного напрямку.

У 1935 році Міжнародна федерація аматорського танцю (FIDA), заснована дев'ятьма європейськими країнами в Празі, організувала перший справжній чемпіонат світу у Бад-Наугаймі, Німеччина [123].

Спортінг

Змагання зі стрільби з гвинтівки розпочалися у 1700-х роках разом із виникненням довгих гвинтівок з кремневим замком, таких як гвинтівки Пенсільванії та Кентуккі. Міжнародна Федерація спортивної стрільби (ISSF) була утворена у 1907 році. Перші офіційні змагання спортивної стрільби у стилі спортінг відбулися у 1923 році в Великобританії за підтримки Британської Спілки Стрілецького Спорту.

Спортінг є варіацією мисливської стрільби, в якій використовуються різноманітні види мішеней, включаючи глиняні тарілки та мішені з складними рухами. На відміну від інших видів стрільби, спортінг відзначається більшою варіативністю та складністю, оскільки рух мішені може бути випадковим та складним для передбачення [149].

Стронгмен

Змагання з фізичної сили, відомі як "стронгмен," мають своє коріння в різних культурах, включаючи Стародавню Грецію та Скандинавію, де відбувалися змагання з підняття колод і каміння.

Саме в дев'ятнадцятому столітті в Європі силовий вид спорту, який ми знаємо як "стронгмен," почав набувати своїх сучасних рис. По суті, це були силові виставки, організовані в цирках і театрах, де спортсмени виконували фізичні випробування, такі як перетягування вагонеток або підняття важких предметів. Перша документована подія в історії стронгмена датується 1891 роком, коли Луї Сір, канадський атлет, вражав глядачів у Монреалі своєю здатністю утримувати дві пари коней перехрещеними руками на грудях.

Перші офіційні змагання, схожі на сучасні змагання стронгмена, були зафіксовані ще в 19 столітті. У 1891 році в Лондоні відбувся перший чемпіонат світу з важкої атлетики, в якому взяли участь 7 чемпіонів з Німеччини, Англії, Австрії, Бельгії та Італії. Згодом, у 1970-х роках, було засновано Міжнародну федерацію силового спорту (IFSA) для регулювання змагань зі стронгмену на міжнародному рівні [96].

Судномодельний спорт

Модельне суднобудування має свої коріння у давнині. В археологічних розкопках були знайдені моделі дерев'яних вітрильних суден та човнів у гробницях Стародавньої Греції та Єгипту. Ці макети відображали посудини, якими володів померлий. У 1700-х роках моряки під час довгих морських подорожей виготовляли моделі кораблів із шматочків дерева та створювали вітрила з тканини. У 1800-1900-х роках майстри корабельної справи створювали моделі кораблів Адміралтейства для Королівського флоту. Це дозволяло

представляти нові судна та здійснювати зворотний зв'язок від військових офіцерів та архітекторів.

З початку 20-го століття модельне суднобудування, завдяки науково-технічному прогресу, відзначило значний прогрес. З 1900 року виготовлення сталевих суден дозволило виробникам відтворити моделі швидкісних катерів, що брали участь у змаганнях у Монако у 1909 році. Всесвітня організація з судомодельного спорту та судомодельного будівництва NAVIGA було засновано у 1959 році [134].

Сумо

Вважається, що вперше сумо в Японії практикували десь у період Яйой (300 р. до н. е. — 300 р. н.е.) як частину синтоїстських ритуалів, під час яких розважали камі або духів. Традиційно найпершим борцем сумо був Номі но Сукуне. У VIII столітті н. е. у період Нара боротьби силачів стали важливим ритуалом. У битвах сумо часто брали участь самураї, і ці поєдинки були відомі як цудзі - зумо, у яких не було багато правил, часто траплялися смерті, а приз був грошовий. Сучасний вид спорту сформувався в синтоїстському храмі Томіока Хачімангу в Токіо. З 1684 року нашої ери в період Едо (1600-1868 рр.) тут організовувалися регулярні поєдинки, зокрема колишнім самураєм Ікадзучі Гондаю, який створив правила та арену, яких дотримуються й сьогодні.

Японська федерація сумо була заснована 1 вересня 1946 року, у 1980 році було проведено перший Всеяпонський чемпіонат з сумо серед аматорів. Липні 1983 року Японія та Бразилія заснували те, що стало попередником сучасної Міжнародної федерації сумо (IFS). У 1989 році було відзначено 10-ту річницю Міжнародного чемпіонату з сумо в Сан-Паулу. [51].

Таеквон-до І.Т.Ф.

Засновник таеквон-до, генерал Чой Хонг Хі, мав унікальну можливість вивчати та розвивати це вид бойового мистецтва. Початково він вивчав Теккен та мав можливість здобути знання про карате в Японії під час 36-річної японської окупації Кореї. Після звільнення Кореї від окупантів у 1945 році, генерал Чой

Хонг Хі обійняв високий пост в південнокорейських збройних силах, ставши одним, що відкрило йому можливість поширення таеквон-до в середовищі військових.

Міжнародна федерація таеквон-до з'явилася 22 березня 1966 року, з представництвами у В'єтнамі, Малайзії, Сінгапурі, Західній Німеччині, Сполучених Штатах, Туреччині, Італії, Єгипті та Кореї. У 1974 році відбувся перший Чемпіонат світу з таеквон-до в Монреалі, який був організований саме Чой Хонг Хі [135].

Таїландський бокс Муей Тай

Історію муей тай можна простежити з династії Сукотаї в Таїланді приблизно в 13 столітті. Історія Таїланду зафіксувала, що тайська армія виникла для захисту королівства, навчаючи своїх солдатів як збройного, так і беззбройного бою. Ця еволюція бойового мистецтва привела до появи Муей Боран і Муей Тай, які відомі нині.

В епоху Королівства Раттанакосін, приблизно з 18-го по початок 20-го століття, муей-тай отримав статус національного спорту. Протягом 19 століття Таїланд відзначався мирним періодом, король Таїланду особисто підтримував спорт, і муей-тай використовувався як засіб фізичної підготовки, самооборони, відпочинку та самовдосконалення. У початку 1900-х років король Таїланду встановив перші уніфіковані правила муай-тай, вводячи рукавички та протектори для захисту пахви. У 1993 році була створена Міжнародна федерація муай-тай серед любителів з участю 128 країн-членів [76].

Традиційне карате

Еволюція традиційного карате досягла свого завершення приблизно в 1930 році в материковій частині Японії. Його технічна основа почалася раніше в То-де, бойовому мистецтві без зброї, яке розвинулося на Окінаві, Японія. То-де виник, коли уряд Окінави того періоду не дозволяв людям володіти будь-якою зброєю. Після розколу WUKO в 1972 році (безпосередньою причиною розколу став допуск Південно-Африканської Республіки, країни, яка тоді практикувала політику апартеїду, до Чемпіонату світу, проти чого протестували, зокрема,

делегатії Японії та США). Хідетака Нісіяма був призначений президентом ІТКФ (Міжнародної федерації традиційного карате) [163].

Українська боротьба на поясах

З давніх часів для слов'ян боротьба на поясах була способом вибороти повагу у чесній боротьбі та розвагою на ярмарках. Перші згадки авторства Кирила Кожем'яки в Київській Русі датуються 993 роком нашої ери. Перше відоме зображення боротьби на поясах - білокам'яне різьблення, 1197 рік нашої ери. Цей вид боротьби був поширений в Україні, особливо на сході та півдні країни, але своє коріння бере в тюркських народів. У південній частині він поширився через взаємодію з татарами і турками, а на сході - завдяки запорізьким козакам.

Цей вид боротьби був важливою прикладною складовою військового мистецтва. Серед народу боротьба на поясах стала популярною розвагою, що пояснює її популярність. Після розпаду СРСР в Україні було здійснено спроби відтворення національної української боротьби: вивчення історичної спадщини національної української боротьби; складання програми початкового навчання; спортивні правила змагань. У 1998 році в Києві відбувся перший міжнародний турнір з національної української боротьби на поясах. 2010 року в Україні було створено Всеукраїнську федерацію національної поясної боротьби [40].

Український рукопаш "Спас"

Перші згадки про цей вид українського бойового мистецтва з'явилися у 1989 році, і його поширення пов'язують з ім'ям Олександра Притули, який був президентом Всеукраїнської федерації «Спас». Це вид спорту створили, аби познайомити молодь з козацькими традиціями, а також вдосконалити підготовку спортсменів. Світогляд «Спасу» ґрунтується на козацьких законах – карбах та козацьких переказах. У 2008 році український рукопашний бій «спас» було визнано неолімпійським видом спорту. Хоча вважається, що цей вид боротьби був поширеним серед запорізьких козаків і козацьких розвідників, достеменно важко встановити історичні докази цього факту. З 2005 року український рукопаш "Спас" розвиває "Всеукраїнська федерація "Спас" [3].

Універсальний бій

У розвитку єдиноборств за останні 10-20 років спостерігається принципово нова тенденція: поява нових видів на основі інтеграції та агрегації з інших видів спорту. Наприклад, Unifight (Уніфайт), розпочавши як спорт для військових цілей в росії в середині 1990-х років, став широко популярним як у всьому світі, так і серед силових структур різних країн. 2000 року відбувся установчий конгрес Міжнародної аматорської федерації «Юніфайт» (FIAU). Федерацію було зареєстровано 12 грудня того ж року у Франції [80].

Ушу

З початком династії Шан (приблизно 1556-1046 рр. до н. е.) і завершенням періоду Воюючих царств (481-221 рр. до н. е.) ушу розвивало спеціалізовані збройні та беззбройні методи бою. У цей час ушу став популярним серед звичайних людей як засіб самозахисту, засіб для покращення здоров'я, а також як розвага.

У 1923 році в Шанхаї відбулися Китайські національні ігри з ушу, а в 1936 році китайська делегація з ушу взяла участь на XI Олімпійських іграх у Берліні. Формати та правила змагань з ушу були стандартизовані, методи навчання стали загальновідомими, а матеріали стандартизовані. У 1985 році у Сіані, Китай, відбувся перший міжнародний запрошений турнір з ушу, який призвів до формування підготовчого комітету Міжнародної федерації ушу (IWUF). Офіційно IWUF було засновано 3 жовтня 1990 року [120].

Фітнес

Ніхто точно не знає, коли структуровані вправи формально увійшли в спосіб життя людей. Згідно з найдавнішими записами, близько за 2000 років до нашої ери, єгиптяни вперше офіційно впровадили структуровану акробатику. Фітнес отримав загальне визнання лише тоді, коли греки впровадили формалізовані тренування для спортсменів, які змагалися.

У 1799 році датчанин Франц Нахтегал заснував, як вважають, перший приватний гімнастичний клуб, який у наш час можна назвати тренажерним залом або навіть CrossFit Box.

Багато істориків вважають Фредеріка Людвіга Яна з Німеччини батьком сучасної гімнастики та розробником Turn - клубу фізичної культури, побудованого на основі гімнастики та спільних соціальних та патріотичних інтересів його учасників. У 1965 році Джо Голд відкрив свій власний тренажерний зал Gold's Gym, який пізніше став символом бодібілдингу та франчайзингу тренажерних залів. Міжнародну федерацію фітнесу та бодібілдингу (IFBB) засновано в 1946 році в Канаді. [154].

Флорбол

Початок флорболу містить багато суперечок. Канада, Швеція та США претендують на статус винахідників цього виду спорту. Хоча перша сучасна гра у флорбол відбулася в Гетеборзі, Швеція, в 1968 році, Канада та США грали в дуже схожу версію ще у 1950-х роках.

Першим офіційним клубом в історії флорболу став Sala IBK, розташований у Швеції в 1979 році. У 1981 році був складений перший офіційний звіт правил.

IFF (Міжнародна федерація флорболу) була заснована в 1986 році Швецією, Фінляндією та Швейцарією, які були першими трьома країнами з асоціацією флорболу. Перший чемпіонат світу з флорболу відбувся в 1996 році в Стокгольмі (Швеція) [111].

Французький бокс Сават

На початку XVII століття на вулицях та морських портах Франції зародився вид вправи, відомий як "савате" - що можна перекласти як "старий черевик" або "черевик". Французькі моряки використовували це як засіб розтягування ніг під час тривалих океанських подорожей. У XIX столітті Мішель Кассе перетворив савате на ефективний вид самозахисту.

Після поразки у бою проти англійського боксера Оуена Свіфта у 1830 р., Чарльз Лекур, один з кращих учнів Кассе, вирушив до Лондона для вивчення англійського боксу і повернувшись до Парижа відкрив власну школу, де навчав унікальній системі самозахисту, поєднуючи удари англійського боксу з ударами ніг у стилі савате, відомій як "La Voix Française".

З плином часу *Boxe Française Savate* перетворився на захоплюючий ринговий вид спорту, який широко практикується по всьому світу. У березні 1985 було засновано «Міжнародну федерацію французького боксу савате», яка в жовтні 1999 року була перейменована на Міжнародну федерацію савате [115].

Фрі-файт

Фрі-файтинг — це поєднання боротьби, боксу, дзюдо, карате, джо-джитсу, кікбоксингу, що є найбільш повним видом єдиноборств у спортивних єдиноборствах. Заснований у Сполучених Штатах і Туреччині, розвивався представниками цієї захоплюючої галузі в усіх країнах. Алі Різа Кологлу та Мехмет Шахін почали працювати та викладати стиль «Фрі-файт», який включає багато прийомів бойових мистецтв, у 1977 році під назвою «Фрі-файтинг-карате». Всесвітня асоціація вільної боротьби в Туреччині була заснована професором Мехметом Шахіном у 2000 році. Але також є припущення, що фрі-файт було винайдено в Україні у 1995, коли Андрій Старовойт заснував школу «Пересвіт» та започаткував стиль фрі-файт. У 2002 році було зареєстровано Всеукраїнську федерацію фрі-файту та контактних єдиноборств.

Цей вид спорту базується на різних стилях боротьби як в аматорському, так і в професійному секторах, включає правила та положення для сприяння здоров'ю та фізичній формі спортсменів і чемпіонів у всьому світі, і зараз є сильною глобальною спільнотою [34, 160].

Фунакоші шотокан карате

Сенсей Фунакоші заснував Асоціацію фунакоші шотокан карате в 1987 році після смерті головного інструктора ЖКА сенсея М. Накаями, через конфлікти, які виникли в керівництві ЖКА та привели до розпаду цієї асоціації. FSKA була заснована Фунакоші для підтримки і навчання карате, зосереджуючись на неполітичних аспектах спорту [53].

Футзал

Футзал зародився в 1930 році, коли вчитель із Монтевідео, Уругвай, Хуан Карлос Черіані, створив міні-футбольну версію для відпочинку в місцевій Християнській асоціації молодих людей (YMCA). Цей новий вид спорту

спочатку був призначений для гри на баскетбольних майданчиках, а Луїс де Олівейра написав "Книгу правил футзалу" в 1956 році, яка була прийнята на міжнародному рівні.

У 1965 році створено Confederacion Sudamericana de Futbol de Salon (Південноамериканська федерація футзалу), до складу якої увійшли Уругвай, Парагвай, Перу, Аргентина та Бразилія, а в 2012 було засновано Всесвітню федерацію футзалу [98].

Хортинг

Ідея створення бойового хортингу як комплексної системи самовдосконалення та підготовки українських воїнів на основі фізичного, морально-етичного та духовного виховання пов'язана з відтворенням і вшунуванням стародавніх народних традицій, які передавалися з покоління в покоління. Його поява на початку ХХІ століття пов'язана з уведенням у 2008 році нової назви "Хортинг", правил змагань та системи підготовки спортсменів засновником хортингу є Едуард Єрмоєнко. Всесвітня федерація хортингу була заснована у липні 2009 року [31].

Черліденг

Зародження організованого вболівання та еволюцію до того, що ми сьогодні називаємо черліденгом, можна простежити від спортивних змагань коледжів Ліги Плюща у 1860-х роках. Перше задокументоване "cheer" у Сполучених Штатах пролунало в Принстонському університеті в 1884 році.

У 1961 році Лоуренс "Геркі" Геркімер, вболівальник Південного методистського університету, заснував Національну асоціацію вболівальників (NSA). Рух "Усіх зірок" виник наприкінці 80-х років і швидко розвивався протягом 90-х років. Він приваблював спортсменів, які хотіли зосередитися на змагальному аспекті черлідінгу, відмінному від традиційної ролі вболівання за іншу команду в натовпі. Міжнародну федерацію черлідінгу було створено під час третьої зустрічі між Європейською асоціацією черлідінгу (ЕСА) та Японською асоціацією черлідінгу (ЖСА) 5 липня 1998 року [110].

Шахи

Історичне коріння шахів налічує майже 1500 років, хоча точний час їх виникнення залишається невизначеним. Шахи, які ми знаємо сьогодні, розвинулися з індійської гри чатуранга, що датується 6 століттям. Протягом століть гра поширилася Азією та Європою, врешті-решт перетворившись на шахи, які ми знаємо, у 16 столітті.

У другій половині XIX століття почалися сучасні змагання з шахів, кульмінацією яких став перший Чемпіонат світу з шахів у 1886 році. Міжнародна федерація шахів (FIDE) є керівним органом шахового спорту, який регулює всі міжнародні шахові змагання. Зараз штаб-квартира ФІДЕ знаходиться в Лозанні, але спочатку вона була заснована в 1924 році в Парижі [94].

Шашки

До появи шашок існували дві схожі на них гри-попередниці: "Сіга", що походить з Єгипту, та "Латрункулі", яка бере свій початок у Стародавньому Римі. На думку вчених, у шашки вперше зіграли близько 3 000 років до нашої ери, про що свідчать археологічні знахідки в стародавньому місті Ур в Іраку.

Винахід "сучасних" шашок часто відносять до 12 століття н.е., коли, ймовірно, на півдні Франції, хтось поєднав правила і фігури Алькерка з сіткою 8×8 звичайної шахової дошки. Всесвітня федерація шашок (FMJD) заснована в Парижі у вересні 1947 року чотирма національними федераціями: Франції, Нідерландів, Бельгії та Швейцарії. Однак перший міжнародний турнір відбувся в Ам'єні, Франція, у 1885 році [81].

Шотокан карате-до С. К. І. Ф

Карате розвивалося у Східній Азії, систематизувалося в Окінаві в 17 столітті. З часом виникло декілька шкіл і систем. SKIF був заснований у 1978 році Соке Хірокадзу Канадзава, який навчався безпосередньо під керівництвом великого майстра Гічіна Фунакоші та був директором і генеральним менеджером відділу закордонних справ Japan karate association, перш ніж він заснував SKIF. SKIF, спеціальна некомерційна організація в Японії, розширює свою діяльність з моменту свого заснування і зараз має афілійовані групи в більш ніж 130 країнах світу [147].

Практична стрільба

Практична стрільба бере свій початок у 1950-х роках у Каліфорнії, де змагання спочатку мали на меті вдосконалити навички стрільби з пістолета в оборонних цілях. Однак він швидко перетворився на окремий вид спорту з мінімальним зв'язком зі своїм початковим оборонним призначенням.

Міжнародна конфедерація практичної стрільби (IPSC) виникла в травні 1976 року під час конференції в Колумбії, штат Міссурі, де зібралися ентузіасти практичної стрільби з різних куточків світу. Під час цієї конференції було розроблено конституцію та встановлено правила, що регулюють цей вид спорту [126].

Кіокушінкаї карате унія

26 квітня 1994 року Сосай Масутацу Ояма, далекоглядний засновник кіокушин карате, помер.

Після його смерті внутрішні розбіжності між лідерами японських осередків призвели до розколу як японської, так і міжнародної організацій Кіокушин. На жаль, точну дату заснування організації в цей період реструктуризації встановити не вдалося, однак Всесвітня асоціація кіокушінкаї карате була заснована Томом Янсенем зі штаб-квартирою в Нідерландах [133].

Спорт з літаючим диском

У 1948 Фреду Моррісону вдається виготовити свій перший диск із бутилстеарату. З'являється перший літаючий диск преміум-класу. У 1968 році Джоел Сілвер представив свою концепцію Ultimate Frisbee студентській раді Колумбійської середньої школи в Мейплвуді, штат Нью-Джерсі, США. Наступного року відбулася перша гра між двома студентськими фракціями. Перший офіційно організований турнір, відомий як Національний студентський чемпіонат, відбувся 25 квітня 1975 року. Згодом, у 1979 році, була створена Ultimate Players Association (UPA) [118].

Середньовічний бій

Витоки історичного середньовічного бою сягають кінця 1990-х років, коли фракції історичних мечників у росії, білорусі та Україні почали організовувати

повноконтатні турніри за історичними правилами. Згодом цей вид спорту поширився на Європу, а потім і на весь світ. У 2009 році в Україні відбувся перший Чемпіонат світу з історичного середньовічного бою під назвою "Битва націй" (BOTN). У 2010 році була створена Міжнародна асоціація історичного середньовічного бою, яка закріпила за середньовічним боєм статус офіційної спортивної дисципліни [89].

Кікбоксинг "ІСКА"

До появи кікбоксингу в Америці на кінці 60-х та початку 70-х років існувало безліч стилів і шкіл східних єдиноборств, кожна з них мала свої правила. У зв'язку з цим виникла ідея проведення змагань за уніфікованими правилами, щоб на них могли взяти участь представники різних бойових мистецтв. Ці змагання отримали назву "Ол Стайл Карате" або "Фул-контакт карате". В Європі розвиток фул-контакт карате почався з травня 1974 року, коли в Берліні відбувся Перший Європейський турнір з карате всіх стилів. 16 липня 1986 року була заснована Міжнародна асоціація спортивного карате (ISKA - International Sport Karate Association) [50].

Комбат самозахист ІСО

Середина та кінець 19 століття знаменують собою початок історії бойових мистецтв як сучасних видів спорту, що розвинулися з більш ранніх традиційних бойових систем. International Combat Organisation (ICO) була заснована в жовтні 2008 року в Англії з основною метою сприяння та нагляду за проведенням багатопрофільних змагань як на національному, так і на міжнародному рівні, що охоплюють понад 45 країн. Відома як одна з провідних організацій бойових мистецтв у світі, ІСО відіграє ключову роль у розвитку сфери самозахисту.

Рукопаш гопак

В кінці 1980-х років вчений і шанувальник бойових мистецтв із Львова, Володимир Пилат, спільно з талановитим танцюристом Мирославом Шихом, розшифрували бойові рухи, зашифровані в народному танці «Гопак». Це об'єднало групу ентузіастів, які не лише вивчали українські народні танці, але й

виявляли інтерес до різноманітних єдиноборств, що призвело до створення бойового гопаку.

Внаслідок різниці в поглядах стосовно подальшого розвитку українського бойового мистецтва виник Рукопаш Гопак, ініціатором якого став Микола Величкович. Цей стиль існував як громадська організація до 21 листопада 2003 року, коли була зареєстрована Федерація Українського Рукопашу Гопак.

Перший чемпіонат Рукопаш Гопак відбувся в серпні 1998 року в рамках II Всеукраїнського фестивалю козацьких бойових мистецтв [13].

Греплінг

Поняття "греплінг" вперше ввів в уживання борець і чемпіон США з дзюдо Джин ЛеБелл. Джин був фізично обдарованим спортсменом і в різні періоди часу займався боротьбою, бразильським джиу-джитсу, дзюдо. Він вирішив поєднати їх у єдину універсальну дисципліну, створивши цілісну систему самозахисту та боротьби. У 1992 році ЛеБелл видав цілий ряд книг про греплінг. Перші змагання з греплінгу відбулися в Нью-Йорку в 1995 році, а Міжнародна федерація греплінгу (IGF) була заснована 16 квітня 2014 року [38].

Спортивний покер

Існує поширена думка, що покер був створений в Америці в 1800-х роках на основі гри Роке, яку привезли до Нового Орлеана французькі торговці та моряки. Ця азартна гра викликала численні суперечки в США, але в 1970 році все змінилося зі створенням Світової серії покеру, тоді ж була створена Всесвітня федерація покеру. У грудні 2022 року Міжнародна асоціація інтелектуальних видів спорту (IMSA) вирішила включити Всесвітню федерацію покеру (WPF) до числа своїх визнаних організацій [137].

Пляжна боротьба

Пляжна боротьба є однією з найдавніших версій міжнародної змагальної боротьби, проте її систематизували лише у 2004 році, коли Міжнародна федерація боротьби (FILA), тепер відома як Об'єднана світова боротьба (UWW), вирішила додати цей вид спорту до міжнародного стилю боротьби. Окрім щорічних Чемпіонатів світу з пляжної боротьби, цей вид спорту був

представлений на Юнацьких Олімпійських іграх, Азійських іграх, Середземноморських іграх і Всесвітніх пляжних іграх 2019 року [88].

Кануполо

Історичні записи кінця XIX століття свідчать про різноманітні ігри на каное у Великій Британії. Паралельно з цим, кануполо виникло як вид спорту в Сполучених Штатах, а перша гра відбулася в Рокі Глен, штат Пенсильванія, в 1905 році. 19 січня 1924 року в Копенгагені, Данія, було створено Internationale Repräsentantenschaft Kanusport (IRK), яке в 1946 році стало ICF (International Canoe Federation). Міжнародна федерація каное (ICF) формалізувала правила гри в кануполо в 1990 році, а перший чемпіонат світу з кануполо ICF відбувся в Шеффілді, Англія, в 1994 році [91].

Кіберспорт

Кіберспорт, у тому вигляді, як ми його знаємо сьогодні, є відносною новинкою, але змагальні ігри існують ще з 1970-х. Зародження кіберспорту відзначається 1972 роком, коли домашні консолі стали широко розповсюдженими та доступними для користування. Перше в історії змагання з відеоігор відбулося у Стенфордському університеті в 1972 році. П'ятеро студентів змагалися в "Міжгалактичній космічній олімпіаді", а переможець отримував річну підписку на журнал Rolling Stone. Міжнародна федерація кіберспорту (International Esports Federation) була заснована 11 серпня 2008 року [104].

Кіокушин БуДо карате

У своєму корінні це Кьокушинкай Масутацу Оями, де дозволені удари руками в голову, захоплення і додана боротьба. Кьокушин Будокай, спочатку створений як синтез карате та дзюдо, є універсальним стилем бою, що продовжується розвиватися і збагачується техніками інших напрямків бойових мистецтв, таких як бразильське джиу-джитсу, муай-тай, греплінг, самбо та інші. Асоціацію Бу До Карате Кьокушин засновано у вересні 1995 року [132].

Поло

Кінні кочівники в Центральній Азії грали в поло, яке було частково спортом і частково тренуванням до війни. Сучасне поло виникло в Маніпурі, штаті на північному сході Індії. У 1859 році британські військові та плантатори чаю заснували поло-клуб Silchar після того, як лейтенант Джо Шерер спостеріг за місцевими жителями, що грали у поло. З Індії поло швидко поширювалося, з'явившись на Мальті в 1868 році, в Англії в 1869 році, в Ірландії в 1870 році, в Аргентині в 1872 році та в Австралії в 1874 році. У США перший міжнародний матч відбувся в Ньюпорті, Род-Айленд, у серпні 1886 року, а Федерація міжнародного поло була заснована в 1982 році [114].

Таеквон-До

Найстаріші записи про використання технік тхеквондо відносяться приблизно до 50 років до нашої ери. Серед них Тае Кіон (також відомий як Субак) вважається найдавнішим відомим стилем тхеквондо. Зображення цього періоду виявлені на стелі Муїон Чонг, королівської гробниці династії Когурьо. На цих зображеннях зображені люди, які використовують техніки, що надзвичайно схожі на ті, які використовуються в сучасному тхеквондо.

Сучасний вигляд тхеквондо сформувався в 1940-50-х роках в Кореї як поєднання місцевих корейських бойових стилів, таких як тхеккьон, гвонбеоп і субак, з впливом іноземних бойових мистецтв, включаючи карате та китайські бойові мистецтва.

Керівним органом тхеквондо стала Корейська асоціація тхеквондо (КТА), заснована в 1959 році представниками дев'яти оригінальних кванів. Міжнародними організаціями тхеквондо сьогодні є Міжнародна федерація тхеквондо (ITF), заснована генералом Чой Хонг Хі в 1966 році, і Всесвітня федерація тхеквондо (WTF), заснована КТА в 1973 році [99].

Карате

У своєму поточному вигляді історія карате налічує менше двохсот років, але її коріння сягають тисячоліть назад. Значна частина сучасного карате виникла з шаолінського стилю кунг-фу, який можна простежити приблизно до п'ятого або шостого століття.

Гічін Фунакосі вважається офіційним засновником японського карате. Він став майстром окінавського карате під керівництвом вчителів Ясутсуне та Анко Ітосу. Японська асоціація карате була утворена в 1948 році, знову ж таки під впливом Гічіна Фунакоші. Легендарне японське бойове мистецтво стало невід'ємною частиною суспільства у 1955 році, коли в місті Йоцуя, що входить до складу Токіо, було зведено перше додзьо [155].

3.2. Динаміка та передумови виникнення

У цьому розділі нами буде проаналізовано та узагальнено інформацію про історію виникнення кожного окремого неолімпійського виду спорту для розуміння динаміки цього процесу. Типізувати ми будемо за трьома критеріями: період виникнення, причина та країна, де ці види спорту знайшли свій початок. Саме ці аспекти, на нашу думку, допоможуть отримати глибше розуміння виникнення та еволюції неолімпійських видів спорту.

Аналізуючи історії зародження та розвитку більше ніж 100 видів спорту, можемо визначити певні тенденції та періоди, коли нові види спорту ставали вагомим частиним міжнародної системи спорту.

Весь період розвитку людства з моменту перших знахідок, що символізували існування і використання фізичної культури, нами розподілено на 4 періоди, останні з двох поділяються ще на три.

Таблиця 3.1

Періоди, відповідно яких розглядався момент виникнення виду спорту

Назва періоду	Проміжок часу
Стародавній світ	до 4 століття н.е.
Середньовіччя	5-16 століття н.е.
Новий час	17-18 століття
	1800-1850 рр.
	1851-1900 рр.
Новітній час	1901-1950 рр.
	1951-2000 рр.
	2001- до теперішнього часу

Спорт завжди був і є важливою частиною суспільства, відображенням його цінностей, культурного та технологічного розвитку. Саме тому у цьому розділі ми також структурували і узагальнили причини, що лежать в основі виникнення кожного неолімпійського виду спорту. Під час аналізу нами було виділено такі причини появи нових видів спорту:

- науково-технічний прогрес;
- трансформація існуючих видів діяльності у види спорту;
- трансформація існуючих видів спорту в нові;
- механічне поєднання декількох існуючих видів спорту;
- природні та соціальні умови життя;
- адаптація виду спорту до сучасних умов;
- прагнення до розваг;
- екстремальність, реалізація гострих відчуттів;
- трансформація традицій, ритуалів у види спорту;
- гендерна політика та права особистості;
- військова/професійна підготовка.

Ще одним цікавим і не менш важливим аспектом є визначення країн, де знаходили свій початок нові спортивні дисципліни. За основу ми брали наявні історичні факти, а при їх відсутності зазначали дані, відштовхуючись від країни, де була заснована міжнародна федерація.

Результати проробленої роботи було структуровано в таблиці (табл. 3. 2).

Для кращого розуміння динаміки розвитку неолімпійських видів спорту, отриману інформацію з таблиці представлено у вигляді графіків. Нижче подані графіки, які відображають кількість та інтенсивність появи нових видів спорту у різні періоди та в різних країнах (рис. 3.1).

Рис. 3.1 Виникнення неолімпійських видів спорту в різних країнах світу

За результатами дослідження країн, де взяли свій початок неолімпійські види спорту, можна виокремити певних лідерів, а саме:

- США — 30 видів спорту. Займають впевнену лідерську позицію в питанні створення та розвитку нових видів спорту.

- Англія — 21 вид спорту. Англія вважається колицкою багатьох сучасних видів спорту, демонструючи її вагомий вплив на розвиток спортивної культури в світі.

- Японія — 17 видів спорту. Японія відрізняється власною унікальністю та традиційністю у питаннях пов'язаних не лише зі спортом та утворенням нових дисциплін, що віддзеркалює її унікальне сприйняття спорту та його місце у культурному контексті. Але тут слід зазначити, що деякі види спорту, які вважаються окремими самодостатніми дисциплінами, насправді пішли від одного конкретного прототипу і наявні відмінності дуже несуттєві (версії карате, які в Україні визнані як окремі види спорту).

•російська імперія/СРСР/росія — 12 видів спорту. Спадкоємництво російської імперії та СРСР в нових видах демонструє регіональну специфіку та вплив історичних змін на розвиток спорту в цій частині світу.

•Україна — 9 видів спорту. Внесок України також представлений достатньо значною кількістю видів спорту, за рахунок унікального історичного бекграунду.

Далі нами розроблено діаграму інтенсивності розвитку нових видів спорту відносно часових періодів, щоб визначити найплідніші з них (рис. 3.2). За результатами стало відомо, що у давньому світі виникає невелика кількість нових видів спорту, в основному пов'язаних із загальними культурними та релігійними практиками, але багато тогочасних видів спорту стали далекими прототипами сучасних видів спорту. В середньовіччі кількість винайдених видів спорту зростає, що, на нашу думку, може бути пов'язано з тогочасним устроєм суспільства та його умовами життя.

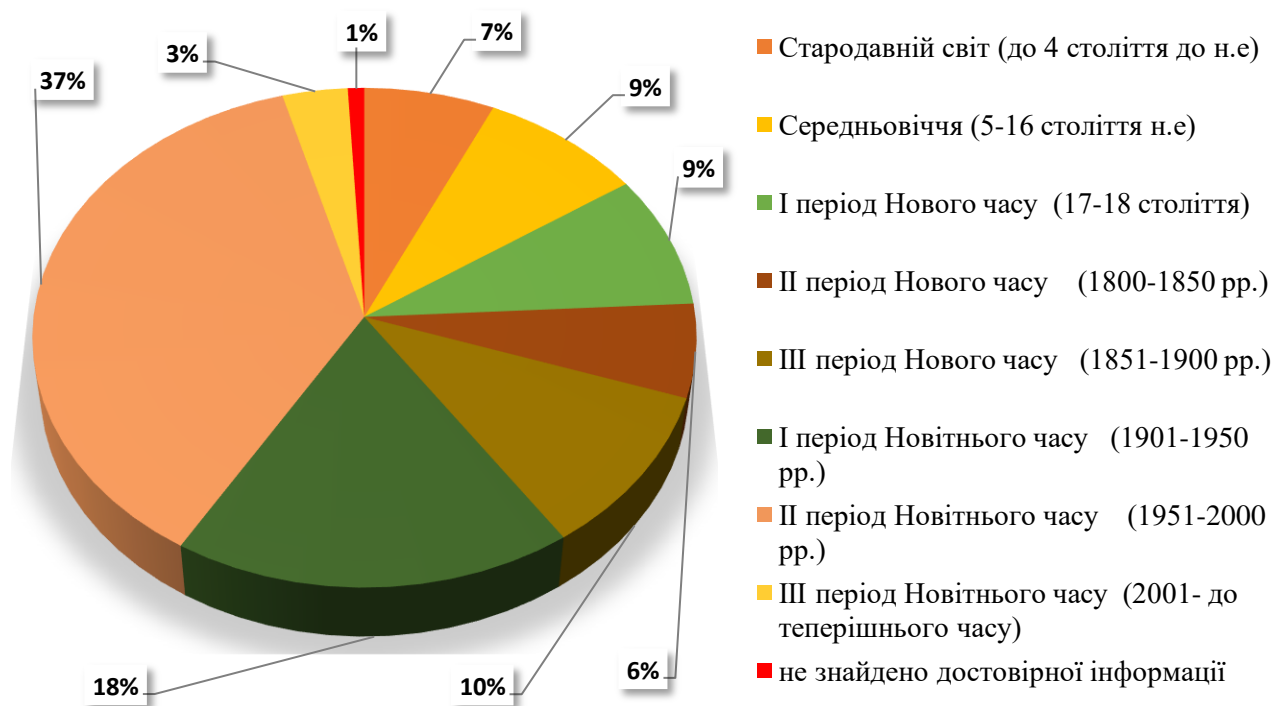

Рис. 3.2. Динаміка виникнення неолімпійських видів спорту в різні періоди часу

Надалі, особливо починаючи з III періоду Нового часу, кількість винайдених видів спорту різко зростає — 12, 21 і 43. Саме в цей час набирає обертів науково-технологічний прогрес, який стає рушійною силою для початку багатьох нових

дисциплін, відкриває абсолютно нові можливості для змагальної діяльності та обміну досвідом для спортсменів.

У III періоді Новітнього часу, на даний момент, винайдено 4 нові види спорту. Порівняно з попередніми даними, цей показник є досі низьким, але слід враховувати, що цей період триває лише 23 роки, що впововину менше за попередні часові межі, які взяті за основу. Проте з іншого боку, це може свідчити про зниження інтенсивності появи нових видів спорту в світі, що є природньо з огляду на кількість вже існуючих.

Аналізуючи причини виникнення неолімпійських видів спорту (рис. 3.3), можна виокремити декілька ключових факторів.

Рис. 3.3 Причини виникнення неолімпійських видів спорту

Науково-технічний прогрес відіграє важливу роль, створюючи передумови для розвитку 22 нових видів спорту, але як зазначалось раніше, це притаманно для певних конкретних періодів. Природні та соціальні умови життя, а також трансформація існуючих видів діяльності у види спорту, є іншими суттєвими факторами для появи 11 нових видів.

Трансформація існуючих видів спорту в нові відіграє суттєву роль (48 видів спорту виникли таким чином), що підтверджує факт постійної еволюції сфери спорту. Екстремальність, поєднання декількох існуючих видів спорту, адаптація до сучасних умов та професійна підготовка також є вагомими причинами (відповідно 2, 4, 4, 11).

Загалом, розмаїття причин, що визначають створення неолімпійських видів спорту, свідчить про динамічний характер спортивної індустрії та її постійну адаптацію до змін у суспільстві та технологіях.

Таблиця 3.2

Період, країна та рік виникнення неолімпійських видів спорту

№	Вид спорту	Виникнення			
		період	країна	МСФ	причина
1.	Авіамодельний спорт	III період Нового часу	Франція	1905	науково-технічний прогрес
2.	Автомобільний спорт	III період Нового часу	Англія	1904	науково-технічний прогрес
3.	Автомодельний спорт	I період Новітнього часу	Франція	1979	науково-технічний прогрес
4.	Айкідо	II період Новітнього часу	Японія	1976	природні та соціальні умови життя
5.	Аквабайк	II період Новітнього часу	США	1907	науково-технічний прогрес
6.	Акробатичний рок-н-рол	II період Новітнього часу	Франція, Німеччина, Італія та Швейцарія	1974	трансформація існуючих видів діяльності у види спорту
7.	Альпінізм	I період Нового часу	Франція, Швейцарія, Італія	1932	екстремальність
8.	Американський футбол	II період Нового часу	США	1998	трансформація існуючих видів спорту в нові
9.	Армрестлінг	II період Новітнього часу	США	1977	адаптація виду спорту до сучасних умов
10.	Багатоборство тілоохоронців	II період Новітнього часу	Україна	2009	трансформація існуючих видів діяльності у види спорту
11.	Більярдний спорт	Середньовіччя	Індія, Китай Франція, Англія	1959	прагнення до розваг
12.	Бодібілдинг	II період Новітнього часу	Європа, США, Канада	1976	природні та соціальні умови життя
13.	Боротьба Кураш	Стародавній світ	територія сучасного Узбекистану	1998	військова/професійна підготовка
14.	Боротьба на поясах	Середньовіччя	Україна	2003	військова/професійна підготовка

15.	Боротьба на поясах Алиш	Середньовіччя	Киргизстан	1905	військова/професійна підготовка
16.	Боулінг	Стародавній світ Середньовіччя	Стародавній Єгипет, Німеччина	1956	трансформація існуючих видів діяльності у види спорту
17.	Боротьба самбо та бойове самбо	I період Новітнього часу	СРСР	1984	трансформація існуючих видів спорту в нові
18.	Вейкбординг	II період Новітнього часу	Австралія, США	1989	поєднання декількох існуючих видів спорту
19.	Вертолітний спорт	II період Новітнього часу	СРСР	1905	науково-технічний прогрес професійна підготовка
20.	Веслування на човнах "Дракон"	Стародавній світ	Китай	1991	трансформація традицій, ритуалів у види спорту
21.	Військово-спортивне багатоборство	I період Нового часу	Франція, Німеччина	1948	трансформація існуючих видів діяльності у види спорту
22.	Воднолижний спорт	I період Нового часу	США	1939	поєднання декількох існуючих видів спорту
23.	Водно-моторний спорт	I період Нового часу	Англія, Європа	1907	науково-технічний прогрес
24.	Гирьовий спорт	Стародавній світ I період Нового часу	Стародавня Греція російська імперія	1993	трансформація існуючих видів діяльності у види спорту
25.	Го	Стародавній світ	Китай, Японія	1982	природні та соціальні умови життя
26.	Годзю-рю карате	I період Новітнього часу	Японія	1979	трансформація існуючих видів спорту в нові
27.	Голубиний спорт	Стародавній світ II період Нового часу	Єгипет, Монгольська імперія Бельгія	1937	трансформація існуючих видів діяльності у види спорту
28.	Городки	II період Новітнього часу	російська імперія	1993	трансформація існуючих видів діяльності у види спорту
29.	Дартс	Середньовіччя III період Нового часу	Англія	1976	трансформація існуючих видів спорту в нові
30.	Дельтапланерний спорт	III період Нового часу	Англія, Німеччина	1975	науково-технічний прогрес

31.	Джиу-джитсу	Стародавній світ	Японія	1987	природні та соціальні умови життя професійна підготовка
32.	Змішані єдиноборства (ММА)	III період Новітнього часу	США, Японія, Бразилія	2012	трансформація існуючих видів спорту в нові
33.	Карате JKA WF	I період Новітнього часу	Японія	1949	трансформація існуючих видів спорту в нові
34.	Карате JKS	II період Новітнього часу	Японія	2000	трансформація існуючих видів спорту в нові
35.	Карате WKC	II період Новітнього часу	Японія, Німеччина	1996	трансформація існуючих видів спорту в нові
36.	Кікбоксинг WKA	II період Новітнього часу	США	1976	трансформація існуючих видів спорту в нові
37.	Кікбоксинг WPKA	II період Новітнього часу	США	1995	трансформація існуючих видів спорту в нові
38.	Кікбоксинг WAKO	II період Новітнього часу	Європа (Швейцарія)	1977	трансформація існуючих видів спорту в нові
39.	Кікбоксинг WTKA	III період Новітнього часу	Європа	2003	трансформація існуючих видів спорту в нові
40.	Кіокушин карате	II період Новітнього часу	Англія	1992	трансформація існуючих видів спорту в нові
41.	Кіокушинкай карате та Кіокушинкайкан карате	I період Новітнього часу	Японія	1964	трансформація існуючих видів спорту в нові
42.	Козацький двобій	Середньовіччя	Україна	2000	природні та соціальні умови життя
43.	Комбат Дзю-Дзюцу	II період Новітнього часу	Японія	2009/2013	трансформація існуючих видів спорту в нові
44.	Кунгфу	Стародавній світ	Китай	2013	трансформація існуючих видів спорту в нові
45.	Літаковий спорт	I період Новітнього часу	Франція	1905	науково-технічний прогрес
46.	Міні-гольф	III період Нового часу	Шотландія	1983	гендерна політика та права особистості
47.	Морські багатоборства	I період Новітнього часу	СРСР	1993	професійна підготовка

48.	Мотоциклетний спорт	III період Нового часу	Англія	1904	науково-технічний прогрес
49.	Панкратіон	Стародавні II період Новітнього часу	Стародавня Греція, США	2002	адаптація виду спорту до сучасних умов
50.	Палапланеризм	II період Новітнього часу	США, Франція	1975	науково-технічний прогрес
51.	Парашутний спорт	I період Новітнього часу	Франція	1905	науково-технічний прогрес
52.	Пейнтбол	II період Новітнього часу	США	1980-ті	науково-технічний прогрес
53.	Перетягування канату	Стародавні часи	не знайдено достовірної інформації	1960	трансформація існуючих видів діяльності у види спорту
54.	Петанк	Стародавні часи I період Новітнього часу	Стародавня Греція, Франція	1957	трансформація існуючих видів спорту в нові
55.	Підводний спорт	I період Новітнього часу	Франція	1959	науково-технічний прогрес
56.	Планерний спорт	I період Новітнього часу	Німеччина	1937	науково-технічний прогрес
57.	Пляжний гандбол	II період Новітнього часу	Італія	1946	трансформація існуючих видів спорту в нові
58.	Пляжний футбол	II період Новітнього часу	Бразилія	1992	трансформація існуючих видів спорту в нові
59.	Повітроплавальний спорт	I період Новітнього часу	США	1905	науково-технічний прогрес
60.	Пожежно-прикладний спорт	I період Новітнього часу	СРСР	2001	професійна підготовка
61.	Поліатлон	II період Новітнього часу	СРСР	1992	трансформація існуючих видів спорту в нові
62.	Професійний бокс	III період Нового часу	США	1977	трансформація існуючих видів спорту в нові
63.	Радіоспорт	I період Новітнього часу	США, Англія, Франція	1925	науково-технічний прогрес
64.	Ракетомодельний спорт	II період Новітнього часу	США	1957	науково-технічний прогрес
65.	Регбіліг	III період Нового часу	Англія	1948	трансформація існуючих видів спорту в нові
66.	Риболовний спорт	Середньовіччя	Англія	1952	природні та соціальні умови життя

67.	Роликовий спорт	II період Нового часу	Англія	1924	науково-технічний прогрес
68.	Рукопашний бій	II період Новітнього часу	СРСР	2006	трансформація існуючих видів спорту в нові
69.	Сквош	I період Нового часу	Англія	1967	трансформація існуючих видів спорту в нові
70.	Спорт із собаками	I період Нового часу	Англія	1911	трансформація існуючих видів спорту в нові
71.	Спорт надлегких літальних апаратів	II період Новітнього часу	Франція	1981	науково-технічний прогрес
72.	Спортивна аеробіка	II період Новітнього часу	США, Японія	1996	трансформація існуючих видів спорту в нові
73.	Спортивна акробатика	I період Новітнього часу	СРСР	1973	трансформація існуючих видів спорту в нові
74.	Спортивне орієнтування	III період Нового часу	Швеція	1961	професійна підготовка
75.	Спортивний бридж	I період Нового часу	Англія	1958	трансформація існуючих видів спорту в нові
76.	Спортивний туризм	не знайдено достовірної інформації	не знайдено достовірної інформації	не знайдено достовірної інформації	екстремальність, реалізація гострих відчуттів
77.	Спортивні танці	I період Новітнього часу	Франція	1935	трансформація існуючих видів діяльності у види спорту
78.	Спортінг	Середньовіччя	Англія	1907	науково-технічний прогрес
79.	Стронгмен	III період Нового часу	Канада, Європа	1970-ті	природні та соціальні умови життя
80.	Судномодельний спорт	II період Нового часу	не знайдено достовірної інформації	1959	науково-технічний прогрес
81.	Сумо	I період Нового часу	Японія	1983	трансформація традицій, ритуалів у види спорту
82.	Таеквон-до І.Т.Ф.	I період Новітнього часу	Корея	1966	трансформація існуючих видів спорту в нові
83.	Таїландський бокс Муей Тай	Середньовіччя	Таїланд	1933	професійна підготовка

84.	Танцювальний спорт	I період Новітнього часу	Франція	1935	трансформація існуючих видів діяльності у види спорту
85.	Традиційне карате	I період Новітнього часу	Японія	1957	трансформація існуючих видів спорту в нові
86.	Українська боротьба на поясах	Стародавні часи	Україна	2019	природні та соціальні умови життя
87.	Український рукопаш "Спас"	Середньовіччя II період Новітнього часу	Україна	2012	адаптація виду спорту до сучасних умов
88.	Універсальний бій	II період Новітнього часу	Росія	2000	трансформація існуючих видів спорту в нові
89.	Ушу	Стародавні часи	Китай	1990	професійна підготовка
90.	Фітнес	I період Нового часу	США, Канада	1946	природні та соціальні умови життя
91.	Флорбол	II період Новітнього часу	США, Канада, Швеція	1986	поєднання декількох існуючих видів спорту
92.	Французький бокс Сават	Середньовіччя II період Нового часу	Франція, Англія	1985	трансформація існуючих видів спорту в нові
93.	Фрі-файт	II період Новітнього часу	США, Туреччина	2000	трансформація існуючих видів спорту в нові
94.	Фунакоші шотокан карате	II період Новітнього часу	Японія	1987	трансформація існуючих видів спорту в нові
95.	Футзал	II період Новітнього часу	Уругвай	1965	трансформація існуючих видів спорту в нові
96.	Хортинг	III період Новітнього часу	Україна	2009	трансформація існуючих видів спорту в нові
97.	Черлідинг	III період Нового часу	США	1998	трансформація існуючих видів діяльності у види спорту
98.	Шахи	Середньовіччя	Індія, Китай	1924	трансформація існуючих видів спорту в нові
99.	Шашки	Стародавні часи Середньовіччя	Стародавній Рим, Ірак Франція	1947	трансформація існуючих видів спорту в нові

100.	Шотокан карате-до С. К. І. Ф	I період Нового часу II період Новітнього часу	Японія	1978	трансформація існуючих видів спорту в нові
101.	Практична стрільба	II період Новітнього часу	США	1976	професійна підготовка
102.	Кйокушінкаї карате унія	I період Нового часу II період Новітнього часу	Японія	не знайдено достовірної інформації	трансформація існуючих видів спорту в нові
103.	Спорт з літаючим диском	II період Новітнього часу	США	1979	науково-технічний прогрес
104.	Середньовічний бій	II період Новітнього часу	Україна, Росія, Білорусь	2010	адаптація виду спорту до сучасних умов
105.	Кікбоксинг "ІСКА"	II період Новітнього часу	США	1986	трансформація існуючих видів спорту в нові
106.	Комбат самозахист ІСО	II період Нового часу	Англія	2008	трансформація існуючих видів спорту в нові
107.	Рукопаш гопак	II період Новітнього часу	Україна	2003	трансформація традицій, ритуалів у види спорту
108.	Греплінг	II період Новітнього часу	США	2014	трансформація існуючих видів спорту в нові
109.	Спортивний покер	II період Нового часу	США	1970	трансформація існуючих видів спорту в нові
110.	Пляжна боротьба	III період Новітнього часу	не знайдено достовірної інформації	2004	трансформація існуючих видів спорту в нові
111.	Кану поло	I період Новітнього часу	Велика Британія, США	1990	поєднання декількох існуючих видів спорту
112.	Кіберспорт	II період Новітнього часу	США	1972	науково-технічний прогрес
113.	Кіокушин Будо карате	I період Нового часу II період Новітнього часу	Японія	1995	трансформація існуючих видів спорту в нові
114.	Поло	III період Нового часу	Індія	1982	природні та соціальні умови життя
115.	Таеквон-До	II період Новітнього часу	Корея	1966	трансформація існуючих видів спорту в нові

Висновки до розділу 3

1. У цьому розділі детально розглянуто історію виникнення неолімпійських видів спорту, офіційно визнаних в Україні (загалом 121), відповідно до таких показників: період виникнення, країна зародження та передумови, що спонукали цей процес.

2. Встановлено, що найінтенсивніше неолімпійські види спорту виникали у Новітній період часу, особливо у другій половині ХХ ст (37% від загальної їх кількості).

3. Найбільша кількість неолімпійських видів спорту виникла в США (30 видів спорту), Англії (21), Японії (17). Україна стала батьківщиною для 9 видів спорту, які виникли після прийняття її незалежності і відносяться ці види переважно до національно-популярних.

4. Найпоширенішею передумовою виникнення неолімпійських видів спорту стала трансформація існуючих видів спорту в нові (стосується майже половини видів спорту), а також науково-технічний прогрес.

РОЗДІЛ 4

РОЗРОБКА ІНТЕРАКТИВНОГО РЕСУРСУ НА ОСНОВІ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ІСТОРИЧНИХ ДАНИХ ПРО ПОЯВУ НЕОЛІМПІЙСЬКИХ ВИДІВ СПОРТУ

4.1. Створення інтерактивної карти з зазначенням року, країни та передумов виникнення неолімпійських видів спорту

Kumu — це потужна платформа для візуалізації, картографування систем і кращого розуміння зв'язків [1]. Вона поєднує системне мислення, відображення зацікавлених сторін і аналіз соціальних мереж, щоб допомогти користувачам перетворити ідеї на дії. Засновники – два брати, Джефф і Райан Мор. Вони створили цей сервіс, щоб допомогти людям краще зрозуміти складні взаємозв'язки між даними, що вивчаються. Kumu — це гавайський термін, що означає «вчитель» або «джерело мудрості».

Початкова ідея Kumu виникла через потребу візуалізувати відносини у сфері відновлюваної енергії на Гаваях. Існуючі інструменти були надто академічними та не дуже зручними у використанні, тому вони вирішили створити свій власний.

Для наглядної візуалізації неолімпійських видів спорту на мапі була обрана платформа Kumu (рис. 4.1), яка є у відкритому доступі.

* WE'RE HIRING! TOUR PRICING GALLERY MANIFESTO SIGN IN [JOIN FOR FREE](#)

Make sense of your messy world.

Kumu makes it easy to organize complex data into relationship maps that are beautiful to look at and a pleasure to use.

Рис. 4.1. Вигляд початкового вікна Kumu

Для використання даної платформи необхідно пройти реєстрацію. Після цього можна створювати новий проект (рис. 4.2)

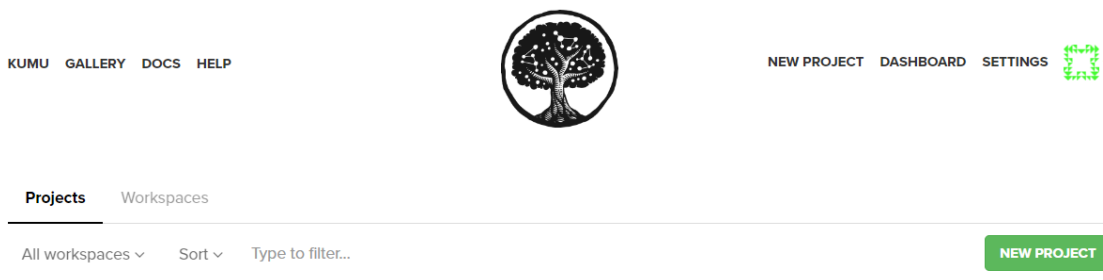

Рис. 4.2. Панель для створення нового проекту

Після створення проект буде відображатися у списку нижче (рис. 4.3)

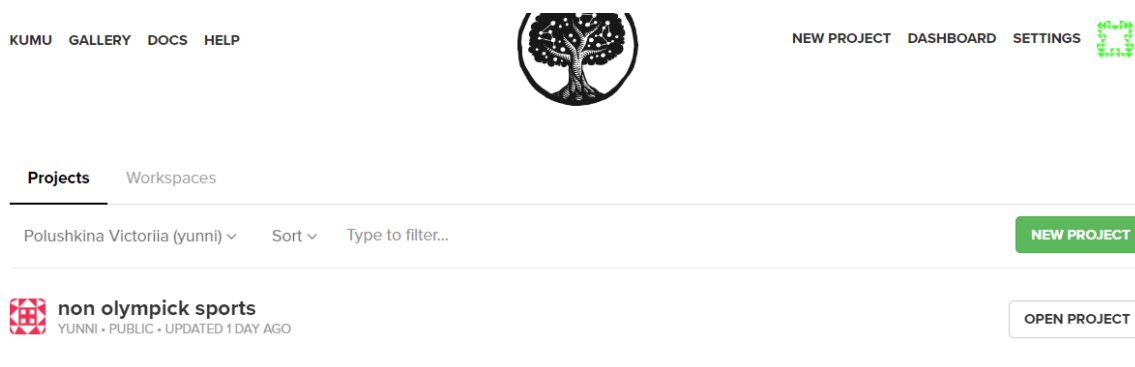

Рис. 4.3. Створений проект

Для отримання типу відображення «мапа світу» (рис. 4.4) необхідно налаштувати у параметрах відповідний тип шаблону і зазначити назву поля за яким буде відбуватися мапінг елементів на карті (у нас це стовпчик «location»). У результаті буде отримано необхідний тип відображення (рис. 4.4, 4.5).

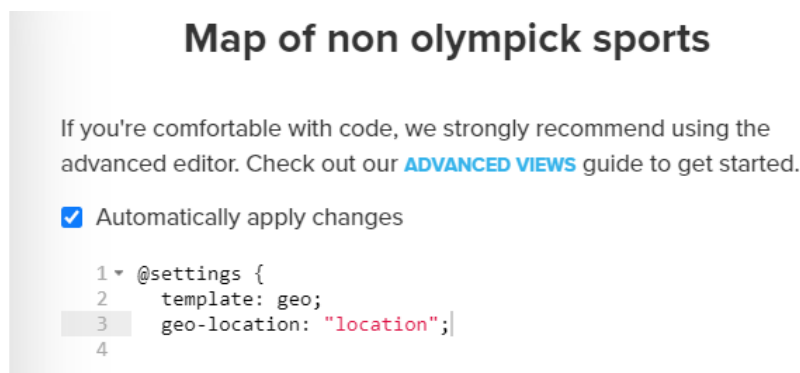

Рис. 4.4. Налаштування шаблону

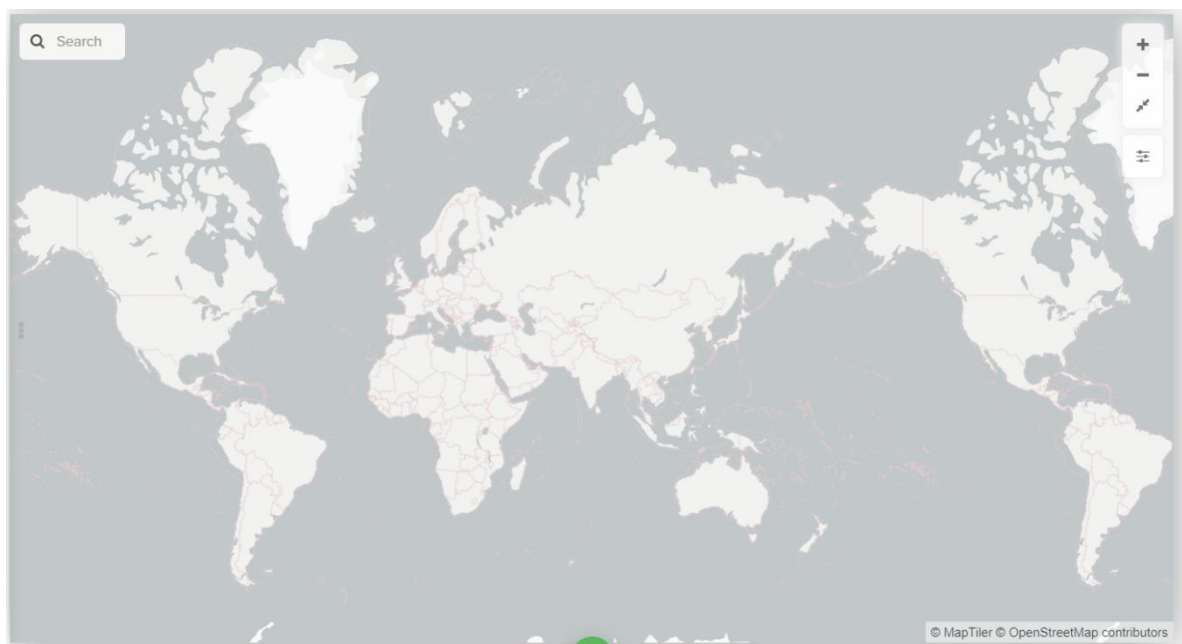

Рис. 4.5. Тип відображення «мапа світу»

Наступним кроком необхідно завантажити дані. Попередньо у excel була сформована таблиця, яка містить усі види неолімпійського спорту (рис. 4.6). Крім основних стовпчиків, було додано ще два додаткові:

- «id» - персональний ідентифікатор, який забезпечує коректне відображення у разі якщо один вид спорту має декілька країн походження;
- «location» - координати точки, для відображення на карті, оскільки без цього, у разі якщо декілька видів спорту походять з однієї країни, то вони будуть перекривати один одного.

Оскільки ці параметри є службовими, то вони будуть виключені із відображення для користувачів в описі елемента на мапі.

id	Вид спорту	Період виникнення	Країна	МСФ	Причина	location
el01	Авіамодельний спорт	III період Нового часу	Франція	14 жовтня 1905 року	науково-технічний прогрес	48.28451272404007, -3.324698428561563
el02	Автомобільний спорт	III період Нового часу	Англія	20 червня 1904 року	науково-технічний прогрес	50.70028631478206, -4.106395168057187
el03	Автомодельний спорт	I період Новітнього часу	Франція	9 липня 1979 року	науково-технічний прогрес	48.74249375105535, -1.0201732955588203
el04	Айкідо	II період Новітнього часу	Японія	1976 рік	природні та соціальні умови життя	32.235630404662004, 131.23365532033012
el05	Аквабайк	II період Новітнього часу	США	1907	науково-технічний прогрес	47.381240563343425, -118.69014103179735
el06	Акробатичний рок-н-рол	II період Новітнього часу	Швейцарія	1974	трансформація існуючих видів діяльності у види спорту	46.60463181265889, 6.574748981975044
el07	Акробатичний рок-н-рол	II період Новітнього часу	Італія	1974	трансформація існуючих видів діяльності у види спорту	43.168240468953954, 12.150717059597815

Рис. 4.6. Фрагмент таблиці із даними про неолімпійські види спорту

Дані були завантажені до платформи і тепер можна переглянути данні одного конкретного виду спорту, але вигляд з панелі адміністратора (рис. 4.7) та користувача (рис. 4.8) буде трохи відрізнятися, як вже було сказано раніше, службові дані були виключені із відображення у користувача.

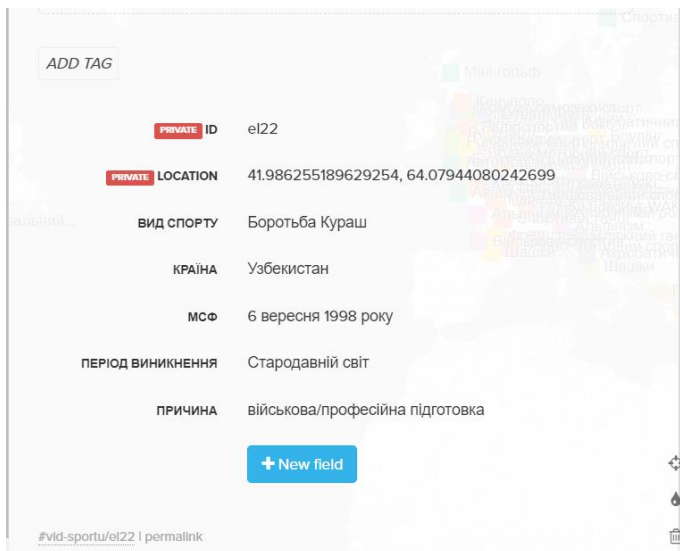

Рис. 4.7. Вигляд інформації про один із видів спорту (з панелі адміністратора)

Рис. 4.8. Вигляд інформації про один із видів спорту (з панелі користувача)

Тепер можна зайнятися налаштуваннями фільтрів та кольорового відображення видів спорту.

Для того, необхідно перейти у налаштування (рис. 4.9) та обрати у графі «color by ... with ...» поле за яким ми хочемо отримати кольорове відображення, у нашому випадку це «Період виникнення» та кольорову палітру, наприклад «set2».

Рис. 4.9. Налаштування кольорового відображення

Тепер у лівому нижньому куті ми бачимо легенду із можливими періодами виникнення та який саме колір їм відповідає, також усі види спорту тепер виділені одним із представлених у легенді кольорів (рис. 4.10)

Рис. 4.10. Вигляд мапи після налаштування кольорового відображення за періодом виникнення

Залишилося лише налаштувати фільтри, щоб мати змогу відображати вибірки залежно від країни, періоду виникнення чи причиною. Для цього знову у налаштуваннях необхідно додати власні контролери для кожного з параметрів (рис. 4.11)

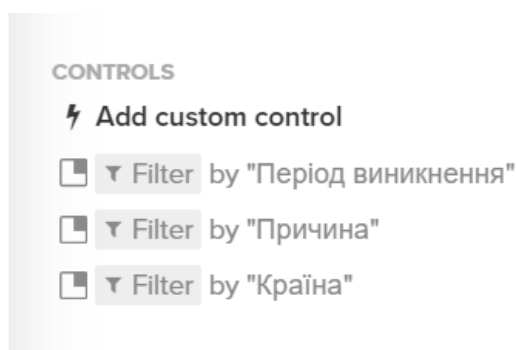

Рис. 4.11. Налаштування фільтрів

Тепер у правому верхньому куті ми маємо 3 варіанти фільтрів у вигляді спадаючого списку кожен (рис. 4.11), також якщо їх відкрити (рис. 4.13.), то можна обрати як одну опцію (рис. 4.14) так і декілька одразу (рис. 4.15).

Рис. 4.12. Вигляд налаштованих фільтрів на карті

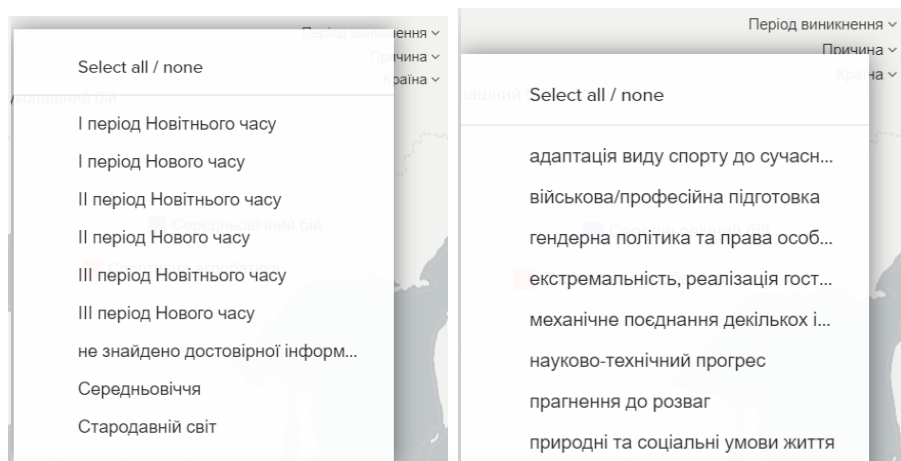

Рис. 4.13. Розвернуті опції фільтрів для «Періоду виникнення» та «Причини»

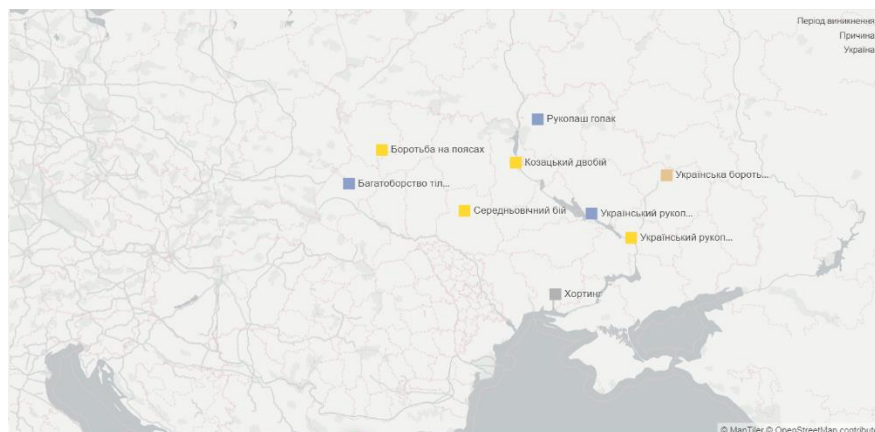

Рис. 4.14. Приклад застосування фільтру за «Країною» (одна опція)

Рис. 4.15. Застосування фільтрів за «Країною» та «Періодом виникнення» (декілька опцій обрано одразу)

Крім того, була додана опція, що коли користувач наводить на один з видів спорту, то відображається спливаючий ярлик із назвою виду спорту та датою заснування МСФ (рис. 4.16)

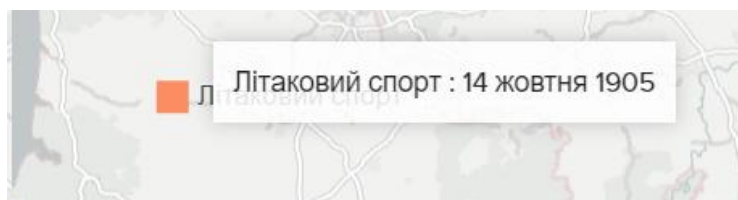

Рис. 4.16. Спливаючий ярлик із видом спорту та датою заснування МСФ

4.2. Рекомендації щодо використання інтерактивного ресурсу для вивчення дисципліни «Неолімпійський спорт»

Враховуючи унікальний характер та зміст інтерактивного ресурсу, він має значний потенціал для полегшення процесу вивчення неолімпійських видів спорту та їх історії. Використання створеного нами інтерактивного ресурсу під час вивчення дисципліни «Неолімпійський спорт» виявляється надзвичайно цікавим та важливим для студентів з кількох причин.

По-перше, ресурс дозволяє студентам індивідуалізувати свій процес навчання, вибираючи тільки ті аспекти та види неолімпійського спорту, які викликають їхній особистий інтерес, що сприяє підвищенню залученості та мотивації.

По-друге, інтерактивна мапа та мультимедійний контент роблять процес вивчення більш доступним і зрозумілим. Візуалізація історії та культурного

контексту кожного виду спорту допомагає студентам краще розуміти та запам'ятовувати інформацію.

По-третє, додаткові розділи, присвячені глибшому аналізу та розумінню кожного виду спорту, роблять ресурс важливим компонентом для отримання глибоких знань у даній дисципліні.

Зрештою, можливість доповнювати та редагувати дані в інтерактивній мапі дають можливість постійно актуалізувати дані та забезпечувати їх відповідність навчальній програмі.

Отже, використання цього інтерактивного ресурсу має на меті зацікавити студентів, поглибити їх знання, залучити до процесу вивчення свого або близьких до нього видів спорту в межах вивчення дисципліни «Неолімпійський спорт».

Висновки до розділу 4

1. Цей розділ ми присвятили розробці інтерактивного ресурсу на основі систематизації історичних даних про появу неолімпійських видів спорту. Створена інтерактивна мапа на платформі Куми виявилася ефективним інструментом для візуалізації даних про неолімпійські види спорту за структурою: рік, країна та передумови виникнення неолімпійських видів спорту.

2. Рекомендується використовувати розроблений інтерактивний ресурс під час вивчення дисципліни «Неолімпійський спорт» студентам та викладачам. Індивідуалізація, візуалізація та аналіз створюють усі умови для стимуляції та мотивації навчання студентів. Завдяки можливості оновлення даних, ресурс стає динамічним інструментом в руках викладача, що відповідає сучасним вимогам та актуальності інформації.

РОЗДІЛ 5

АНАЛІЗ І ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

У цьому розділі проведено детальний аналіз та обговорення отриманих результатів нашого дослідження з історії та передумов виникнення неолімпійських видів спорту.

Багато уваги нами було приділено пошуку та вивченню історії становлення кожного окремого неолімпійського виду спорту, шляхом аналізу наукових статей, підручників та інформації на сайтах міжнародних спортивних федерацій. Не менш важливим завданням було також структурувати усю отриману інформацію для подальшої роботи з нею.

На основі аналізу, нами вперше була встановлена інтенсивність зародження неолімпійських видів спорту у різні періоди розвитку людства. Цей підхід надає новий погляд на історію неолімпійського спортивного руху та загалом спортивної сфери, визначаючи чіткі та різноманітні етапи їх розвитку. Систематизація відіграє важливу роль в ідентифікації тенденцій та паттернів виникнення нових видів спорту. Це важливо для визначення об'єктивних факторів, що впливають на розвиток, і може слугувати основою для подальшого прогнозування процесів розвитку.

Додатково, під час дослідження ми вивчали причини виникнення нових видів спорту. Існують роботи вітчизняних науковців, які доволі широко розглядають це питання, але нами було виділено нові причини, які раніше не були розглянуті чи згадані в науковій літературі, а саме гендерна політика та права особистості та військова/професійна підготовка. Це доповнення сприяє глибшому розумінню мотивації та контексту, у якому розвивались певні види спорту.

Створений нами інтерактивний ресурс на базі систематизованих історичних даних про виникнення неолімпійських видів спорту не лише дозволяє візуалізувати та досліджувати динаміку їхнього розвитку, але й представляє собою новаторську складову даної наукової роботи. Інтерактивність, чітка структурованість елементів та зрозумілий інтерфейс роблять наш ресурс

привабливим для самостійного дослідження аудиторією або використання його в освітньому процесі, сприяють поглибленню знань про неолімпійські види спорту.

Також під час роботи нами було виявлено певні проблеми в системі неолімпійського спорту. Перша з них — існуванні багатьох міжнародних федерацій у деяких видах спорту. Це призводить до фрагментації та дублюванні зусиль, бо різні федерації, незважаючи на той факт, що вони розвивають один вид спорту, створюють власні правила та програми, що призводить до втрати ефективності та змішання відомств. Це призводить до конфліктів та непорозумінь між федераціями, особливо у питаннях організації міжнародних змагань, визначенні правил та чемпіонства. Таке розділення також призводить до невиправданих витрат ресурсів.

Друга проблема полягала у розбіжностях представленої історії одного виду спорту на офіційних сайтах офіційних федерацій різних країн. На нашу думку це може бути пов'язано з політичним та культурним впливом, який формує специфічний контекст інтерпретації історії. Це відбивається в обраному наративі, який може відображати певні цінності чи інтереси країни чи регіону. Або ж це може бути через відсутність чіткої координації та співпраці між федераціями, що призводить до браку стандартів та розуміння у представленні історичних даних.

Також проблемою була відсутність історичних даних по деяких видах спорту. Якщо бути точніше, то існує певна інформація, але історичні дані про країну походження або рік заснування настільки розкидані, що структурувати її не виявилось можливим.

ВИСНОВКИ

1. У ході дослідження нами проаналізовано 121 неолімпійський вид спорту, які офіційно визнані в Україні. Під час аналізу фіксувалися наступні дані, що пов'язані виникненням і розвитком цих видів: рік зародження, країна, дата створення міжнародної федерації.

2. З використанням вже наявних напрацювань вітчизняних науковців та доповнивши їх власними дослідженнями, нами було узагальнено передумови виникнення неолімпійських видів спорту. Загалом ми отримали 11 основних причин, а саме: науково-технічний прогрес; трансформація існуючих видів діяльності у види спорту; трансформація існуючих видів спорту в нові; механічне поєднання декількох існуючих видів спорту; природні та соціальні умови життя; адаптація виду спорту до сучасних умов; прагнення до розваг; екстремальність, реалізація гострих відчуттів; трансформація традицій, ритуалів у види спорту; гендерна політика та права особистості; військова/професійна підготовка.

3. Вивчення причин виникнення неолімпійських видів спорту дозволило виявити кілька ключових аспектів. Трансформація вже існуючих видів спорту на нові є найпоширенішою передумовою – 48 видів спорту виникло таким чином. Це підкреслює постійні еволюційні зміни у спортивній сфері. Науково-технічний прогрес відіграє такуж суттєву роль, створюючи підґрунтя для розвитку 22 нових спортивних дисциплін, але тут слід звернути увагу, що ця тенденція притаманна тільки певним періодам (Новітній час). Природні та соціальні умови життя, а також трансформація існуючих видів діяльності на спорт, є іншими важливими причинами, що сприяли виникненню нових видів спорту (по 11 кожна).

4. За результатами досліджень, найактивнішими періодами щодо появи нових видів спорту виявились III період Нового часу, I та II періоди новітнього часу — 12, 21 і 43 види спорту відповідно. Серед країн-засновниць неолімпійських видів спорту виділили певних лідерів: США — 30, Англія — 21,

Японія — 17 видів спорту. В Україні за часи незалежності виникло 9 національно-популярних видів спорту.

5. Створення інтерактивного ресурсу на основі систематизації історичних даних щодо появи неолімпійських видів спорту виявилось одним із ключових досягнень нашої наукової роботи. Цей ресурс не лише відображає новаторський підхід до вивчення цієї теми, але й створює потужний інструмент для наукового аналізу та навчання. Наш інтерактивний ресурс вирізняється своєрідністю та ефективністю у передачі матеріалу. Можливість взаємодії з інформацією, візуалізація динаміки розвитку неолімпійських видів спорту та гнучкі налаштування параметрів забезпечують студентам і науковцям зручний і цікавий інструмент для вивчення відповідних тем з дисципліни «Неолімпійський спорт».

Усе вищезазначене, враховуючи створення інтерактивного ресурсу, не лише підкреслює актуальність та значущість нашої роботи, але й відкриває нові горизонти для подальших наукових досліджень у галузі неолімпійського спорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абдалова О. И. Использование технологий электронного обучения в учебном процессе / О. И. Абдалова, О. Ю. Исакова // Дистанц. и виртуал. обучение. – 2014. – №12.
2. Актуальные проблемы развития неолимпийского спорта / С. Ф. Матвеев, О. В. Борисова, В. Л. Маринич [и др.] // Актуальные проблемы совершенствования системы образования в области физической культуры: сб. материалов междунар. науч. конф. (Кишинев, 8–9 нояб. 2013). – Кишинев, 2013. – С. 333–336.
3. Альона Дутчак. Бойовий гопак, спас та боротьба на поясах: що ховається за законом про національні види спорту / Дутчак Альона // Ракурс. – 02.07.2017. – Режим доступу: <https://racurs.ua/ua/1597-boyovyy-gopak-spas-ta-borotba-na-poyasah-scho-hovaietsya-za-zakonom-pro-nacionalni-vydy-sportu.html> (дата звернення 08.12.2023)
4. Багатоборства морські // Велика Українська енциклопедія. – Режим доступу: https://vue.gov.ua/%D0%91%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0_%D0%BC%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96 (дата звернення 06.12.2023)
5. Байрамов, Р. Х. Організаційно-управлінські основи розвитку неолімпійського спорту в Харківській області (на прикладі сумо). *Дисертація на здобуття доктора філософії.*
6. Башли, М. І. Особливості використання ІКТ в умовах дистанційного навчання майбутніх вчителів історії / М. І. Башли // Актуальні проблеми історичної освіти : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Херсон, 18 березня 2021 р.) / відп.ред. Н. М. Кузовова ; М-во освіти і науки України ; Херсонський держ. ун-т, Ф-т психології, історії та соціології, Кафедра історії, археології та методики викладання. – Херсон : ХДУ, 2021. – С. 8-13.

7. Биков, В. Ю., Спирін, О. М., & Пінчук, О. П. (2017). Проблеми та завдання сучасного етапу інформатизації освіти. *Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України)*, 191-198.
8. Бондар, А., Томенко, О., Серета, Н., Стадник, С., Петренко, І., Байрамов, Р., ... & Бондар, Т. (2017). Організаційно-управлінські умови розвитку неолімпійського спорту на Слобожанщині.
9. Борисова, О. (2015). Організаційно-правові основи неолімпійського спорту. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, (2), 4-8.
10. Бравцев Д.А. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ІСТОРИЧНІЙ ОСВІТІ. ВІСНИК ОСВІТИ. 2003. № 4 (16) С. 48-56
11. Бріскін Ю., Передерій А., Пітин М. Удосконалення структури та змісту навчальної дисципліни «Професійна майстерність тренера». *Фізична активність, здоров'я і спорт*, 2010, № 1, С. 74-79.
12. Васильева, Е. Классификация неолимпийских видов спорта как объект научного анализа. *Спорт та сучасне суспільство: Матеріали Загальноукраїнської наукової конференції 5 березня 2015 р./НУФВСУ.—К.: Олімпійська література, 2015.—216с., 62.*
13. Величкович М. Український рукопаш гопак: навчальний посібник / М. Величкович, Л. Мартинюк. – Ліга-Прес, Львів, 2003. – 7-18 с. Режим доступу: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://shron1.chtyvo.org.ua/Martyniuk_Leontii/Ukrainskyi_rukopash_hopak.pdf?PHPSESSID=pkgog9kee3dio71jh9r16ocmt2%20-%20%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0 (дата звернення 08.12.2023)
14. Військово-спортивні багатоборства // Офіційний сайт Київської обласної державної адміністрації. Управління фізичної культури і спорту // Режим доступу: <https://sport-koda.org/content/viyskovo-sportyvni-bagatoborstva> (дата звернення 26.12.2023)

15. Всесвітні ігри у Акіті 2001 // Офіційний сайт IWGA // Режим доступу: <https://www.theworldgames.org/editions/Akita-JPN-2001-10> (дата звернення 01.02.2023)
16. Всесвітні ігри у Бірмінгемі 2022 // Офіційний сайт IWGA // Режим доступу: <https://www.theworldgames.org/editions/Birmingham-USA-2022-13> (дата звернення 01.02.2023)
17. Всесвітні ігри у Вроцлаві 2017 // Офіційний сайт IWGA // Режим доступу: <https://www.theworldgames.org/editions/Wroclaw-POL-2017-4>
18. Всесвітні ігри у Гаосюні 2009 // Офіційний сайт IWGA // Режим доступу: <https://www.theworldgames.org/editions/Kaohsiung-TPE-2009-12> (дата звернення 01.02.2023)
19. Всесвітні ігри у Дуйсбурзі 2005 // Офіційний сайт IWGA // Режим доступу: <https://www.theworldgames.org/editions/Duisburg-GER-2005-11> (дата звернення 01.02.2023)
20. Всесвітні ігри у Калі 2013 // Офіційний сайт IWGA // Режим доступу: <https://www.theworldgames.org/editions/Cali-COL-2013-3> (дата звернення 01.02.2023)
21. Галиця О. Психологічні аспекти навчального процесу у вищих навчальних закладах / О. Галиця // Вища школа. – Науково-практичне видання. – 2013. – № 1(103). – С. 48–56.
22. Гончаренко, Є. В. (2013). Сучасні тенденції та актуальні проблеми розвитку неолімпійського спорту.
23. Гречух, О., Лавренко, Д., Кропивницька, Т. Передумови виникнення видів спорту на сучасному етапі // Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії: Матеріали І Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції з міжнародною участю. – К.: 2018. – С. 11-12. https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/materialy_1_vseukrayinskoyi_elektronoynoyi_konferenciyi_2018.pdf#page=11

24. Гриценко А.П Особливості використання сучасних мультимедійних навчальних засобів з історії у закладах освіти. Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. 2019(1):16-22.
25. Долбишева Н. Управління неолімпійським спортом у міжнародному спортивному русі. Спортивний вісник Придніпров'я : [наук. – практ. журн.] Дніпро : Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, 2015. № 1. С. 99-105.
26. Долбишева, Н. Г. (2012). «Общие основы неолимпийского спорта» как нормативная дисциплина подготовки специалистов по спорту. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, (10), 20-24.
27. Долбишева, Н. Г. (2012). Історичні аспекти та хронологія Всесвітніх ігор у Міжнародному спортивному русі: Монографія. *Дніпропетровськ: Вид-во Маковецький*.
28. Долбишева, Н. Г. (2016). Особливості тенденцій розвитку Всесвітніх ігор. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова Випуск 3 (72) 2016
29. Дубасенюк, О. А. (2004). Інноваційні навчальні технології—основа модернізації університетської освіти. *Освітні інноваційні технології у процесі викладання навчальних дисциплін: Зб. наук.-метод праць*, 3-14.
30. Дутчак М. В. Спорт для всіх в Україні: теорія і практика / М. В. Дутчак. — К. : Олімпійська літ., 2009. — 279 с. : іл.
31. Едуард Єрмоєнко. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном. // Єрмоєнко Едуард // Енциклопедія бойового хортингу. Національна федерація бойового хортингу України. – 2014. – Режим доступу: <https://www.combat-horting.org.ua/node/1100> (дата звернення 08.12.2023)
32. З історії гри // Офіційний сайт Всеукраїнської федерації спортивного (десятикегельного) боулінгу // Режим доступу: <https://bowling.com.ua/?id=4> (дата звернення 04.12.2023)
33. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» - Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12/page2> (дата звернення 01.02.2023)

34. Змішані єдиноборства: фрі-файт // Мікс-Файт клуб “Вікінг”. – 31.10.2013. – Режим доступу: <http://mixfight.if.ua/articles/1561.htm> (дата звернення 08.12.2023)
35. Знайомство з поліатлоном. Від ГТО до поліатлону // ФБМІ, КПІ // Режим доступу: <https://fbmi.kpi.ua/en/departments-en/2014-01-27-12-11-08/novini-kafedri-sv/389-znajomstvo-z-poliatlonom> (дата звернення 07.12.2023)
36. История бодибилдинга // Офіційний сайт Національної федерації Бодібілдингу України // Режим доступу: <https://fbbu.com.ua/istoriia-federatsii/> (дата звернення 04.12.2023)
37. История вертолетного спорта. Активный отдых и спорт. Наука и культура 2011. – Режим доступу: <http://nika-org.kiev.ua/helisport/helisport.html> (дата звернення 04.12.2023)
38. История грэпплинга // История видов спорта // Режим доступу: <https://sportsgroup.ru/raznyie-vidyi-sporta/istoriya-grepplinga.html> (дата звернення 08.12.2023)
39. История пожарно-спасательного спорта // Офіційний сайт Белорусской федерации пожарно-спасательного спорта // Режим доступу: <https://sport.mchs.gov.by/pozharno-spasatelnyy-sport/istoriya-pozharno-spasatel'nogo-sporta/> (дата звернення 07.12.2023)
40. История украинской поясной борьбы // Офіційний сайт Міжнародна Федерація Української Національної Боротьби // Режим доступу: <https://ukrnbwif.com/testimonial/> (дата звернення 08.12.2023)
41. Иванов, С. (2018). Застосування сучасних технологій та інноваційних методів навчання у вищих навчальних закладах. In *Proceedings of the eleventh international scientific-practical conference INTERNET-EDUCATION-SCIENCE-2018, Vinnytsia, 22-25 May, 2018*: 293-295.. ВНТУ.
42. Імас, Є. В., Матвєєв, С. Ф., Борисова, О. В., Когут, І. О., Маринич, В. Л., Гончаренко, Є. В., & Кропивницька, Т. А. (2015). Неолімпійський спорт. <https://reposit.uni-sport.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/1273/%D0%9F%D0%BE%D1%81>

[%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9D%D0%A1%202015.pdf?sequence=1&isAllowed=y](#)

43. Імас, Є., Борисова, О., & Когут, І. (2016). Неолімпійський спорт: проблеми та перспективи розвитку. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць./гол. ред. ВМ Костюкевич*, (2), 145-152.

44. Історія // Офіційний сайт Федерації городкового спорту України // Режим доступу: <http://www.gorodki.in.ua/ob-igre/istoriia/> (дата звернення 05.12.2023)

45. Історія армспорту // Офіційний сайт Української федерації армспорту // Режим доступу: <https://www.armsport.com.ua/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%84%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8E/%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F-%D0%B0%D1%80%D0%BC%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%83.html> (дата звернення 04.12.2023)

46. Історія виникнення більярду, перші більярдні столи // ТТ Billiard: 2017. – Режим доступу: <https://tt-billiard.ua/ua/article/istoriya-vozniknoveniya-bilyarda> (дата звернення 04.12.2023)

47. Історія ММА // Офіційний сайт Національної федерації змішаних єдиноборств ММА України // Режим доступу: <https://mma.org.ua/istoriya-mma/> (дата звернення 05.12.2023)

48. Історія панкратіону / Федерація Панкратіону України // Режим доступу: <https://www.pankration.com.ua/news/istoriia-pankrationu> (дата звернення 06.12.2023)

49. Історія розвитку вейкбордингу // Офіційний сайт Національної Української федерації Вейку // Режим доступу: <https://uwsf.com.ua/> (дата звернення 04.12.2023)

50. Історія розвитку Федерації кікбоксингу України «ІСКА» // International Sport Karate Association // Режим доступу: <http://iska.com.ua/history> (дата звернення 08.12.2023)

51. Картрайт, Марк. Сумо. / Енциклопедія всесвітньої історії. – 07.04.2017. – Режим доступу: <https://www.worldhistory.org/Sumo> (дата звернення 07.12.2023)
52. Катерина Кіба. Козацький двобій: продовження традицій пращурів. / Катерина Кіба // Sobitie. – 26.12.2018. – Режим доступу: <https://sobitie.com.ua/novini/kozackiy-dvobiy-prodovzhennya-tradicij-prashchuriv-154947/> (дата звернення 05.12.2023)
53. Кеннет Йошинобу Фунакоші // Офіційний сайт Федерація фунакоші шотокан карате України // Режим доступу: <http://fska.com.ua/istorija-traduciji/kennet-joshinobu-funakoshi/> (дата звернення 08.12.2023)
54. Кирило Данилюк. Американський футбол / Кирило Данилюк // Sportovets. – Режим доступу: <https://sportovets.com.ua/amerykanskyj-futbol/> (дата звернення 04.12.2023)
55. Колесникова О.А., Мислицька Н.А., Семенюк Д.С. Використання технології BYOD для формування експериментальних знань та умінь учнів з фізики. Фізико-математична освіта. 2019. Випуск 2(20). С. 48-53.
56. Краснянський, К. В. (2020). Організаційні засади проведення комплексних змагань з неолімпійських видів спорту.
57. Кропивницька, Т. А. (2016). Перспективи розвитку неолімпійського спорту. <https://reposit.uni-sport.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/1523/91253-192016-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
58. Леонов, Я. В., & Путятіна, Г. М. (2014). Стратегічні перспективи розвитку неолімпійського спорту в Україні. *Слобожанський науково-спортивний вісник*, (5), 29-34.
59. Макаренко О. А. Розвиток неолімпійського спорту в Україні через призму статистичних показників: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра: спец. 017 «Фізична культура і спорт», освітньою програмою «Спорт» / Ольга Андріївна Макаренко. - Київ; НУФВСУ, 2021. - 83 с.

60. Матвеев С. Ф. Авіамоделльний спорт / С. Ф. Матвеев // Велика Українська енциклопедія. – Режим доступу: https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%B2%D1%96%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82 (дата звернення 04.12.2023)
61. Матвеев С. Ф. Автомоделльний спорт / С. Ф. Матвеев // Велика Українська енциклопедія. – Режим доступу: https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82 (дата звернення 04.12.2023)
62. Миронова, Т. А., Арсеенко, Е. А., Собяннин, Ф. И., & Самолюк, О. И. (2017). Особенности возникновения новых видов спорта. *Вестник Тамбовского университета. Серия: Гуманитарные науки*, 22(4 (168)), 74-80.
63. Михайловський Я. Е. Основи спортивного бриджу: підручник / Я. Е. Михайловський, С. П. Шаповалов. – Суми, 2022. – 7-21 с. Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89993/3/Mykhailovskyi_sportyvnyi_brydzh.pdf;jsessionid=C95E3CEDD396C477304EF5F32CEF5BCC (дата звернення 07.12.2023)
64. Молчанюк, В. А. (2019). Засоби формування інформаційно-комунікативної компетентності у фахівців з фізичної культури і спорту. *Електронне наукове фахове видання «Науковий вісник Донбасу*, 1-2.
65. Молчанюк, В. А. Засоби формування інформаційно-комунікативної компетентності у фахівців з фізичної культури і спорту. *Електронне наукове фахове видання «Науковий вісник Донбасу*, 2019, 1-2.
66. Неолімпійські види спорту // Офіційний сайт Спортивного комітету України // Режим доступу: <https://scu.org.ua/vidi-sportu/> (дата звернення 01.02.2023)
67. Особливості виникнення нових форм рухової активності / Борисова, О., Когут, І., Гончаренко, Є., & Маринич, В. ; Фізична активність, Physical activity, Здоров'я і Спорт. 2013. №2(12). С. 3-9

68. Про внесення змін у додаток до наказу Міністерства молоді та спорту України від 01.02.2021 № 304» // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v4871924-21#Text> (дата звернення 01.02.2023)
69. Рашевська Н.В. Мобільні інформаційно-комунікаційні технології навчання вищої математики студентів вищих технічних навчальних закладів: автореф. дис...д-ра пед.наук: 13.00.10 /Київ, 2011. 21 с.
70. Савченко В.Г., Долбишева Н.Г. Професійна діяльність магістрів з олімпійського спорту. Дніпропетровськ, 2011, 170 с.
71. Саух, П. Ю. (2020). Стратегічне бачення нової моделі вищої освіти: рух до створення університетів світового класу. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(2).
72. Синиця М.О. Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі ВНЗ як засіб формування педагогічних знань // Професійна педагогічна освіта: становлення і розвиток педагогічного знання: монографія / за ред. проф. О.А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 418-438.
73. Сливка Л.В. Використання мультимедійних технологій під час вивчення курсу «Історія України» у ВНЗ. Освіта та медицина в добу глобалізації: вітчизняний та зарубіжний контекст. 2014:106.
74. Фатхутдінова О. В. Впровадження нових технологій в процесі підготовки спеціалістів правознавства / О. В. Фатхутдінова // Гуманіт. вісн. Запоріз. держ. інж. акад. – 2012. – Вип. 48.
75. Фроленков, А. А., & Трунев, М. В. (2018). Актуальность использования неолимпийских видов спортивных игр в учебном процессе по дисциплине " Физическая культура". *Развитие современного образования: от теории к практике* (pp. 250-255).
76. A Brief History of Muay Thai // Fight quality reviews. – 09.08.2021 // Режим доступу: <https://fightquality.com/2016/10/31/a-brief-history-of-muay-thai/> (дата звернення 08.12.2023)

77. A Sport With History // Офіційний сайт World Squash Federation // Режим доступу: <https://www.worldsquash.org/a-sport-with-history/> (дата звернення 07.12.2023)
78. About JKS Nordtirol Karate Club // Офіційний сайт JKS Nordtirol Karate Club // Режим доступу: <https://www.jkskarate.at/en/about-us> (дата звернення 05.12.2023)
79. About us // Офіційний сайт The World Karate Confederation // Режим доступу: <https://wkc-org.net/about-us> (дата звернення 05.12.2023)
80. About us // Офіційний сайт Federation International Amateur “UNIFIGHT” // Режим доступу: <https://unifight.net/about-us/> (дата звернення 08.12.2023)
81. About us // Офіційний сайт Fédération Mondiale du Jeu de Dames // Режим доступу: <https://www.fmjd.org/index.php?p=fmjd> (дата звернення 08.12.2023)
82. About us // Офіційний сайт International Bodyguards Federation // Режим доступу: <https://ibf-bodyguards.com/about-me/> (дата звернення 04.12.2023)
83. About us // Офіційний сайт World Traditional Kickboxing Association // Режим доступу: <https://wtkacanada.com/about> (дата звернення 27.12.2023)
84. Alysh // Офіційний сайт United World Wrestling // Режим доступу: <https://uww.org/about-uww/committee/alysh> (дата звернення 04.12.2023)
85. Ariandono Dijan Winardi. The History Of Professional Boxing Begins In England / Ariandono Dijan Winardi // VOI. – 22.04.2022. – Режим доступу: <https://voi.id/en/memori/160542> (дата звернення 07.12.2023)
86. Ballooning. Encyclopedia Britannica. – 25.10.2023. – Режим доступу: <https://www.britannica.com/topic/ballooning-aviation> (дата звернення 07.12.2023)
87. Beach soccer history // Офіційний сайт Beach Soccer Worldwide // Режим доступу: <https://beachsoccer.com/history> (дата звернення 07.12.2023)
88. Beach Wrestling | What Is Beach Wrestling? // Grappling school // Режим доступу: <https://grapplingschool.com/beach-wrestling-what-is-beach-wrestling/> (дата звернення 08.12.2023)

89. Bitva Libušín. Historical Medieval Battle - This IS Sport! / Libušín Bitva // Bitva Libusin. – 14.03.2022. – Режим доступу: <https://www.bitvalibusin.cz/post/historical-medieval-battle-this-is-sport?lang=en> (дата звернення 08.12.2023)
90. Brown, T. E., & Bass, M. A. (2017). The changing face of sport: Examining the rise of alternative and extreme sports. *Journal of Sport Behavior*, 40(2), 214-229.
91. Canoe Polo. History // International Canoe Federation // Режим доступу: <https://www.canoeicf.com/disciplines/canoe-polo/history> (дата звернення 08.12.2023)
92. Ciku Njuguna What is aquabike racing? Is it a recognized sport in the world? / Ciku Njuguna // Sportsbrief 2023 – Режим доступу: <https://sportsbrief.com/other-sports/49786-what-aquabike-racing-a-recognized-sport-world/> (дата звернення 04.12.2023)
93. [CMAS](https://www.cmas.org) family // Офіційний сайт Confédération Mondiale Des Activités Subaquatiques. World Underwater Federation // Режим доступу: <https://www.cmas.org/family/cmas/about.html> (дата звернення 27.12.2023)
94. [Colin Stapczynski](https://www.chess.com). History of Chess. From Early Stages to Magnus / Chess.com. – 29.03.2023. – Режим доступу: <https://www.chess.com/article/view/history-of-chess> (дата звернення 08.12.2023)
95. Combat Jiu Jitsu // [BJJ Fanatics](https://bjjfanatics.com) // Режим доступу: <https://bjjfanatics.com/blogs/news/combat-jiu-jitsu> (дата звернення 05.12.2023)
96. [Conor Heffernan](https://barbend.com). The History of Strength Competitions — From 6000 B.C. to 2020 / Heffernan [Conor](https://barbend.com) // BarBend. – 21.07.2023. – Режим доступу: <https://barbend.com/history-of-strength-competitions/> (дата звернення 07.12.2023)
97. Dustin Johns. Who Invented Orienteering, and Where?/ Dustin Johns // [Orienteering](https://aeorienteering.com). The best activity for everyone. – Режим доступу: https://aeorienteering.com/who-invented-orienteering/?utm_content=cmp-true (дата звернення 07.12.2023)

98. Futsal History. History of Our Game // Офіційний сайт United States Youth Futsal // Режим доступу: <https://www.usyouthfutsal.com/futsal-history> (дата звернення 08.12.2023)
99. Glen R. Morris. The history of Taekwondo / Morris R. Glen // World Martial Arts Academy of St. Peters // Режим доступу: <https://www.worldtaekwondo.com/history.htm> (дата звернення 08.12.2023)
100. Gliding. Encyclopedia Britannica – 20.12.2018. – Режим доступу: <https://www.britannica.com/sports/gliding-sport> (дата звернення 07.12.2023)
101. Hand – to – hand fight // Офіційний сайт Hand-To-Hand Fighting Sport International Federation // Режим доступу: <https://hsif.world/history> (дата звернення 07.12.2023)
102. Harry Atkins 10 Facts About the Evolution of Motorsport / Harry Atkins // Historyhit: 2022 – Режим доступу: <https://www.historyhit.com/facts-about-the-evolution-of-motorsport/> (дата звернення 04.12.2023)
103. Heino, R. D., & Hognestad, H. (2017). The changing nature of sport: Emerging issues and challenges. *Sport, Education and Society*, 22(1), 1-4.
104. History // Southern Illinois University Edwardsville // Режим доступу: <https://www.siu.edu/esports/about/history.shtml> (дата звернення 08.12.2023)
105. History // Офіційний сайт International Federation of Pétanque // Режим доступу: <https://www.fipjp.org/index.php/en/f-i-p-j-p/history> (дата звернення 07.12.2023)
106. History // Офіційний сайт Fédération Aéronautique Internationale // Режим доступу: <https://www.fai.org/history> (дата звернення 06.12.2023)
107. History // Офіційний сайт Kyokushinkaikan New York // Режим доступу: <https://kyokushinkarate.com/history.php> (дата звернення 05.12.2023)
108. History // Офіційний сайт Union Internationale Motonautique // Режим доступу: <https://www.uim.sport/Wys.aspx?num=1> (дата звернення 04.12.2023)
109. History of Paragliding and Speedflying / Офіційний сайт United States Hang Gliding and Paragliding Association // Режим доступу: <https://www.ushpa.org/page/history-of-paragliding.aspx> (дата звернення 06.12.2023)

110. History of Cheerleading // Офіційний сайт The USA Federation for Sport Cheering // Режим доступу: <https://usacheer.org/history-of-cheerleading> (дата звернення 08.12.2023)

111. History of Floorball // Floorball planet // Режим доступу: https://www.floorballplanet.com/category/FB_HISTORY.html (дата звернення 08.12.2023)

112. History of Go // Офіційний сайт International Go Federation. – 2010. – Режим доступу: <https://www.intergofed.org/about-go/history-of-go.html> (дата звернення 05.12.2023)

113. History of Kurash // Офіційний сайт International Kurash Association // Режим доступу: <https://kurash-ika.org/2022/08/24/kurash-history/> (дата звернення 04.12.2023)

114. History of Polo // Museum of Polo and Hall of Fame // Режим доступу: <https://www.polomuseum.org/sport-polo/history-polo> (дата звернення 08.12.2023)

115. History of Savate // Офіційний сайт United States Savate Federation // Режим доступу: <https://ussavate.org/history/> (дата звернення 08.12.2023)

116. History of the sport // Офіційний сайт The European Handball Federation // Режим доступу: <https://beach.eurohandball.com/about/history-of-the-sport/> (дата звернення 07.12.2023)

117. History of Tug of War / Офіційний сайт The Tug of War Association England // Режим доступу: <http://tugofwar.co.uk/history-of-tug-of-war> (дата звернення 06.12.2023)

118. History of Ultimate // Офіційний сайт The World Flying Disc Federation // Режим доступу: <https://wfdf.sport/history/history-of-ultimate/> (дата звернення 08.12.2023)

119. History of Water Skiing and Wake Boarding // SportsEngine. – 17.03.2021. – Режим доступу: <https://discover.sportsengineplay.com/waterskiing/history-of-waterskiing-and-wakeboarding> (дата звернення 04.12.2023)

120. History of wushu // Офіційний сайт International Wushu Federation // Режим доступу: <http://www.iwuf.org/history-of-wushu/> (дата звернення 08.12.2023)
121. History. Acrobatic gymnastics // Офіційний сайт The International Gymnastics Federation // Режим доступу: <https://www.gymnastics.sport/site/pages/disciplines/hist-acro.php> (дата звернення 07.12.2023)
122. History. Aerobic gymnastics // Офіційний сайт The International Gymnastics Federation // Режим доступу: <https://www.gymnastics.sport/site/pages/disciplines/hist-aer.php> (дата звернення 07.12.2023)
123. How It All Started // Офіційний сайт World DanceSport Federation (WDSF) // Режим доступу: https://www.worlddancesport.org/wdsf/history/how_it_all_started (дата звернення 07.12.2023)
124. Introduction. Historic overview. // Офіційний сайт World Association of Kickboxing Organizations // Режим доступу: <https://wako.sport/introduction/> (дата звернення 05.12.2023)
125. IOGKF History // Офіційний сайт International Okinawan Goju-Ryu Karate-Do Federation // Режим доступу: <https://iogkf.com/iogkf-history/> (дата звернення 05.12.2023)
126. IPSC HISTORY // Офіційний сайт The International Practical Shooting Confederation // Режим доступу: <https://ipsc-online.com/en/chapitre/ipsc-history/> (дата звернення 08.12.2023)
127. John Zauhar. Historical perspectives of sports tourism // Journal of Sport Tourism 9 (1), 2004, 5–101. Режим доступу: <https://tashfeen.pbworks.com/f/Sports%20Tourism%20-%20Historical%20Perspective.pdf> (дата звернення 07.12.2023)
128. Ju Jitsu History // Офіційний сайт Ju-Jitsu International Federation // Режим доступу: <https://jjif.sport/ju-jitsu-history/> (дата звернення 05.12.2023)

129. Keating, Frank E. , Thomas, Terence Barrington and Petri, Robert Lee. Fishing. Encyclopedia Britannica, – 05.12.2023 – Режим доступу: <https://www.britannica.com/topic/fishing-recreation> (дата звернення 07.12.2023)
130. Key dates from the conception of Rugby League through to present day activity. // Офіційний сайт The Rugby Football League // Режим доступу: <https://www.rugby-league.com/governance/about-the-rfl/history-&-heritage> (дата звернення 07.12.2023)
131. Kim. History of Darts: When, Why, and By Whom Was It Invented? / Kim // Indoor Games Hub. – 30.03.2023. – Режим доступу: <https://ingahub.com/history-of-darts> (дата звернення 05.12.2023)
132. Kyokushin Spirit - Budo Karate // Eaglewings Kyokushin Karate 'Oklahoma IFK branch' // Режим доступу: <https://www.eaglewingsokc.com/content.php?p=3> (дата звернення 08.12.2023)
133. Kyoukushin-kay // Офіційний сайт World Traditional Karate Federation // Режим доступу: <https://www.world-traditional-karate-federation.com/kyoukushinkai.html> (дата звернення 08.12.2023)
134. Max Lonzanida. Model Ship Builders bring history to Life / Lonzanida Max // Defence visual information distribution service. – 20.06.2018. – Режим доступу: <https://www.dvidshub.net/news/282675/model-ship-builders-bring-history-life> (дата звернення 07.12.2023)
135. Michael Muleta. ITF – Happy 57th Birthday / Muleta Michael // Офіційний сайт International Taekwon-Do Federation. – 22.03.2023. – Режим доступу: <https://www.itftaekwondo.com/itf/> (дата звернення 08.12.2023)
136. Motorcycle Racing. World of Sports Science. .Encyclopedia.com. – 15.11.2023 – Режим доступу: <https://www.encyclopedia.com/sports/sports-fitness-recreation-and-leisure-magazines/motorcycle-racing> (дата звернення 06.12.2023)
137. Nestor Pospods. Who Invented Poker: The History of the Game / Pospods Nestor // Ipswich Local News. – 25.04.2022. – Режим доступу: <https://thelocalne.ws/2022/04/25/who-invented-poker-the-history-of-the-game/> (дата звернення 08.12.2023)

138. Our sport // Офіційний сайт Fai Skydiving Commission (ISC) // Режим доступу: <https://www.fai.org/page/isc-our-sport> (дата звернення 06.12.2023)
139. Our sport // Офіційний сайт Fai Microlight And Paramotor Commission (CIMA) // Режим доступу: <https://www.fai.org/page/cima-our-sport> (дата звернення 07.12.2023)
140. Pigeon racing. Encyclopedia Britannica. – 03.11.2016. – Режим доступу: <https://www.britannica.com/sports/pigeon-racing> (дата звернення 05.12.2023)
141. Radiosport. The Great Soviet Encyclopedia, 3rd Edition. 1970-1979. The Gale Group. – Режим доступу: <https://encyclopedia2.thefreedictionary.com/Radiosport> (дата звернення 07.12.2023)
142. Roller-skating. Encyclopedia Britannica, – 21.07.2017. – Режим доступу: <https://www.britannica.com/sports/roller-skating> (дата звернення 07.12.2023)
143. S – Space models // Офіційний сайт Fai Aeromodelling Commission (CIAM) // Режим доступу: <https://www.fai.org/page/s-space-models> (дата звернення 07.12.2023)
144. Sally Gao. A Brief History Of Dragon Boat Racing / Sally Gao // [Culture Trips](https://theculturetrip.com/asia/china/hong-kong/articles/a-brief-history-of-dragon-boat-racing). – 08.08.2018. – Режим доступу: <https://theculturetrip.com/asia/china/hong-kong/articles/a-brief-history-of-dragon-boat-racing> (дата звернення 04.12.2023)
145. *Sergei Grishin*. History of sambo // *Sergei Grishin* // Офіційний сайт International Sambo Federation: 02.08.2012. – Режим доступу: <https://sambo.sport/en/news/istoriya-sambo/> (дата звернення 04.12.2023)
146. Shotokan Karate is a Traditional Martial Art From The Island of Okinawa in Japan // JKA-SKC Australasia // Режим доступу: <https://www.shotokan.com.au/shotokan-karate-history/> (дата звернення 05.12.2023)
147. SKIF history // Офіційний сайт Shotokan Karate-Do International Federation // Режим доступу: <https://www.skifworld.com/SKIF-History.php> (дата звернення 08.12.2023)

148. Swinging past and Olympic future // Офіційний сайт World Rock and Roll Confederation – Режим доступу: <https://wrrc.dance/expansion/> (дата звернення 04.12.2023)
149. Talia Peterson. The History of Shooting Sports / Peterson Talia // ChartAttack. – 10.11.2022. – Режим доступу: <https://www.chartattack.com/history-of-shooting-sports/> (дата звернення 07.12.2023)
150. Taylor, P., Davies, L., Wells, P., Gilbertson, J., & Tayleur, W. (2015). A review of the social impacts of culture and sport.
151. The Birth of Alpinism. Science and Its Times: Understanding the Social Significance of Scientific Discovery. *Encyclopedia.com*. 2023. – Режим доступу: <https://www.encyclopedia.com/science/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/birth-alpinism> (дата звернення 04.12.2023)
152. The History of Aikido // MIT Aikido Club // Режим доступу: <https://aikido.mit.edu/history-aikido> (дата звернення 04.12.2023)
153. The History Of Paintball / Офіційний сайт Bawtry Paintball & Laser Fields. – 17.10.2018. – Режим доступу: <https://www.bawtrypaintballfields.co.uk/the-history-of-paintball/> (дата звернення 06.12.2023)
154. The History of Physical Fitness // The Art of Manliness. – 01.10.2023. – Режим доступу: <https://www.artofmanliness.com/health-fitness/fitness/the-history-of-physical-fitness/> (дата звернення 08.12.2023)
155. The Mystical Origins of Karate: Tracing the Evolution of a Timeless Martial Art // Way of martial arts // Режим доступу: <https://wayofmartialarts.com/origins-of-karate-and-its-history/> (дата звернення 08.12.2023)
156. The Oldest of Dog Sports. National Purebred Dog Day. – 08.01.2018. – Режим доступу: <https://nationalpurebreddogday.com/the-oldest-of-dog-sports/> (дата звернення 07.12.2023)
157. Tom Savage. Who Invented The Hang Glider? / Tom Savage // FlightNotch/ – 30.08.2022. – Режим доступу: https://www.flightnotch.com/post/who-invented-the-hang-glider?utm_content=cmp-true (дата звернення 05.12.2023)

158. Tracy Duncan. The History of Mini Golf: An Interesting Evolution. – 29.03.2023 // Режим доступу: <https://www.minigolfcreations.com/history-of-mini-golf/> (дата звернення 06.12.2023)
159. Tuan C. Nguyen. Who Invented the Kettlebell? / Tuan C. Nguyen // ThoughtCo: History & Culture 2019. – Режим доступу: <https://www.thoughtco.com/who-invented-the-kettlebell-4038483> (дата звернення 05.12.2023)
160. WFFF – IFFF History // Офіційний сайт World Free Fighting Federation // Режим доступу: <https://wfff-world-free-fighting-federation-80.webself.net/home> (дата звернення 08.12.2023)
161. Will Freeman Dunn. The History of Powerlifting. – 10.01.2018. – Режим доступу: <https://www.taylorsstrength.co.uk/the-history-of-powerlifting/> (дата звернення 06.12.2023)
162. World Kickboxing Association – WKA. Martial Arts Encyclopedia. – 16.05.2022. – Режим доступу: <https://www.backkicks.com/wka/> (дата звернення 05.12.2023)
163. WTKF // Офіційний сайт The World Traditional Karate-do Federation // Режим доступу: <https://www.wtkfkarate.org/about-us/> (дата звернення 08.12.2023)
164. Yasemin Ük. What is Kung Fu? A Brief History, Origins, and Bruce Lee / Yasemin Ük // Uniqgene. – 13.01.2023. – Режим доступу: <https://www.uniqgene.com/post/what-is-kung-fu> (дата звернення 06.12.2023)
165. Zaripova, G. K., Colonel, A. I., & Colonel, O. K. (2022). Education of youth in conditions of national independence using the works of our great scientists. *Asian Journal of Multidimensional Research*, 11(6), 38-49.